

Jəjə Kéel Yuánes nyə á cilə yí Isâ í dúgyá nə Jəjə Kéel Yuánes nyə á cilə yí

Yuánes nyə á bə sámbá búúd ɔ lwámá wûm nə óbá ó Yésus dí. Nyə á bə mpwíín Yésus nyə á bul cɛel yé (13.23; 21.20), mínyɔŋɛ mə Zhâk, bwé á bə bwán ó Zhébedé (Mat 4.21).

Kálad éga ŋə salan nə bɔɔŋ Matiyô nə Márkus nə Lúkas bwé á cilə wá. Yuánes ŋə jii nə buud bwé mpúg ná Yésus-Kríst jisə Mwân má Zembî. Sá bí nə ŋkul ci ná lúú ciyá á kálad wúsə 20.31: «Məshimbá măsə cilyá wa má măsə shú ná bi máguləg ná Yésus jisə Kríst, Mwân má Zembî, bí má ká magulə ntó bí bə nə cug jínə déd».

Tééd lúu 2 kə wós 12 dí, Yuánes mə lwágulə məshimbá zaŋgbá Yésus nyə a sá, búúd bwé ŋgé káam má. Məshimbá mɔɔŋg mə sá ná sé mpúg ná Yésus ji búbálé Mwân má Zembî.

Tééd lúu 13 kə wós 21 dí, Yuánes ŋə bwiing nda Yésus nyə á ŋə kwəməsa ná a zə bá wú shí ga dí ná. A lwágulə mácwûŋ Yésus nyə á cwíny ompwíín bé shú cug á mpúsə shwiy má (13-16). A lwágulə námə nda Yésus nyə á jəgula nə Zembî bəd nyə ompwíín bé məbwád ná (17). Yuánes má nyiŋgə námə lwágulə nda búúd bwé á bii Yésus, bwé gwú nyə ná (18-19). A nyiŋgə námə lwágulə nda Yésus nyə a gwûm, a lwóya nyúúl ná ompwíín bwé dúgúg nyə bwé mú bə nə ŋkul mənnyúúlád (20-21).

Ciyá í á nyεε muud

¹ Mátéédúlé má ísâ byêsh dí, Ciyá* í á bwey bæ, Ciyá bá Zembî wá bwé á bæ. Ciyá jœŋg í á bæ ntâg Zembî.

² Bá Zembî wá bwé á bæ mátéédulé má ísâ byêsh dí.

³ Gwá wá í á té ísâ byêsh; kú nâ tœ sâ wo é kwey ná Ciyá dí í á té yí.

⁴ Cug í á bæ Ciyá jœŋg dí, cug jœŋg í njúl mænkenya ηgälə kwan buud.

⁵ Mænkenya má á ηgə faan yídúgád; nji, yídúgá í áshígé magulə lág mænkenya.

⁶ Ngwól múúd nyə á bæ ná Yuánes, Zembî wá nyə á nti nyə.

⁷ Yuánes nyə á zə ná a zég bwiing sâ í dúgyá nâ mænkenya mœŋg yí, shú nâ buud bêsh bwé búgúlág nœcé bwiingyá jœŋg.

⁸ Nyə dí nyə á bæ mænkenya; nyə á yida zə bwiing sâ í dúgyá nâ mænkenya yí.

⁹ Mænkenya mœŋg má á bæ fwámé mænkenya, mâ ná, ja má zé shí ga dí yí, má zé kwan búúd bêsh.

¹⁰ Ciyá í á bæ shí gaád, gwá námá wá í á té shí ga; nji, buud œ shí ga bwé á shígé yag gwo.

¹¹ Í á zə búúd bé dí, nji buud bé nda magulə lág gwo.

¹² Nji, búúd báá bwé á lág gwo, bwé *búgula jínó dé wá, nyə á yə bwo ηkul ná bwé bág bwán ó Zembî.

1:1 Mæt 1.1-2.4; Yuá 17.5; Flp 2.6; 1Yn 1.1-2; Mbú 19.13-16 * **1:1** «Ciyá» ni wá Kríst (Wo ji nâ ηkul dúg Yuánes 1.14). **1:3** 1.9-10; 5.26; 1Kr 8.6; Kol 1.16-17; Heb 1.2; Mbú 3.14 **1:5** Mæt 1.3-4 **1:6** Mat 3.1 **1:8** 1.20 **1:9** 8.12; 17.25; 1Yn 2.8 **1:12** 1Yn 3.1; Gal 3.26; 4.5

13 Bâñ bwé má byêl, kú bæ byélé í ñgá wú mácií dí yí, kú námá bæ váál búúd bwé dú ñgá byá nà yéesh jáñ yí, nda nyiñgə bæ ná muud nyə ámə jii ná a byá mwân; bwé má byêl byélé á ná Zembî wé má byá bwo.

14 Ciyá í á ka nyεε muud, í á cugə wa sádí. Cug jé í á bæ cug mílwaná, mpaam nà mpaam, obúbálé nà obúbálé. Sá á beny mílwaná myé, mí njúl mílwaná mí Mwán má byêl cúgə mwə mə Sósñgú dí yé.

15 Yuánes nyə á bwiiñg lán yé, a lás gwów-gwów ná: «Muud mə á jaaw bí wé éne. Nyə wé mə á ci yé, ná: muud ñgə zə mádí mpúsə; nji, a má tów mə shwóg, nəcə nyə wé nyə a tééd fwo bæ nà mə. Muud wəñg wé éne»

16 Sá bêsh sá á má bæ nà kəw nyádí zhwog təom dí, a ñgə cugə nà sá nji mpaam nà mpaam.

17 Nəcə Moyíz nyə á zə nà *mbwoomb mácéξ, Yésus-Kríst zə nà mpaam nà obúbálé.

18 Muud nyə abwélé dúg Zembî. Nji, Cúgə lú Mwán dé nyáméfwó má jéég bəd dí, dúsó námé Zembî yí, dwé wé í á sá ná Zembî mpúyúg.

Yésus mə tééd íséy

(Mat 3.1-12; Mak 1.2-8; Luk 3.15-17)

19 Oyúden bwé á kənd ofada nà *Olevît kə shilə Yuánes ná: «Wo wé zé?» A mú ka bwiiñg bwo sá Yésus jísé yí.

1:13 3.3, 5-6; 1Pr 1.23; 1Yn 3.9 **1:14** Gal 4.4; Flp 2.7; 1Tm 3.16; Heb 2.14; 1Yn 4.2 **mílwaná mí Mwán má byêl cúgə mwə mə Sósñgú dí yé:** Mat 17.2; Yuá 2.11; 1Yn 1.1-3 **1:15** 1.24-27, 30; 5.31-34, 36
1:17 7.19; MmN 31.18 **1:18** 6.46; 14.8-9; MmN 33.20; Mat 11.27; 1Tm 6.16; 1Yn 4.12 **1:19** 5.33

20 Nyə á mpu məm ná: «Mεε dí jísə *Kríst.» Nyə á mpu məm ntó kú shwána.

21 Bwə á ka námə jí nyə ná: «Ká wo wə zə? Ye Eli?» Nyə ná: «Mbô, mə dí Eli.» «Ye wo wə *Muud micúndə†?» Nyə ná: «Mbô».

22 Bwə mú ka ci nə nyə ná: «Ká wo wə zə? Sá kág bęsa nə buud bwə ámə nti sə wə ná jí? Woméfwó ηgə ci nə wo wə zə?»

23 A mú bęsa nə bwo ná: «Mə wə kál í ηgə cúndə shí a shwéeshád yí, ηgə ci ná: “Súgúgá zhí mə Cwamba í bág tátəlí” námə nda múúd micúndə Izayí nyə á ci ná.»

24 Ofada nə Olevît bwə á kəndəw wə bwə á bə *Ofarizyêη.

25 Bwə mú ka jí nyə ná: «ηkí wo dí Kríst, wo kú bə Eli, wo kú nyiηgə bə múúd micúndə, nəcé jí wó ηgə duu buud yí?» Yuánes mú bęsa nə bwo ná

26 «Mεε mə ηgə duu buud məjúwód. Njí ηgwól múúd jí na mpədəgá nyínúd, bɪ ampúyé nyə.

27 A ηgə zə mádí mpúsə, mə ampíyáyé nə mə cínyug nyə mikwoolú mí məηgwub məkuúd.»

28 Sá ni í á ηgə sɪy Betanî, Zhurdê fanwíny, kúl Yuánes nyə á ηgə duu buud yí.

29 Nə ndeé, mán məlêη, Yuánes nyə a dúg Yésus ηgə zə nyədəí, a mú ci ná: «Dugá, *Mwân Ncwəmbɛ mə Zembî wə éga, nyə wə mə zə yíl búúd ɔ shí ga *səm wáη.

1:20 3.28 1:21 Mat 2.14; Yuá 6.14 † 1:21 Oyúden bwə á ηgə bwánd nə Zembî mə bá nti bwo ηgwól Múúd micúndə njúl nda Moyíz; Moyíz nyəmfwó nyə á jaaw bwo ntó. (Mbá 18.15-18). 1:23 Iza 40.3 1:25 1.33; Mat 21.25 1:27 1.15; Mís 13.25 1:28 10.40; Mat 3.13 1:29 1.36; Iza 53.6-7; 1Pr 1.19; 1Yn 2.2; Mbá 5.6

30 Ngaá mə a ci ná: “Muud ηgə zə mádí mpúsə; nji, nyə wə nyə a tééd zə nə mə, nəcé nyə wə nyə a tééd fwo bə nə mə.” Nyə wə mə á ηgə ci yé.

31 Mə a shígé fwo də mpu nyə. Nji, nda í á jii ná bag ó *Izəryél bwə mpúg nyə ná, gwə wə mə á zə ηgə duu buud májúwód yí.»

32 Yuánes nyə á bwaagulə ná: «Mə a dúg Shíshim ηgə shulə wú gwôw nda faf ná ndeé zə ji nyə nyúúlúd.

33 Mεε mə a shígé fwo də mpu nyə ; nji muud nyə á nti mə ná mə zəg ηgə duu buud májúwód yé nyə á bwey jaaw mə ná: “Muud wó bá dúg Shíshim má shulə zə ji nyúúlúd yé, nyə wə mə bá də duu búúd Nkékê Shíshiməd.”

34 Mεε mə a shí ntâg dúg, mə ηgə bwaagulə ná nyə wə jí Mwân mə Zembí.»

Ompwín wə ashúshwóógâ
(Mat 4.18-22)

35 Í á ka zə bə mán mælê, Yuánes bánôη bóól *ómpwín bé óbá bwə njúl námé na,

36 a mú dúg Yésus ηgə cǝ, a mú ci ná: «Dugá, *Mwân Ncwəmbε mə Zembí wə éga.»

37 Ompwín óbá bəηgə bwə mú gwág sâ Yuánes nyə á ηgə ci yí ná ndeé bwə mú kə ηgə bε Yésus.

38 Yésus mú yid, a mú dúg bwə ηgə bε nyə, a mú jí bwo ná: «Bí ηgə sǝ jí?» Bwə nə né ná: «*Rabi, wó du jí ηgow?» (Rabi mə kə ná «Yíguli».)

39 Nyə ntâg nə bwo ná: «Zəgá kə dúg». Bwə mú ka kə dúg kúl á du jí yí, ná ndeé, bwə mú jí cínəηg nyádi

jwôw dɔɔŋgú. Í á bə jwów í mú ŋgeε mǎwəla mənô mâ mpwó-kugú.

⁴⁰ Ompwíin óbá bwé á gwág sâ Yuánes nyə á ŋgə ci yí ná ndeé bwé mú bɛ Yésus wá, ŋgwólúgá nyə á bə André mínyɔŋâ má Shímun Pyêr.

⁴¹ Nyə á ka tééd kə wé mínyɔŋâ yé Shímun, kə ci nə nyə ná: «Só má bwəma nə Mesí (jíná dɔɔŋg í ká ná Krîst).»

⁴² A mú kə nə nyə wé Yésus. Yésus mú dɔ dóg Shímun ná ndeé a mú ci nə nyə ná: «Ŋgaá né wo wé Shímun, shwóóŋgâ ná Yuánes; wo bá zə dɔ jówɔw ná Séfas» (jíná dɔɔŋg í ká ná Pyêr).

⁴³ Mán mǎlɛm, Yésus nyə a ŋwa cígúlá ná a ká Galilé. A mú bwəma nə Fílíp, a mú ci nə Fílíp ná: «Bɛg mǎ.»

⁴⁴ Fílíp nyə á bə muud á Betusayída, dánd má André bá Pyêr.

⁴⁵ Fílíp mú ka kə wé Natanaél kə ci nə nyə ná: «Só má bwəma nə Yésus á Nazarêt, mwân mǎ Yóseb bwé ŋgá ci ókálaad ɔ mǎcɛɛ má Moyíz nə bɔɔŋg ɔ *búúd ɔ mícúndád yé.»

⁴⁶ Natanaél mú ci nə Fílíp ná: «Ye sâ ányunywaâ jí nə ŋkul zhu Nazarêt?»

⁴⁷ Fílíp mú ka ci nə nyə ná: «Zaá kə dóg». Yésus mú dóg Natanaél ŋgə zə, a mú ci ná: «Dugá, muud éga jí fwámé mwá *Izɛrɛyél, kú yíl, kú bəd.»

⁴⁸ Natanaél mú jí nyə ná: «Wεε mǎ mpú mǎ na ntədél?» Yésus mú bɛsa ná: «Mǎ ámə ŋgə bwey dóg wo, wo njúl ná shug lú *figyé di, biná Fílíp kú fwo lésha.»

49 Natanaêl mú ci ná: «Rabi, wεε ji Mwân má Zembî, wεε ji Cí á Izurəyêl.»

50 Yésus mú bεsa nə nyə ná: «Wo má *búgala nəcé mə jaawúlə wo nə mə á ηgə bwey dúg wo, wo njúl ná shug lá figyê di; mpug nə wo bá dúg ísâ í bá nyiηgə bul bæ í anúní yí.»

51 A mú nyiηgə ci ná: «Búbáλέ, má jaaw bí ná, bi mə bá dúg jonə ná bagó, *wəéηgales ó Zembî bwə dúgá bád də shulə *Mwân mə Múúd nyúúlád.»

2

Shimbá á Kana

1 Mpúsə mwôw mábá, ηgwól múúd nyə á ηwa bá ηgwəla á Galilê bwə jów nə Kana yí, bwə á ka sá zan. Maríya á nyəηgú mə Yésus nyə á bæ cínəηg.

2 Bwə á jôw námá Yésus nə a kэг zāη nyəηgúd, təə *ompwíín bé.

3 Í á ka zə bæ, məlwəg ka zə fúfə, Yésus nyəηgú mú ka zə ci nə nyə ná: «Dugí, bwə cúgé ná nə məlwəg».

4 Yésus mú ci nə nyə ná: «Amuda, shwê bāη nə inéy? Wəla dām í afwóyé wós.»

5 Nyəηgú mú ci nə osól ɔ mäsáal ná: «Bi ɔ sá sâ jêsh nyə é ci ná bi sáág yí.»

6 Na ji ná, idəpla ísaman í á bæ í təl na, *Oyúden bwə á də balan nə byo dúlə gusa míηgusa mí íci. Idəpla byəηg í á bæ cūgá nə məkwóógú, í njúl nə dəpla ηgwúd je kə ílwuηgá í májúwó ηkí mwəəmb ηkí wúm nə íbá.*

1:49 1.34; 12.13; Mat 27.42 **2:1** 4.46 **2:4** 7.6, 30; 8.20; 12.23;
13.1; 17.1; Luk 22.53 **2:6** Mak 7.3-4 * **2:6** Na ji je bæ ólitre
məwúm mwəəmb ηkí təd.

⁷ Yésus mú ci nə osóol ɔ mäsáal ná: «Lwándúlégá məjúwó na ídɔɔla íníd.» Bwé mú lwándələ byo nə cwóó.

⁸ A mú nyingə ci nə bwo ná: «Kagá dɔɔlə ja níid bi kág yə múúd ηgə sá dína yé.» Bwé mú dɔɔlə, kə yə nyə.

⁹ Muud nyə á ηgə sá dína yé mú kagulə məjúwó má má shîn nyεε málwəg mǎni; nyə a shigé mpu kúl málwəg məɔηg má á ηgə wú yí, osóol ɔ mäsáal báá, buud bwé á dɔɔlə məjúwó wá, bwé ηgə mpu.

¹⁰ A mú jɔw múúd nyə á ηwa bá yé zə ci nə nyə ná: «Ja bwé du sá ídína yí, bwé du tééd fwo yə búúd məlwəg má búl nywa má, ka zə shúgula nə məɔηg má abulé nywa má ja búúd bwé mú ηgə shwág yí. Ká wεε wo ámə nyingə baagulə málwəg mə anyunywaâ zə wóós wəla ga di?»

¹¹ *Shimbá Yésus nyə a tééd sá wáni, nyə a sá dwo ηgwəla á Galilē bwé jɔw ná Kana yí lwóya milwané myé, ompwíin bé bwé mú *búgula nyə.

¹² Ja ísâ íni í má shîn yí, a mú shulə kə Kapernawûm, bǎnǎη nyɔɔηgú yé nə omínyɔɔŭ bé nə ompwíin bé. Nji, bwé á jì wu nji búbaalə mwôw.

*Yésus mə wǎηg búúd ɔ míkus Luη mə Zembî
(Mat 21.12-17; Mak 11.15-19; Luk 19.45-48)*

¹³ Nda zâη Páska í á bə í mú kúná-kúnə ná, Yésus nyə á ka bád kə Yurúsəlem.

¹⁴ A mú kə kwey ná, nə buud bwé á ηgə kusha inteny wá, nə bɔɔηg bwé á ηgə kusha itəw nə məfəf wá, nə bɔɔηg bwé á ηgə sá icénd í *mwaanê wá bwé má kə ji nə mikus *Luη mə Zembî.

15 A mú ηwa míkwoolú sá lwónη ná ndeé wíηg yíl bêsh Lunj má Zembî, wíηg námé ítaw nə inteny. A mú ηgə lwágusə omwaanê búúd bwé á ηgə sá icénd wá, shîn lwág itúwuli byáη.

16 Nyə nə buud bwé á ηgə kusha məfaf wá ná: «Yílúgá isâ íga wa. Kúgá ηwa njów má pəpa nda watála.»

17 *Ompwíín bé bwé mú téduga nda jí cilyá Kálaad Zembî dí ná, ná: «Ceelí má ηgə ceeł njów wô yí, í ηgə gwɔ mə lámúd nda kuda».

18 Oyúden bwé mú zə lás nə nyə ná: «Wo ηgə zə sá isâ íni ná wo má fwo ka lwágulə sá dáyé *shimbá?»

19 Yésus nə bwo ná: «Caamugá *Mpáánzə Zembî ga, mə nyingəg lwɔ bi nywo nji mwôw málól.»

20 *Oyúden ná: «Jí! Mpáánzə ni, məlwɔga mé má á ηwa buud mimbú məwûm mənɔ nə mísaman, wεε má ci ná wo é lwɔ nywo nji mwôw málól?»

21 Ndug nyúúl nyé wə nywáá nyə á ηgə jôw ná Mpáánzə yí.

22 Ompwíín bé bwé á kə nyingə téduga lósú Yésus nyə a lás wəɔηgú ja nyə gwûm yí, bwé mú *magulə Mícilyá myâ Kálaad Zembî, *magulə námé lósú yé.

23 Í á ka ηgə bæ na ná, ja Yésus nyə á bæ zâη Páska dí Yurúsəlem yí, zhwoɡ buud bwé á *búgula jínə dé nə dágulə məshimbá nyə á ηgə sá má.

24 Nji Yésus nyə a shígé ηgə shwu nyúúl nə bwo, nəcé nyə á ηgə mpu bêsh.

25 Í áshígé nyingə jii ná muud zóg jaaw nyə ná mbeé ji ntúga, keel ji ntúga. Nyəməfwó nyə á ηgə

2:16 Luk 2.49 **2:17** Sôm 69.10 **2:18** 2.11 **2:19** Mat 26.61; 27.40; Mis 6.14 **2:21** 1Kr 6.19 **2:22** 1.45; 12.16; 14.26; Luk 24.6-8, 27 **2:23** 2.11; 6.29; 7.31; 8.30; 9.38; 10.42; 11.45; 12.42; 20.29, 31; 16.9

mpu sâ jí múúd lámúd yí.

3

Yésus bá Nikodêm

¹ Ngwól múúd nyə á ka bæ gwoonɔŋ *Ofarizyên dí nə jíná ná Nikodêm; nyə á bæ námá tówe shwóg *Oyúden.

² Muud éne nyə á ka kə dág Yésus mpwó-bulú kə ci nə nyə ná: «*Rabi sá ngə mpu ná wo ji yígali ngə zhu wó Zembî yé. Nəcə, muud cugé nə ŋkul sá *máshimbá wó ngə sá mága ŋkí Zembî nyə ayáyé nyə ŋkul.»

³ Yésus mú bęsa nə nyə ná: «Búbáélé, má jaaw wo ná, ŋkí muud mə bá kú byél byélé ágúgwáan*, a cugé nə ŋkul dág Faan má Zembî».

⁴ Nikodêm mú jî nyə ná: «Ntədəlé cwúcwúúl múúd jí nə ŋkul nyingə byél yé? Ye a ji nə ŋkul nyingə nyíi nyóŋgá mwô dí ja ábeé ná ndeé a mú nyingə byél?»

⁵ Yésus mú bęsa ná: «Búbáélé, má jaaw wo ná, ŋkí muud mə bá kú byél zhií á məjúwó nə Shíshim dí, a cugé nə ŋkul nyíi Faan má Zembî dí.

⁶ Byeyí á shí ga í dɛ byá míshwun, byeyí á Shíshim byá *shíshim.

⁷ Kú káam ná mé ci nə wo ná bi má jəlá nə byél byélé ágúgwáan.

⁸ Nkwô má dɛ kuŋg kúl á kûng yí, wo ngə gwág ncíndé nyé, nji wo nda mpu kóómb á ngə zhu yí nə

3:1 Nikodêm: 7.50; 19.39 **3:2** Mat 22.16; Yuá 2.11 **3:3** 1.13

* **3:3** Kúl jêsh sá ngə ci ná: «byél byélé ágúgwáan» yí, bóól bwá ngə ci ná «byél byélé á gwôw». **3:5** Tít 3.5 **3:6** 6.63 **3:8** Ekl 11.5

kóomb á ngə kə yí. Ntó námá wə jí nə muud má byél byélé Shíshim yé.»

⁹ Nikodēm mú ci nə nyə ná: «Jâh jí nə ñkul bæ na ntudɛl?»

¹⁰ Yésus mú bɛsa nə nyə ná: «Wɛɛ muud ngə jíɣuli bwán ó *Izɛrəyél yé wo ampúyé ísâ íni?

¹¹ Búbálé, má jaaw wo ná, sɛ ngə lás sâ sá má mpú yí, sɛ ngə bwiing sâ sá á dúg yí, nji bí nda magulə sâ sá ngə bwiing yí.

¹² Ja má lás nə bí ísâ yâ shí ga, bí nda *magulə yí, bí búsa nə ñkul magulə yâ gwôw na ntudɛl?

¹³ Mpugá ná muud nyə afwóyé bád kə jon dí gwôw, námá nji *Mwân mə Múúd, nyə muud nyə á zhu gwów yé.

¹⁴ Ná ndɛé, námá nda Moyíz nyə a bân vuguli nywâ gwów shí a shwéeshád ná, í jii ná bwé bág námá bân Mwân mə Múúd gwôw,

¹⁵ shú ná muud yêsh mə bá *búgula nyə yé bág *bə nə cug á kandugə kandugə.

¹⁶ Nəcə, Zembî nyə á cɛɛl buud ɔ shí ga nə mbíya yáág-yáág cɛɛlí, váál á ná, nyə a yána Cúgə lú Mwán dé ná muud yêsh mə búgula nyə yé bág bæ kú yə, a yidag bæ nə cug á kandugə kandugə.

¹⁷ Mpugá ná Zembî nyə a shígé nti Mwán yé shí ga dí ná a zág yə búúd intúgúlí, í á yida bæ ná a zág sá ná buud bwé fáámug.

¹⁸ Muud mə búgúlá nyə yé nyə ányingəyé ná bwəma nə intúgúlí; muud mə yídá bæ kú búgula yé, intúgúlí byé í má bwey bæ; í má bwey bæ nəcé a má

3:11 3.32; 8.26 **3:12** 12.32; 14.1-3; 17.5 **3:13** Mik 30.4; Rom 10.6 **3:14** Ilh 21.9; Yuá 8.28; 12.32-34; 18.32 **3:15** 20.31 **3:16** 3.36; 5.24; Rom 8.32; 1Yn 3.1; 4.9-10; 5.11, 13 **3:17** 12.47 **3:18** 5.22

bə kú búgula Cúgə lú Mwán má Zembî.

19 Dugá, Zembî nyə a sá ná sémyé mílsú í mpúyúg, nyə a sá ntúga: nyə á nti mənkenya shí ga dî, buud bwə mú yida cɛel máyídúgú cə mənkenya. Bwə á sá ntó nəcé bəw bwo misóólúgú.

20 Jí ná muud yêsh mə də sá mábəw yé má də mpii mənkenya, nyə ádé kə kúl məsú yí, a fúndə ná misóólúgú myé mí á bá búguli.

21 Muud nywáá ngə bɛ obúbələ yé má də kə kúl mənkenya məsú yí, í nyínúg nə a ngə sá misóólúgú myé váál Zembî ngə jii yí.»

Yuánes Nduu-buud bá Yésus

22 Ja ísâ íni í má shîn yí, Yésus má zə kə shí á Yudéa, bənəŋ *ompwíín bé. A mú kə ji nə bwo wu, a ngə duu buud.

23 Í á bə, Yuánes ngə námə duu buud Inən, kúnə-kúnə nə Salím, nəcé məjúwó má á bə wu ŋkí bulya. Buud bwə á ka də kə, də kə duwan.

24 Na nyə á bə bwə kú fwo wá Yuánes mímbwugud.

25 Ompwíín ó Yuánes bənəŋ ngwól *Yúden bwə á ka zə séŋusa məkəl shú sâ í dúgyá nə ngusa yəbə yí.

26 Bwə mú kə wə Yuánes kə ci nə nyə ná: «*Rabi, dugí, muud bíná bi á bə Zhurdê fanwíny wó á ngə bwaagulə lán yé yé, a ngə duu buud, buud bəsh bwə mú ngə kə nyədí.»

27 Yuánes mú bɛsa ná: «Muud cugé nə ŋkul bə nə sâ, Zembî kú fwo yə nyə.

28 Biméfwó bí búsə mə owúshined né mə á cɪ ná: “Mεε dí jísá *Kríst, mεε ji nji muud Zembî nyə á nti Kríst dí shwóg yé.”

29 Muud mə ηwá bá yé, nyə wá jí nə mudá; shwá yé tál cínəηgú ηgá gwágulə nyə yé, nyə é bul bæ nə məshusug ja á gwág kál má múúd bá yí. Váál máshusug dəəηg wá má jí nə ndí yí, məshusug ntə nji.

30 Í jii ná jíná má Yésus ηgág nə jwɔ, mεε dām ηgá jímb jímbúg.

31 «Muud ηgá zhu gwów yé ηgə cɔ buud bēsh; nyəəηg ηgá zhu shí yé ji námə nji muud a shí, a lás námə nji sâ í dúgyá nə shí yí. Muud ηgá zhu gwów jon dí yé ηgə cɔ buud bēsh.

32 A ηgə bwaagulə sâ nyə á dág yí nə sâ nyə á gwág yí, nji, buud bwá áηgê nə magulə sâ á ηgá bwaagulə yí.

33 Muud mə mágúlá bwaagulələ wəəηg yé má lwágulə né Zembî ji búbálé.

34 Nəcə muud Zembî nyə á nti yé má də lás íciyá í Zembî; nəcé, Zembî mə yá nyə Shíshim kú nə minji.

35 Dâ má cεel Mwán, nyə a má bæd nyə isâ byēsh mábwád.

36 Muud mə *búgúlá Mwân mə Zembî yé ji nə cug á kandugə kandugə; muud mə bán né nyə abúgúláyé *Mwân má Zembî yé nyə abúle *dág cug, mpimbə má Zembî yida nada nyə cugəd.»

4

Yésus bá mudá á Samaríya

3:28 1.20; Mal 3.1; Mat 11.10 **3:29** Mat 9.15 **3:31** 8.23; 15.19; 1Yn 4.5 **3:32** 3.11 **3:35** 5.20; 10.17; 13.3; 14.10; 17.2; Mat 11.27; 28.18 **3:36** 3.16

¹ Yésus nyə á ka zə mpu ná *Ofarizyēn bwə má gwáduga ná a mú ηgə bul bæ nə *ompwíin ntə Yuánes, a ηgə duu buud ntə nyə.

² Nji, Yésus nyəmfwó nyə a shígé ηgə duu buud, ompwíin wə bwə á ηgə duu.

³ Nə ndeé, Yésus nyə á ka zə wú Yudéa ná a ké Galilé.

⁴ Nə ndeé, í á jii ná a línág Samariya.

⁵ A mú kə wós ηgwála á Samariya bwə də jōw ná Sikâr yí, ηgwála wəηg í njúl kúnə-kúnə nə fambə *Yákwab nyə á yə mwán yé Yóseb yí.

⁶ Bwûη mə Yákwab í njúl cínəηg. Yésus nyə á ka bæ a má tag nə njəənd, a mú kə ji shí bwíinde lú taambud. Í á bæ na, jwów í mú ηgeε tólóg dî.

⁷ A njúl na ntúni, ηgwól mudá á Samariya mú wós ná a zə də məjúwó. Yésus mú ci nə nyə ná: «Yág mə məjúwó má ηgul.»

⁸ Í á bæ ompwíin bwə má kə ηgwála ná bwə ké kusə ídêw.

⁹ Mudá á Samariya mú ci nə Yésus ná: «Nə ji? Wo mwâ *Yúden, wo bélé gwáamb mə shilə Samariya məjúwó? Jâη í amə té na ntədel?» Mpugá ná *Oyúden bəññη nə buud ə Samariya bwə ádé bæ nə wóηgó.

¹⁰ Yésus mú bəsa nə nyə ná: «Wo ampúyé sâ Zembî má yána yí, wo kú mpu múúd ηgé gwáamb wo məjúwó yé. Wo mbêm mpu, ηki wo wə má yida gwáamb nyə məjúwó, a mú yə wo məjúwó mâ cəg.»

¹¹ Mudá mú ci nə nyə ná: «Cwamba, taamb jí nə gwaálə shí, wo ntâg kú nə dəəla; wo é ka ηwa

4:1 3.22 **4:4** 4.9; Luk 9.52; 17.11, 16; Mis 8.4-25 **4:5** Mat 33.19; 48.22 **4:9** 20j 17.29-41; Esd 4.1-3; Mat 10.5; Luk 9.52-53 **4:10** 4.26; 7.37

məjúwó m̄a cug ηgow?

¹² Ye wó bul bə fwámé múúd ntɔ mpáámbé jísú Yákwab muud nyə á yə sá taamb ga yé? Nyəméfwó nyə á ηgul məjúwó m̄a wa, bwán bé ηgul námá, tɔɔ iwoo byé.»

¹³ Yésus mú bɛsa nə nyə ná: «Muud yêsh mə ηgúl məjúwó mága yé, nyə é nyingə gwág shwáásúlə minú;

¹⁴ nji, muud mə bá ηgul məjúwó má bá yə nyə yé, nyə abúle nyingə bwɛle gwág shwáásúlə minú, məjúwó mɔɔηg má bá bə nyə bwûη í bá dɔ wéeshali məjúwó cé cug.»

¹⁵ Mudá ná: «Cwámba, yág mə məjúwó mɔɔηgû mə bág bə kú ná nyingə gwág shwáásúlə minú, mə nda ná bá nyingə jii ná mə zé dɔ məjúwó wa.»

¹⁶ Yésus nə nyə ná: «Kaá jôw ηgwûm woó, biná zág.»

¹⁷ Mudá ná: «Mə cugé nə ηgwûm.» Yésus nə né ná: «Wo má mpu ci né wo cugé nə ηgwûm.

¹⁸ Nəcə wo a má bə nə ogwûm ótɔɔn, nyɔɔηg wó jí nə ndí ja gaád yé cugé ηgwûm woô. Wo má bwiηg búbélé na.»

¹⁹ Mudá mú ci nə nyə ná: «Cwámba, mə dúg ná wo ji *muud micúndá.

²⁰ Odâ bwá á dɔ yə Zembî gúmá wa mbún gaád; bi bân mé ci ná Yurúsalem wə búúd bwé kág dɔ nyə gúmá yé».

²¹ Yésus mú ci nə nyə ná: «Amuda, *maguləg sâ mé cí yí. Dúl wəla í bá zə bə, í bá bə, bi kú ná dɔ yə Dâ gúmá wa mbún gaád, kú námé nyingə bə Yurúsalem.

22 Bí ηγə kənd gúmá kúl bí ampúyé yí; sá bāη sá ηγə kənd kúl sá má mpú yí, nəcé cəgəshílə Zembî ηγə cəgəshi buud yí í ηγə cingya Oyúden dí.

23 Nji, dúl wəla í bá zə bə, wəla dɔɔŋ ntāg nómá wəga, wəla á ná fwámé búúd bwá yə Dâ gúmá wá bwá é yə nyə gúmá nə *shíshim nə obúbələ́. Váál búúd i yə nyə gúmá ntó wə Dâ ηγə sọ yí.

24 Zembî ji shíshim, buud bwá yə nyə gúmá wá bwá jalá nə yə nyə gúmá nə shíshim, nə obúbələ́.»

25 Mudá mú ci nə nyə ná: «Mə mpú ná Mesî zag, nyə wá bwá ηγə jôw ná *Kríst yé. Ja á bá ntāg zə yí, a bá zə jaaw sá isá byêsh.»

26 Yésus ntāg nə né ná: «Mə wɔɔŋ wá ηγə lésha nə wo éga.»

27 Ompwín bé bwá mú ntāg wóós, bwá mú ηγə káam ná Yésus ηγə lésha nə mudá; nji, tɔɔ muud nyə a shígé jî nyə ná: «Wo ηγə jii jí?» Nkí ntāg ná: «Nəcé jí wó ηγə lésha nə nyə yí?»

28 Mudá mú lúgə dɔɔla jé na, kyey kə kwáádá kə jôw búúd ná:

29 «Zəgá kə dúg ηgwól múúd má jaaw mə sá jêsh má á sá yí, ye í cúgé je bə Kríst íí?»

30 Buud bwá mú tí kwáádá, kə kóómb Yésus nyə á bə yí.

31 Té ni, ompwín bwá mú ηγə jəgəla nə Yésus ná: «*Rabi, daág.»

32 Nyə ntāg nə bwo ná: «Mεε ji ná mə dэг idúw bí ampúyé yí.»

33 Ompwín bwá mú ηγə ci bwámé nə bwámé ná: «ηgwól múúd nyə ámə zə yə nyə bíl idúw?»

34 Yésus nə bwo ná: «Idəw byâm wə mə sáág sâ múúd nyə á nti mə yé mə jí yí.

35 Ngaá bí ηgə ci ná í mə lág ɔηkwoond onɔ́ ná fwála bwə jálá nə saag ífambə yí í wósúg í? Ʋhúu. Μεε mə ka ci ná: Kəndugá mísh bi dúgúg, idəw í mə shîn wíy ífambə, í mú fwála lú məsaag.

36 Muud məsaag mú ηgə bwey ηwa myána, a ηgə σεηηg mpumə shú cug á kandugə kandugə; ná ndeé, mbɔɔl məmpəg bá bēsh muud məsaag bwə gwág məshusug mbií ηgwūd.

37 Wúl kaaná í dɛ ci ná: muud mə bɛ mpəg yé, nə yé; nyɔɔηg mə sáag yé, nə yé. Sâ kaaná wɔɔηg ηgə ci yí jí búbálé.

38 Mə á kənd bí nə bi kág saag ídəw kúl bí áshígé wéend gún yí. Bóól bwə á sêy, bwə wéend gún; bi bāη mú kə saag ígún byánúɔ́d.»

39 Zhwog buud wā ηgwála Samaríya wɔɔηg bwə á *búgula Yésus nəcé bwaagulələ múdá nyə á bwaagulə ná: «A mə jaaw mə sâ jēsh mə á sá yí».

40 Ná ndeé, ja búúd ɔ Samaríya bwə á zə wós wə Yésus yí, bwə á jəgula nə nyə ná a jíg na bwədí; a mú ja cínəηgá mwəw məbá.

41 Buud bwə mú nyiηgə jág bul zə búgula nəcé ηgələ gwág ciyá jé.

42 Bwə mú ηgə ci nə mudá ná: «Sə ηgə búgula ja gaád nəcé séméfwó sə mə gwág nyə nə məlwə məsú, kú ná nyiηgə bə nəcé bwiηgúlə wə, sə mə ka mpu ná nyə wə jí bále bə Cugye á shí ga.»

Yésus mə lwag gúl ncúncwámá

⁴³ Mpúsə mwôw mábá mání, Yésus nyə á zə tí na, kə Galilê,

⁴⁴ í njúl ná nyəmfwó nyə á bwey bwaagɛlə ná: «Bwó ádé gúmal *múúd micúndó má Zembî nyódí kwáádó».

⁴⁵ Nji, ja nyə á wóós Galilê yí, buud ɔ Galilê bwə á jɛend nyə nəcé bwə á shí dúg sâ jêsh nyə á sá Yurúsəlem fwála lɛ zâŋ yí.

⁴⁶ Nyə á ka nyiŋgə kə Kana á Galilê, wú nyə á sá ná məjúwó má nyéég məlwəg wá. Wúl lúlúú ósóol ɔ mósáal ɔ Njwú-buud í a bə Kapernawúm, nyə á ka bə nə mwán ŋgə bwəs.

⁴⁷ Muud éne nyə á ka gwág ná Yésus má wú Yudéa, a má wóós Galilê. A mú kə nyódí, kə jəgɛla nə nyə ná a shúləg kə, kə lwag nyə mwán, nəcé, nyə á ŋgə bə ná a zə yə.

⁴⁸ Yésus mú ci nə nyə ná: «Bí má ká bə kú dúg *máshimbá nə *isâ í mímbúgú, bí kú *búgɛla?»

⁴⁹ Lúlúú ósóol ɔ mósáal mú ci nə nyə ná: «Lɛɛlɛg kə té mwán nyə afwóyé yə mə yí».

⁵⁰ Yésus mú ci nə nyə ná: «Jeg kə, mwán woó ŋgə cɛgə.» Muud éne mú *magɛlə ciyá Yésus nyə á ci nyə yí, a mú kyey.

⁵¹ A ŋgə ná ka shulə kə, ósóol ɔ mósáal bé bwé mú zə bwəma nə nyə, zə jaaw nyə ná mwán yé ŋgə cɛgə.

⁵² A mú ji bwo wəla bwəs í ámə shîn mwán yí, bwé mú jaaw nyə ná: «Nyúúl í ámə mpwambəwo nyə nəkugú wəla ŋgwúd á tām mwásá.»

⁵³ Sóŋgá mwán mú yag ná wəla dɔɔŋg dí wə Yésus nyə ámə ci nə nyə ná: «Mwán woó ŋgə cɛgə» yí; nə nyə, nə njów yé wêsh bwé mú búgɛla.

54 Shimbá ábêê Yésus nyə a sá ja nyə á wú Yudéa nyiŋgə zə Galilé óni.

5

Mbúmbwúgú á Bétésda

¹ Ja ísâ íni í má shîn yí, *Oyúden bwé mú zə bə nə zaŋ. Yésus nyə á ka námó kə Yurúsəlem zāŋ nyəŋgú.

² Gúl cwoogú í á ka də bə nūŋ Yurúsəlem, bwé dúgə jōw gwo heburê dí ná Bétésda. Cwoogú jəŋg í á də bə nə mənýíngúlé* mátóŋ, í njúl kúná-kúnə nə mpumbé bwé á gwiid ná Mpumbé Itəw yí.

³ Ncúlyá mimbəl mí a ka də já na mánýíngúlé máníid, nə wəancím-ncím, nə wə á ibúgúlə í mákuú, nə bəŋg bwé á bə nə bíl íkúl í nyúúl í má shwáámwá. †[Bwé á də já cínəŋgú də bwánd nə məjúwó má búsulag.

⁴ Nəcə, ŋgwól *éŋgəles nyə á də shulə cwoogúd bíl íja, də zə busal májúwó. Ná ndéé, mbəl í bwélé kəl nyúúl cwoogúd ja á má busal yí, í yál, tə nə dé bwás í á bə dáyé váál.]

⁵ Ŋgwól múúd nyə á ka bə cínəŋgú, bwás má ji nyə nyúúlúd mimbú məwúm málóal nə mwəmb.

⁶ Yésus mú dúg muud éne mbwúg; nda Yésus nyə á mpu ná a má bwey nə bwás ná, a mú jí ná: «Ye wó cəel yál?»

⁷ Mbəl wəŋg mú bəsa nə nyə ná: «É yé Cwámba, mə cugé nə muud mə kúl mə cwoogúd ja májúwó

4:54 2.11 * **5:2 mənýíngúlé:** Sâ sá ŋgə jōw nə nyíngúlé ní í cúgé zhizhe mpumbé; jisə mílwoŋ mí mampin mimbá, bwé ka wá kwáminú gwów nə gúgúwá bág. † **5:3** Míl mícilyá mí ayág mí cugé nə icyá bísá na mpádúgá iyuug íbá íni yí.

má ηγά busula yí. Í dɔ bə, mə ηγά ná nywá kə, ηgwól múúd nywáá má lɛɛl kə.»

⁸ Yésus mú ci nə nyə ná: «Wɔɔlúg, wo báágúg tanjú gwô, wo kyéyug.»

⁹ Muud wɔɔηgâ mú yâl námá cé nə cé, a mú báág tanjú jé ná ndéé tééd ηjɔɔnd. Isâ íni í á ηgə s̄y jwów lú Sábaad.

¹⁰ Oyúden bwé mú ka ci nə muud nyə á yâl éne ná: «Sábaad wé éga, jísə wo ci ná wo kú ηkêny tanjú gwô.»

¹¹ A mú bɛsa nə bwo ná: «Muud nyə ámə lwag mə yé nyə ámə ci nə mə ná: “Ŋwag tanjú gwô wo kyéyug”».

¹² Bwé nə né ná: «Nyáyé múúd nye nyə ámə ci nə wo ná: “Ŋwagú tanjú gwô wo kyéyug” éne?»

¹³ Nji, muud nyə á yâl yé nyə a shígé ná mpu múúd wɔɔηgâ; í á bə Yésus má nyɔɔs cínɔηg búúd bwé á bə áncuncuma wá.

¹⁴ Ja fwála í á c̄y yí, Yésus mú kə kwey múúd éne *Luj má Zembî, a mú ci nə nyə ná: «Wey, wo má yâl dí? Wo kú ná nyiηgə sá *sám, wo a bá bwəma nə sâ í búl yáág yí.»

¹⁵ Muud éne mú kə jaaw Oyúden ná Yésus wé nyə ámə lwag nyə.

¹⁶ Oyúden bwé mú tééd ná bwé lwágulə Yésus cúwálí, nəcé a sálə sóólúgú ni jwów lú Sábaad.

¹⁷ Nji Yésus nyə á bɛsa nə Oyúden bɔɔηg ná: «Dâ ηgə ná s̄y zə wóós fwála gaád; mɛɛ mə séy námá.»

5:8 Mat 9.6-7 **5:9** 5.16, 18; 7.21-22; 9.14; Mak 2.27-28 **5:10** MmN 20.8-10; Zhe 17.21-22 **5:13** 6.15; 11.54; 12.36; Mat 8.18; 13.36 **5:14** Mat 9.2; Zhk 5.16 **5:15** 9.11

18 Ja nyə á mæel ci ntáni yí, Oyúden bwə mú nyingə bul sɔ́ nə bwə gwú nyə; kú bæ nji nəcé á dɛ yád Sábaad íí, nyə á nyingə námə ci nə Zembî ji Sóŋgú yé, ntó ji nə a ŋgə tâl nyəmfwó cé ŋgwúd nə Zembî.

Nkul ijwúga mə Yésus

19 Yésus nyə á ka bɛsa nə bwo ná: «Búbálé, mə jaaw bí nə, Mwân cugé nə ŋkul sá sâ nə lúú yé, a sá námə nji sâ á dúg Dâ mə sá yí. Sâ jêsh Dâ mə sá ntâg yí, Mwân mə sá námə gwo.

20 Nəcə Dâ ŋgə cɛel Mwân, a ka ŋgə lwágulə nyə sâ jêsh á ŋgə sá yí; a bá námə lwágulə nyə misóólúgú mí nyingə ntɔ́ míga myá, bí ka bá káam.

21 Mpugá ná, Dâ mə dɛ gwúmæshi búúd, dɛ nyingə yə bwo cug; mbií ŋgwúd wɔɔŋgú, Mwân mə dɛ námə sá nə, muud á cɛel yə cug yé, a yə nyə.

22 Dâ nyə asámbe tɔɔ muud lású, nyə a mə yida yə Mwân ŋkul nə a dúg cígal mílósú myêsh.

23 A sá ntó nə buud bêsh bwə gúmálúg Mwân nda bwə gúmál Dâ ná. Muud mə bé kú gúmal Mwân yé, nyə agúmálé námə Dâ muud nyə á nti Mwân yé.

24 Búbálé, mə jaaw bí nə, muud mə gwágúlé ciyá jâm a *búgula múúd nyə á nti mə yé, a mú nə cug á kandugə kandugə; nyə abúle nyingə bwəma nə intúgúlí, a mə yida wú shwíy dí kə cugud.

5:18 sɔ́ nə bwə gwú nyə: Mat 14.5; Yuá 7.1, 25; 8.37, 40; 11.53 **nyə á nyingə námə ci nə Zembî ji Sóŋgú yé:** 1.34; 3.3, 5; 8.16-19; 10.17-18, 29-38; 14.8-11, 20, 28; 15.9-10; 16.27-28; 17.1-26 **5:19** 1.34 **5:20** 3.35 **5:21** Rom 4.17; Ifz 2.5; Yuá 11.25 **5:22** 3.18; 5.27, 30; 9.39; 12.47-48; Mís 10.42; 1Yn 2.28 **5:23** Flp 2.10-11 **5:24** 3.16; 5.22; 6.35; 8.51; 10.28; 11.25-26; 14.6; 17.2; 20.31; 1Yn 2.25; 3.14

25 Búbáelé, mé jaaw bí nó, dúl wəla í bá zə bə, wəla dɔɔŋg ntâg námé wəga, wəla mímbimbə mí bá gwág kəl mé *Mwân mé Zembî yí. Bɔɔŋg bwé bá ntâg gwág dwo wá, bwé bá *bə nə cug.

26 Mpugá nó, Dâ jì amədí á cug, a mé ka námé sá nó Mwân bəg amədí á cug.

27 Nda Mwân jí Mwân mə Múúd‡ nó, Dâ mé yə nyə ŋkul nó a dúg sámb milésú.

28 Kúgá káam sâ jɔɔŋg; nəcé dúl wəla í bá zə bə, wəla búúd búsé məshwɔŋ dí wá bwé bá gwág kəl mé *Mwân mə Múúd yí.

29 Bɔɔŋg bwé bá bə nó bwé á sá mənywa wá, bwé bá gwúm məshwɔŋ dí, zə ləg cug; bɔɔŋg bwé bá bə nó bwé á sá məbɔw wá, bwé bá gwúm məshwɔŋ dí, zə bwəma nə intúgúlí.

30 Mɛɛ, mə cugé nə ŋkul sá sâ nə lúú wâm, mé dɔ sámb milésú nda mé dɔ gwág nə Pəpá nó; mə dɔ cígal milésú tətəlí, nəcé mə ádé sɔ nó mə sá sâ mé jí yí, nji nó mə sá sâ múúd nyə á nti mə yé ŋgə jí yí.

31 «Í mbəm bə nó məmɛfwó wé ŋgə bwiŋg lán wâm, bwiŋgúlə wɔɔŋg í nda bə sá búúd bwé máguləg yí.

32 Ká, muud shús wé ŋgə bwiŋg lán wâm, mə mpú ntâg nó bwiŋgúlə wɔɔŋg wúsə búbáelé.

33 Bì á kənd buud wé Yuánes§, nyə á shí ntâg bwiŋg bí búbáelé waamə.

34 Mɛɛ mə aŋgê ntâg bwánd nó muud bwíŋgug lán wâm; mə ŋgə yída lás ntáni shú nó bì dúgúg cug.

5:25 11.43; Mak 5.41; Luk 7.14 5:26 1.4 ‡ 5:27 *Mwân mə Múúd*: Ntó mé kə nó «Mesî Zembî nyə á nti yé». (Wo jí nə ŋkul dúg Dan 7.14.) 5:29 11.24 5:30 4.34 5:31 5.36 5:33 1.15, 19,

34 § 5:33 Lán ní í jəlá nə bə sá í ŋgə sɔy Yuá 1.19-27 nə 3.22-30 dí yí.

³⁵ Yuánes nyə á bə njidá lámba í á ηgə kwan yí, bi á shí ntâg jii ná bi má kəəs nə mənkenya mé, nji í a bə nji búbaalé fwála.

³⁶ Μεε ji nə wúl bwiingúlə í ηgə bwiing lán wâm, wâη í ntə wəηg Yuánes nyə á bwiing yí. Misóólúgú Dâ nyə á yə mə ηkul ná mə sáág myá, mə ηgə sá myo, mí ηgə bwiing lán wâm ná Dâ wə nyə á nti mə.

³⁷ Dâ muud nyə á nti mə yé nyəməfwó ηgə bwiing lán wâm. Bi abwélé gwág kâl dé, kú bwelε dúg mpwóómbá nyé,

³⁸ ciyá jé í afwóyε ηwa jiya bídí mílámád, nəcé bi anjé nə búgula muud nyə á nti yé.

³⁹ Bí ηgə sɔ ná bi mpúg micilyá myâ Kálaad Zembî, bi ηgə táduga ná bi é kwey cug á kandugə kandugə cínəηg; í njúl ná micilyá myəηg mí ηgə bwiing lán wâm.

⁴⁰ Nji bi acéélé zə mádí ná bi bág nə cug.

⁴¹ «Mə anjé nə jii ná buud bwé gúmálúg mə.

⁴² Nji, mə mpú bî, mə mpú ná mílám mín mí acéélé Zembî.

⁴³ Dâ wə nyə á nti mə nyádí jínád, nji bi alóge mə; ηkí ηgwól múúd mə zə dé jínád íí, bí yida lág nyé.

⁴⁴ Bi bí nə ηkul búgula na ntədəlé bi ηgə sɔ gúmá mənyúúl má búúd dí? Bi cugé nə ηkul búgula, nəcé bi anjé nə sɔ gúmá í ηgə zhu wə Zembî á ηgwúd nə ηgwúd yí.

⁴⁵ Kúgá ηgə táduga ná mə bá shwəman bí wə Dâ. Moyîz muud bí á má kə kəl mílám nyádí yé, nyə wə má bá shwəman bî.

5:36 10.25, 38; 14.10-11; 15.24, 27 **5:37** 1.34; MmN 20.19; Mbá 4.12 **5:38** 16.9 **5:39** Luk 24.27, 44; Mís 13.27; 17.11; 2Tm 3.15-16; 1Pr 1.10-11 **5:41** 7.18 **5:44** 5.41 **5:45** Mbá 31.24-29

⁴⁶ Nəcə, bi mbêm ηgə búgula Moyîz íí, ηki bi má búgula námə mə, nəcé lánj wâm wə Moyîz nyə á cilə yí.

⁴⁷ Ká, nda bí anjê nə *magulə micilyá myé ni, bi é ka *magulə íciyá byâm na ntudəl?»

6

Yésus mə yə ncúlyá buud idêw

(Mat 14.13-21; Mak 6.30-44; Luk 9.10-17)

¹ Ja ísâ íni í má shîn yí, Yésus mú lína máη má Galilé bwə də námə jôw ná Tiberyad yí, kə fanwíny.

² Buud bwə mú ηgə bɛ nyə áncuncuma, nəcé bwə á ηgə dúg a ηgə lwag mimbál máshimbád.

³ A mú ka bád mbúmbúηád, kə ji shí wu gwôw, bánêη *ompwíín bé.

⁴ Na ji ntâg ná, *Oyúden zanη *Páska nyáη í mú kúná-kúnə.

⁵ Yésus nyə á ka kənd mísh, a mú dúg ná ncúlyá buud bwə ηgə zə nyédí, a mú ka jî Fílíp ná: «Sá é ka kusə íbuléd ηgow ná buud óga bwə dóg?»

⁶ Nyə á jî ntó ná a gwágúlə ná nda Fílíp nyə é ci ná, nyə á ηgə bwey mpu sâ á zə sá yí.

⁷ Fílíp mú bɛsa nə nyə ná: «Sá tɛem kusə íbuléd tâη odanarî mitəd mimbá, í nda kwaga nə bwo mbii á ná muud yêsh bə nə jé kúkál.»

⁸ Nyəηg *mpwíín mə Yésus bwə á də jôw ná André yé, mínyəηâ má Shímun Pyêr mú ci nə nyə ná:

5:46 Mbá 18.15, 18; Luk 24.27; Yuá 6.14; Mis 3.22; 7.37 **5:47** Luk 16.29-31 **6:2** Mat 6.25; Yuá 2.23 **6:3** mbúmbúηád: Mat 5.1; 15.29; Mak 3.13; 6.46; Luk 22.39 **6:4** 2.13 **6:8** André: 1.40; 12.22; Mat 4.18; Mak 13.3

9 «Gúl ncúncwámá jí nə íbuléd itóon wa, íbuléd i *orzhə, nə oshú óbá; ká bímbí dəonɔŋ dí nə ɲkul ka sá zhwog buud óga jí?»

10 Yésus mú ci ná: «Jiləgá buud shí.» Zhwog ákanda nyə á bə kúkúl jəonɔŋúd, buud bwə mú shîn jí shí, je bə búúd otóóshin otóon lələ ɲjí budûm.

11 Yésus mú ɲwa íbuléd, a mú yə Zembî akíba ná ndeé a mú kaaw búud bwə á bə cínonɔŋ wá. A mú námé sá nə oshû ntó, a yə bwo bímbí bwə á jí yí.

12 Ja búúd bwə mə də ná ndeé jílə yí, a mú ci nə ompwíin bé ná: «Kwósúgá ikúl í mə lág yí, í kú bə sá yúúdúgá.»

13 Bwə mú kwós íkúl í íbuléd í á lág ja búúd bwə á shîn də yí, í mú lwánd məbwumú wûm nə məbá.

14 Ja búúd óni bwə mə dúg Yésus mə sá *shimbá yí, bwə mú ɲgə ci ná: «Búbále, *muud micúndə nyə á bə ná a bá zə shí ga dí óni».

15 Nda Yésus nyə á ka mpu ná bwə é zə ɲwa nyə ná bwə ká təl nyə ɲwú-buud ná, nyə á kyey, kə nyinɔŋə bád mbámბúnúd nyəméfwó kú nə muud.

Yésus mə kyey məjúwód gwêw

16 Mpwó-kugá, *ompwíin bé bwə mú shulə kə m̂ɲ.

17 Bwə mú kəwa byóólád, tí kə faɲwíny, Kapernawûm. Í á bə yídúgá í mə bii shí, Yésus kú fwo nyinɔŋə sɛɛɲgya nə bwo sámábá.

18 Yáág-yáág ɲkwɔ nyə á ka zə kuɲɔ, ikwɔ tôw mánɲ ná shwuu.

19 Bwé mú ka ηgə júgə ná ndeé, ja bwé má kə shwóg je bæ ókílómadá otóon ηkí ósaman* yí, bwé mú dúg Yésus ηgə kyey májúwó dí gwôw, a ηgə shísh kúná-kúnə nə byóól dǎη; bwé mú gwág íkukwendε.

20 Yésus mú cɪ nə bwo ná: «Mə wé éne, kúgá fúndə.»

21 Bwé mú cεel ηwa nyə byóólúd, nji byóól mú lεel kumá bwûη, kúl bwé á ηgə kə yí.

Idâw yâ cug

(Yuá 3.14-16; 1Yn 5.10-13; 1Kr 11.23-26)

22 Mán mǎlêm, ncúlyá buud bwé á lúg gúl kóómb mǎη wá, bwé mú dúg nə byóól í á bæ cínəηgá nji ηgwúdugá, dwó ntâg wé í á kə nə *ompwíin yí, Yésus nyə a shígé bád byóól dəəηgúd; ompwíin bwé á kə bwáméfwó.

23 Nji, mósólúgá mósól má á shí wú Tiberyad, nyingə zə kúná-kúnə nə kúl Cwám̄ba nyə á yə Zembî akíba né ndeé bwé mú də yí.

24 Ncúlyá buud óni bwé mú dúg nə təə Yésus, təə ompwíin bé bwé cúgé cínəηg. Bwé mú ntâg bád mósól məəηgúd kə Kapernawûm, kə sɔ́ Yésus.

25 Bwé mú kə kwey nyə nûη mǎη fanwíny, bwé mú shilə nyə ná: «*Rabi, wo ámə ka zə kúga jáyé ja?»

26 Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Búbálé, má jaaw bí ná, bí aηgê nə sɔ́ mə nəcé *məshimbá bí ámə dúg má, bí ηgə sɔ́ mə nəcé bí ámə də íbuléd ná ndeé jíłə.

27 Kúgá ηgə yáág nə bi bég nə idâw í du kaag yí, yidagá yáág shú byəəηg í kwíind ná muud cágəg cug á kandugə kandugə yí; byó wé *Mwân mə Múúd mə bá yə bí yí. A bá yə bí byo nəcé a ji nyəəηg Dâ nyə a wá məyigyé má íjwûga yé.»

* 6:19 Osutád məwúm mábá nə ótəon, ηkí ntâg məwúm mǎlól.

28 Bwá mú ka ci nə nyə ná: «Yáág nə misóólúgú mí Zembî wé ntudél, sé sáág jí?»

29 Yésus nə bwo ná: «Yáág nə sóólúgú má Zembî wúsə ná bi búgúlág muud Zembî nyə á nti yé.»

30 Bwá nə né ná: «Wo má fwo sá jáyé sâ í ntɔ́ buud fug ná sé dúgúg ná ndéé sé mú *búgula wo? Wáyé sóólúgú wo má fwo sá yí?»

31 Osóónjú búsú bwá á du də *mána ja bwá á bæ shí a shwéeshá dí yí, námə nda jí cilyá Kálad Zembî dí ná, ná: “Nyə á yə bwo idəw í á ηgə zhu jon dí yí”.

32 Yésus mú ci nə bwo ná: «Búbálé, má jaaw bí ná, Moyíz námə dí nyə á yə bí idəw í á du zhu jon dí yí, Sóónjú waam wə má yə bí fwámé idəw í ηgə zhu jon dí yí.

33 Fwámé idəw í Zembî bísə byəəng í wú jon dí, zə yə búúd ə shí cug yí.»

34 Bwá nə né ná: «Cwámba, dug yə sé idəw byəəngú ja jəsh.»

35 Yésus mú ci nə bwo ná: «Mεε jisə idəw yə cug. Muud mə zə mádí yé, nyə abúle nyiηgə bwεε gwág zha, muud mə búgúlá mə yé, nda nyiηgə bwεε gwág shwáásúlə minú.

36 Mə shí jaaw bí ná, bi má dúg mə, nji bi aηgə nə *magulə.

37 Búúd bəsh Də mə yə mə wá bwá é zə mádí; mə abúle ntəg wíηg múúd mə zə mádí yé.

38 Nəcə, mεε mə á shulə wú gwəw nə mə zə sá sâ múúd nyə á nti mə yé ηgə jii yí, kú bæ sâ má ηgə jii yí.

39 Muud nyə á nti mə yé, sâ á ηgə jii yí jisə ná, mə

6:29 2.23 6:31 Sôm 78.24; MmN 16.4, 31; Yuá 6.49 6:33 6.41,
51 6:34 4.15; Mat 6.11 6:35 4.13-14; 6.48-58; 7.37 6:36 16.9;
20.29 6:37 17.2, 24 6:38 4.34; Mat 26.39 6:39 10.28; 17.12;
18.9

kú jímbal tɔɔ muud ηgwûd á sámbá búúd nyə á yə mə yí, mə bág yida gwûmushi bwo jwów á məzhúgúlâ.

40 Mə ηgə ci ná sâ Dâ ηgə jii yí jisə ná, muud yêsh mə dúg Mwân, a búgula nyə yé, a bág nə cug á kandugə kandugə; mə ka bá gwûmushi nyə jwów á məzhúgúlâ.»

41 *Oyúden bwə á ka ηgə cwaduga nə Yésus, nə a cílə ná: «Mə wə jisə ídâw í á wú jon dí yí.»

42 Bwə á ηgə cwaduga ná: «ηgaá nyə wə Yésus mwân mə Yóseb? Sə má mpú dí sósngá bá nyɔɔngú? Ká, a zə ηgə ci ná: “Mεε jisə ídâw í á wú jon dí yí.”»

43 Yésus mú ci nə bwo ná: «Kúgá ηgə cwaduga biméfwó nə biméfwó.

44 Muud cugə nə ηkul zə mádí té Dâ, muud nyə á ntí mə yé, nyə afwóyé julə nyə yí. Dâ ká námə ka julə múúd í, muud mú zə mádí, mə ka bá gwûmushi nyə jwów á məzhúgúlâ.

45 Ngaá jí cilyá Kálaad Zembî dí ná: “Bêsh bwə bá ηwa mínjígúlá wə Zembî”. Kagá mpu ná muud yêsh mə gwág Dâ, a ηwa njígúlá yé yé, nyə é zə mádí.

46 Ntó ji ná muud nyə abwélé dúg Dâ; námə nji muud nyə á zhu wə Zembî yé, nywáá wə nyə a dúg Dâ.

47 Búbélé, mə jaaw bí ná, muud mə búgula yé jisə nə cug á kandugə kandugə.

48 Mə wə jisə ídâw yâ cug.

49 Osósngú bín bwə á dɔ də mána ja bwə á bə shí a shwéeshá dí yí, nji bwə á shí yə.

50 Idâw í ηgé wú jon dí yí byáá, í ηgə zə ná, muud mə dá byo yé kú bá yə.

51 Mə wə jísə ídâw yâ cug í ngə wú jon dí yí. Múúd mə ká də ídâw byəɔŋgá, a bá cugə kandugə kandugə. Idâw mə é yána yí bísə mishwun myâm, mə é yána myo shú ná buud ɔ shí ga bwə bág nə cug.»

52 Oyúden bwə mú ka bə nə zhuyâ bwámé nə bwámé bwə ngə shilə ná: «Nyíga nye ji nə ŋkul yə sá mishwun myé na ntədəlé ná sə dóg?»

53 Yésus mú ci nə bwo ná: «Búbálé, mə jaaw bí ná, bí mə ká bə kú də míshwun mi Mwân mə Múúd, bí mə ká bə kú ŋgul mácií mé, bi kú *bə nə cug.

54 Muud mə dá míshwun myâm ŋgul mácií mâm yé músə nə cug á kandugə kandugə; mə bá gwúmushi nyə jwów á məzhúgúlâ.

55 Nəcé, mishwun myâm mísə mpu bə ídâw, məcií mâm mənɟul.

56 Muud mə dá míshwun myâm, ŋgul mácií mâm yé mə nada nə mə, mə mə ŋwa jiya nyədí lámúd.

57 Nda Dâ á cug nyə á nti mə ná, á ngə ntâg sá ná mə cugəg ná, muud mə dá mə yé, mə wə mə é ngə sá ná a ngəg nə cugə.

58 Idâw í á wú jon dí yí byáá í cúgé nda idâw ímpáámbé bín í á də yí. Bâŋ bwə á də, nji bwə á shí yə. Muud mə də bíga yé, nywáá mə bá cugə kandugə kandugə.»

59 Lósú Yésus nyə lás ja nyə á ngə yə buud minjígúlá wáni, nyə á ngə yə buud minjígúlá myəɔŋg *mpáánzə minjígúlá á Kapernawûm.

60 Ja ompwíin bé bwə á gwág lósú yé wəɔŋg yí, bóól ŋkí bulya bwə á ci ná: «Wáni lósú í bul nyaan, muud cugé ná nə ŋkul ngə nyiŋgə gwágulə wə.»

61 Yésus mú mpu ná ompwíín bé bwé ηgə cwaduga, a mú jî bwo ná: «Lású wâm í mé kwal bí bəəgú?

62 Bì mbâm ka mεel dúg Mwân mə Múúd ηgə bád kə kúl nyə á fwo dɛ bwey bə yí, í ka bə nə?

63 Shíshim mə Zembî wá í dɛ sá ná muud cəgəg, ηkul mə múúd í ádé kwíínd təə sâ. Lású mə ηgə lás nə bí nì wúsə shú ná Shíshim mə Zembî í zəg bídí zə yə bí cəg.

64 Njì, bóól búúd wâ na bídí bwé aηgê nə magulə mə.» Yésus nyə á cì ntáni nəcé, tééd jwəw nyə á tééd yálə búúd minjígúlá yí, nyə á bwey ηgə mpu buud bwé áshígé ηgə magulə nyə wá, a bwey námə mpu múúd mə bá kusha nə nyə yé.

65 Nyə á nyingə námə cì nə bwo ná: «Muud cugé nə ηkul zə mádí, Dâ kú fwo sá ná nyâη zəg.»

66 Tééd na fwála nííd wə zhwog ompwíín bé bwé á wú nyádí gwoonɔg dí kú ná nyingə ηgə kyey nə nyə yí.

67 Yésus nyə á ka cì nə wa wûm nə óbá ná: «Bì báá bí akyéyé?»

68 Shímun Pyêr mú bəsa nə nyə ná: «Cwámba, sá é ká nyingə kə wə zə? Wεε jì nə iciyá í dɛ yə búúd cəg yí.

69 Sá mə magulə, sá mə mpu ntâg ná wo jisə Nkɛŋkɛ múúd mə Zembî.»

70 Yésus mú bəsa bwo ná: «ηgaá mə wə mə a féesh bí buud wûm nə óbá? Ká dɛgá, ηgwól á na bídí jisə nə jamb.»

71 Nyə á ηgə cì Yúdas, mwân mə Shímun Iskariyôt;

nəcə, Yúdas nyə á tεem bæ muud á sámbá ómpwíín wûm nə óbá, nyə á bæ ná nyə wé mé bá kusha nə Yésus.

7

*Omínyoŋâ ɔ Yésus kú nə búgá
(Yuá 5.44; 15.18-19; Mat 10.16)*

¹ Ja isâ ini í má shín yí, Yésus mú kə ŋgə kyey Galilê. Nyə a shígé cεel kə Yudéa, *Oyúden bwé á ŋgə sɔ́ ná bwé gwú nyə.

² Í á bæ ntâg hí, Oyúden zan nyánj bwé á dɛ jôw ná Zan məbanda* yí í mú kúná-kúnə.

³ Yésus omínyoŋâ bé bwé mú ci nə nyə ná: «Wúg wa wo kág Yudéa, *ompwíín bwô bwé kág námá dúg mísóólúgú wó ŋgə sá myá.

⁴ Ja múúd mə céél ná bwé mpúg nyə yí, nyə ádé nyingə ŋgə sá isâ ishwoó ishwoo. Məma mísóólúgú wó ŋgə sá míni, í jii ná wo lwóyág myo bəl-bəl dî.»

⁵ Í á bæ na, omínyoŋâ bé bwáméfwó nda *búgula nyə.

⁶ Yésus mú bęsa nə bwo ná: «Fwála dâm í afwóyé bə; bi bân bi búsə nə fwála ija byêsh.»

⁷ Buud ɔ shí ga bwé cúgé nə ŋkul mpii bî; bwé ŋgə mpii mê, nəcé mə ŋgə bwaagulə bwo ná bôw bwo mísóólúgú.

⁸ Bi báá kagá, mεε mə akéé zâŋ níid, nəcé fwála dâm í afwóyé bwəma.

7:1 5.18 **7:2** Ləv 23.33-34; Mbá 16.13-15 * **7:2** Zan məbanda í á dɛ bæ, Oyúden dɛ ji məbanda dí, dɛ téduga váál Zembí nyə á ŋgə baagulə bwo ja bwé á ŋgə cugə məbanda dí shí a shwéeshá yí. Dúgúg vuguli fəb 486. **7:5** 16.9 **7:6** 2.4 **7:7** 15.18; 16.33; 17.14; Mat 10.22; 24.9; 1Yn 3.13

9 Ja nyə á shîn ci nə bwo ntáni yí, nyə á lág Galilê.

Yésus zâŋ dí Yurúsalem

10 Yésus nyə á ka námá zə bád kə zâŋ dí omínyonŋú bɛ́ bwə́ mə́ bwey kə. Nyə á kə nda muud ŋgə́ shwaaw yé, kú bə́ bəl-bəl dî.

11 Oyúden bwə́ á ŋgə́ sɔ́ nyə́ zâŋ dí, bwə́ ŋgə́ jî ná: «A jî ŋgow?»

12 Buud bwə́ á ŋgə́ bul lás lósú yé íkínda dî; b́ól bwə́ ŋgə́ ci ná: «A jî jɔ́ múúd», b́ólúgá ná: «Mbô. A ŋgə́ yida kəl buud jugá».

13 Nji, isâ íni byêsh í á ŋgə́ bə́, muud kú cwééd nyə́ ná kpwɔ́, bwə́ ŋgə́ fúnda *Oyúden.

14 Zan í á ka zə wós tútám†. Yésus mú bád kə Lun mə́ Zembî kə ŋgə́ yə́ buud minjígúlá.

15 Oyúden bwə́ mú ŋgə́ káam nyə́ ná: «Muud éga nyə́ á mpu d́ga bímbí lú kwas ntədəlé nyɛ́ nda sá shikûl?»

16 Yésus mú bɛ́sa bwo ná: «Njígúlá mə́ ŋgə́ jíguli yí í áŋgê nə́ zhu mə́mɛ́fwó dî; í ŋgə́ zhu wə́ muud nyə́ á nti mə́ yé.

17 Múúd mə́ ká cɛ́el sá sâ Zembî mə́ jí yí, a ka mpu ŋkí njígúlá wâm í ŋgə́ zhu wə́ Zembî, ŋkí mə́ ŋgə́ té wo nə́ lúu.

18 Muud mə́ dɛ́ té íbwiŋgyá nə́ lúu yé, a dɛ́ sɔ́ ná gúmá í kə́g nyádí; nji, muud mə́ sɔ́ ná gúmá í kə́g wə́ muud nyə́ á nti nyə́ yé, nywáá jisə́ tútəlí, a cugé nə́ mə́shígá.

7:11 11.56 **7:13** 9.22 † **7:14** Zan í á dɛ́ já mwôw zangbá; tútám zan jisə́ mwôw mə́lól shwóg, mwôw mə́lól mpás. **7:15** Mat 13.54; Luk 2.47 **7:16** 12.49; 14.10 **7:18** 5.41; 8.50; 12.43

19 Nгаа́ Moyîz nyə a shí yə bí *mbwoomb máçççç? Nji, kú nə tɔɔ muud ηgə baagulə mwo. Nəcé jí bí ηgə sɔ́ nə bí mə gwú mə yí?»

20 Buud bwə mú bɛsa nə nyə ná: «Jamb í ηgə ntágulə wo. Zə ηgə sɔ́ nə a gwú wo?»

21 Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Mεε mə a sá nji sɔ́lúgú‡ ηgwûd, í má tí bí məkuú shí.

22 Nгаа́ Moyîz nyə á ci ná bí dúg sá ábɪwáág, í njúl ná nyə dí nyə a tééd dúlə sá ábɪwáág, odá wə bwə á tééd. Nji, nda Moyîz nyə á ci ná bí dúg sá ná, bí mú dɪ sá ábɪwáág wɔɔηgú tɔɔ jwów lú Sábaad.

23 Bí mə magulə ná bí é dɪ sá ábɪwáág jwôw lú Sábaad, nəcé bí acéélé caam ççç mə Moyîz; ká nəcé jí bí mə gwág bôw ja mə lwág múúd ncindî jwôw lú Sábaad yí?

24 Kúgá ná dɪ ηwa ísâ nji váál bí ηgə dúg yí, dugá ηwa ísâ váál í jéla yí.»

25 Bóól búúd ó Yurúsalem bwə á ka ηgə ci ná: «Nгаа́ muud bwə ηgə sɔ́ nə bwə gwú wə éga?

26 Ká dugá, nywáá ηgə lás bəl-bəl dí, bwə nda ci nyə tɔɔ sâ. Ye micî mísú mí mə mpu fwámé mpu ná nyə wə jísá *Kríst e?

27 Sə bân sə mə mpú kúl múúd éga ηgə zhu yí, í njúl ná, ja Kríst mə bá zə yí, muud nyə abúle mpu kúl á bá zhu yí.»

28 Ná ndéé, Yésus ηgə yə buud minjígúlá *Lun mə Zembî, a mə shwal ci gwów-gwôw ná: «Bí mə mpú mə ççç? Bí mpu námə kúl mə ηgə zhu yí! Ká mə

7:19 1.17; Mis 7.53; Rom 2.17-24 **7:20** 8.48 **7:21** 5.9 ‡ **7:21** Yésus ηgə ci lwagúlə nyə á lwag muud jwów lú Sábaad yí (Yuá 5.5).

7:22 Mət 17.9-14; Ləv 12.3 **7:23** 5.9 **7:24** 8.15 **7:25** 5.18

7:26 4.25; 18.20 **7:27** 9.29 **7:28** 8.55; 17.8, 21, 25

a shígé zə nə lúu wâm, muud nyə á nti mə yé jisə abúgúlág; nji bi ampúyé nyə.

²⁹ Mee mə mpú nyə, mə ηgə zhu nyádí, nyə wə nyə a nti mə.»

³⁰ Nji nyə á lás ntáni yí, bwə mú ηgə sɔ məzhií ná bwə bii nyə; nji, muud nyə a shígé kúnya nə nyə, í á bə wəla dé kú fwo wós.

³¹ Í á ka bə na mənókumbə mə búúd mənɪ di ná, ból ηkí bulya bwə á *búgula nyə; bwə mú ηgə ci ná: «Ja Kríst mə bá zə yí, ye a bá nyiηgə bul sá *məshimbá cɔ múúd éga?»

Bwə ceeɪ bii Yésus

³² *Ofarizyēη bwə á ka gwág buud bwə ηgə nyímbəla ntó lúu má Yésus dɪ. Bənōη mílúlúú myá ofada bwə mú kənd ífulish ná bwə kág bii nyə.

³³ Yésus mú ci ná: «Sánōη bí é ηgə na bə fúfwálá ná ndéé, mə mú kə wə muud nyə á nti mə yé.

³⁴ Bi mə bá sɔ mə, kú kwey, nəcé bí cugé nə ηkul bá kə kúl mə bá bə yí.»

³⁵ *Oyúden bwə mú ηgə ci bwámé nə bwámé ná: «ηgow á bá ka kə ná sá nda bá kwey nyə éne? Ye a bá kə búúd bású bwə á mə kə ηgə ji mílɔm mí Ogurêk dí wá, kə ηgə yə Ogurêk minjígúlá?

³⁶ A cí nə “Bi mə bá sɔ mə, kú kwey, nəcé bí cugé nə ηkul bá kə kúl mə bá bə yí.” Ntó mə ké ná ji?»

³⁷ Jwów á məshíné, jwów zâη í ká də busulaŦ yí, Yésus nyə a tów tútəlɪ a mú ci gwów gwów ná: «ηkí muud ηgə gwág shwáásúlə minú, a zég mádí zə ηgul.

7:30 2.4; 7.44 **7:31** 2.23 **7:33** 8.14 **7:33** 13.33; 16.5 **7:34** 8.21; 13.36 **7:37** Ləv 23.36; Yuá 4.10, 14; Mbú 22.17 § **7:37** Zanɪ á fwo də ηgə sɪy tâη mwōw zanɪgbá kú fwo kyeeɪ, í ka kə busula jwów lú mwəomb (Wo ji nə ηkul déɪg sá ni Ləv 23.36).

38 Muud mə búgúlá mə yé, məjúwó mâ cug mə é ða júg wú nyə lámúð nda miŋgwəǝ, námə nda Kálaad Zembî ngə ci ná.»

39 Ja nyə a ngə lás ntó yí, nyə á ngə ci Nkəŋkê Shíshim í á bə ná, buud bēsh bwə bá *búgula nyə wá bwə bá lóg yí; í á bə, Nkəŋkê Shíshim kú fwo zə nəcé Yésus nyə a shígé fwo ηwa gúmá.

Buud ícé íbá

40 Í á ka bə, ja búúd bwə á gwág lósú yé ni yí, bóól bwə á ngə ci ná: «Búbálé, muud éga wə jísá *Múúd micúndá*»;

41 bóól bāŋ ná: «Krîst wə éne», bóólúgá ka ngə ci ná: «Krîst cugé nə ηkul zhu Galilé.

42 Ngaá Kálaad Zembî ngə ci gúl kúkúlúð ná *Krîst mə bá zhu mpwoŋ buud mə *Dávid dí? Ntó ji ná a bá zhu Dávid dí dánd, Betulehem.»

43 Buud bwə mú bə ícé íbá lúu mə Yésus dí.

44 Bóólúgá bwə mú ngə ji ná bwə bii nyə; ni, muud nyə a shígé kúnya nə nyə.

45 Ifulísh í mə ka kə nyiŋgə. Mílúlúú myâ ofada bánêŋ *Ofarizyêŋ bwə mú jî bwo ná: «Bi mə bə kú zə nə nyə? Nəcé ji?»

46 Ifulísh ná: «Muud nyə afwóyé bwele lás nda muud éne.»

47 Ofarizyêŋ ntâg ná: «Bi mə námə bíð ná a kúlug bí jugú ξξ?»

48 Ye bi mə fwo bwele dúg wúl cî ηkí ηgwól Farizyêŋ mə *búgúlá nyə?

7:39 14.16; 17.1 **7:40** 6.14 * **7:40** Oyúðen bwə á ngə bwánd ná Zembî mə bá nti bwo ηgwól Múúd micúndá njúl nda Moyíz; Moyíz nyəmfwó nyə á jaaw bwo ntó. (Mbá 18.15-18). **7:42** Iza 11.1; Msh 5.1-2; Mat 20.30-31

49 Zhwog buud bí ηγά dúg bwé ηγά *búgula nyə óni bwé ámpúyé mácxε, básə nə məlweemyá.»

50 Nikodēm muud nyə á fwo kə wó Yésus yé nyə á bə sámbá mícî míniíd; a mú ka ci nə bwo ná:

51 «Ye mácxε máśú má magulə ná shé yág muud məbεξ a kú fwo kaad, sé mpu sâ nyə ámə sá yí?»

52 Bwé nə né ná: «Wo á zhu námá Galilê? Fwog ná mpu faas, wo ákweye ná ηgwól múúd micúndá nyə a má bwεε zhu Galilê.»

53 †[Bwé mú bwálya, ηgə kə bwádí mínjów.

8

Mudá nyə á biil mínəomb díyé

1 Yésus nyε mú kə mbúbúnj á wəolivyé.

2 Ná námá mpámán mpámán, a mú nyingə kə *Luη má Zembî, buud bēsh bwé mú kə nyádi. A mú ji shí, tééd ηgələ yə bwo minjígúlá.

3 Ná ndéé, *Oyíguli ó mácxε bənôη *Ofarizyêη bwé mú ηgə zə nə ηgwól múdá ná a má biil mínəombəd. Bwé mú zə nə nyə zə tál cwánéd,

4 bwé nə Yésus ná: «Yíguli, mudá éga nyə ámə biil a ηgə sá minəomb.

5 Moyíz nyə á yə sə ηkul *mbwoomb mácxéd ná sə dúg lúmə váál búdá óga məkwóógú ná ndéé bwé fudə. Ká wεε má ci nə ji?»

6 Bwé á jî nyə ntúni bwé ηgə bwéél ná, ka nyə é ci gúl ciyá á lílīngî ná ndéé bwé ó kə shwəman nyə. Nji, Yésus mú nyôw shí, a mú ηgə cilə nə nyinó jé mándəlúd.

7:50 3.1-2 7:51 Mbá 1.16-17; 17.6 † 7:53 Míl micilyá mí ayág mí cugé nə impánzó tééd 7.53 kə kumə 8.11. 8:2 Mat 26.55 8:5 Mbá 22.22-24 8:6 Mat 22.15

7 Bâh bwé mú ηgə yáág ηgə jî nyə. Ná ndeé, a mú bân, a mú ci nə bwo ná: «Muud nyə abwélé sá *sám na bídí sámbád yé téédúg ηkêny kwóógá lúmə nyə.»

8 A mú nyingə nyôw shí, ηgə cilə mándəlúd.

9 Ja búúd óni bwé má gwág nda Yésus má ci nə bwo ná, bwé mú ηgə nyəəs ηgwúd ηgwúd ná ndeé bēsh, tééd ócúmbá wósós óntombú. Yésus mú lúg na nyəméfwó nə mudá tál cwánúd.

10 Ná ndeé, Yésus mú nyingə bân, a mú ci nə mudá ná: «Amuda, bwé mú ηgow? Kú nə muud mə sámb ná wó jalá nə yə?»

11 Mudá ná: «Cwám̄ba, kú nə muud.» Yésus ntâg nə nyə ná: «Mə asám̄bé nám̄. Kyeyúg, nji, wo kú ná nyingə sá sám.»]

Yésus, m̄ηkenya mâ shí ga

12 Yésus mú nyingə lás nə buud ná: «Mə wé jísə m̄ηkenya má ηgə kwan buud wâ shí ga má. Muud mə b̄ə mə yé nyə abúle bwεε kyey yídágúd, a bá yida bə nə m̄ηkenya mâ cug.»

13 Ja *Ofarizyêh bwé má gwág ntó yí, bwé mú ci nə nyə ná: «Woméfwó ηgə bwiiηg lán̄ wô ntáni kú nə muud mə bwáágulə? Jíni bwiiηgyá cúgέ sâ búúd bwé mágulg yí.»

14 A mú b̄əsa bwo ná: «Tεεm bə ná m̄əméfwó má bwiiηg lán̄ wâm, bwiiηgyá jâm jísə sá búúd bwé mágulg yí; mə mpú kúl má ηgə wú yí, nə kúl má ηgə kə yí. Bi bâh bi ampúyé kúl má ηgə wú yí, nə kúl má ηgə kə yí.

8:7 Mbá 17.7; 13.10 **8:9** Mat 22.22 **8:11** 5.14 **8:12** 1.5, 9-10; 3.19; 9.4-5; 11.9-10; 12.35-36, 46; Iza 49.6; Mat 5.14; Luk 2.32; 2Kr 4.4, 6; Ifz 5.8-14; 1Yn 1.5-7; 2.8; 3.14 **8:13** 5.31-32 **8:14** 3.2; 7.28-29, 33-36; 8.21-22, 42; 13.1, 33; 16.5, 10, 28; 17.8; 20.17

15 Bí ηgə sámb milésú nji váál dún á buud; mεε mə asámbé tɔɔ muud lósú.

16 Í ká ntâg bæ ná mə sámb lósú, sémyé wâm bæ títəlí, nəcé mə cugé móméfwó, sá Dâ muud nyə á nti mə wə búsá.

17 Nγαá jisə cilyá máceε múnúd ná buud bwə jəlá nə magulə bwiingyá á buud obá?

18 Mə ηgə bwiing lāη wâm, Dâ muud nyə á nti mə yé ηgə námá bwiing.»

19 Bwə mú ka ci nə nyə ná: «Shwóóηgú ji ηgow?» Yésus nə bwo ná: «Bí ampúyé tɔɔ mə, tɔɔ Sósóηgú waamê. Bí mbâm mpu mə, ηki bí má mpu námá Sósóηgú waamê.»

20 Yésus nyə á ηgə lás ntúni a ηgə yə buud minjígúlá *Luη má Zεmbî, a njúl kúl kúm í á bæ yí, muud kú séémb mbwə ná á bii nyə. Bwə á shígé bii nyə nəcé í á bæ wəla dé kú fwo wóós.

Yésus mə zə kyey

21 Yésus mú nyingə ci nə bwo ná: «Mə zə kyey, bí mə bá sɔ mə, nji bí mə bá yə bí njúl nə *sám wán. Bí cugé nə ηkul kə kúl má zə kə yí.»

22 *Oyúden bwə mú ηgə ci ná: «Ja á ηgə ci ná: “bí cugé nə ηkul kə kúl má zə kə yí” ni, ye a zə gwílya nyúú!»

23 A mú ci nə bwo ná: «Bí bāη bí búsə buud ɔ shí ga, mεε jisə muud a gwôw. Bí bāη shug dún dúsə wa shí gaád, mεε shug dām cugé wa shí gaád.

24 Gwá wá mə ámə cí nə bí ná bí mə bá yə nə misám mín yí. Nəcə, bí má ká bə kú *magulə ná mə jisə*, bí mə bá yə nə misám mín.»

25 Bwá mú jí nyə ná: «Wo wá zá?» Yésus mú bęsa bwo ná: «Mə jisə nda mə ηgə bwey jaaw bí té sá ámə tééd yí ná.»

26 Mə jí nə zhwog isâ má lás nə bí, nə byəηg bísó ná mə sámbúg yí. Njí, muud nyə á nti mə yé jisə búbálé, mə ηgə ntâg jaaw buud sâ mə á gwág nə nyə yí.»

27 Bwá á shígé gwág na ná nyə á ηgə cí Zembí Sóónjú.

28 Yésus mú ka cí nə bwo ná: «Ja bí má bá bân *Mwân mə Múúd yí, bí má bá ka mpu ná mə jisə†, mə aηgê nə sá təə sâ nə lúu wâm, mə ηgə lás námé nda Dâ nyə a jínguli mə ná.»

29 Sá muud nyə á nti mə wá básó. Nyə a shígé lúgə mə məmé, nəcé mεε má dɛ sá njí sâ á jí nə ηkul magulə yí.»

30 Ja Yésus nyə á ηgə lás ntáni yí, zhwog buud bwá á *búgula nyə.

Nə bwán ó Abɛraham, nə bwán ó Njwú məjamb

31 Yésus nyə á ka cí nə *Oyúden bwá á *búgula nyə wá ná: «Bí má ká nada mэдí íciyá di, mpu ná bí básə wámbulə bə *ómpwín bâm,

32 bí ka mpu óbúbélé, óbúbélé bəəηgú ka bá sá ná bí bág ofulí.»

8:24 13.19 * **8:24** Ciyá ní í jəlá nə bə sâ Zembí nyə á cí kúl nyó á lésha nə Moyíz yí. (Wo jí nə ηkul dúg MmN 3.14, nə Iza 48.12.) Yésus ηgə lwágulə ná nyə wá Zembí. **8:28** 3.14; 4.34; 5.18 † **8:28** Váál ηgwúd nə 8.24 nə 8.58: á cεel cí ná «Bí mə bá mpu múúd má jí yé.»

8:30 2.23 **8:31** 14.15; 15.8

33 Bwá mú bɛsa nə nyə ná: «Sá búsə mpwoŋ mə *Aburaham, sá abwélé bə málwaa mə múúd. Nəcə jí wó mpú ci nə sá ná: “Bí ka bá bə ófulí” yí?»

34 Yésus mú bɛsa bwo ná: «Búbólé, mə jaaw bí ná, muud yêsh mə sá *sám yé, jisə lwaá lú mísám.

35 Lwaá í ádé ntâg ji njów kandugə, mwân a njów nywáá mə du ji kandugə kandugə.

36 Ná ndeé, Mwân mə Zembî mə ká yîl bí mányámád í, bí bə fwámé ófulí.

37 Mə mpú ná bi búsə mpwoŋ mə Aburaham; ká bí ŋgə sɔ ná bi mə gwú mə, nəcé kéel dâm í áŋgê nə jəla nə bî.

38 Mee ŋgə jaaw sâ mə á dúg wə Dâ yí; bi bân ŋgə ntâg sá isâ bí á gwág nə sóŋgú wán yí.»

39 Bwá mú bɛsa nə nyə ná: «Sóŋgú wúsú wə Aburaham.» Yésus ntâg nə bwo ná: «Í mbəm bə ná sóŋgú wán wə Aburaham í, ki bí ŋgə sá misóólúgú Aburaham nyə a sá myá.

40 Ká dugá, bi mú ŋgə ceel gwú mə, í njúl ná mee mə jaaw bí búbólé mə á gwág nə Zembî yé. Aburaham nyə a shígé sá ntó.

41 Bí ŋgə sá misóólúgú mí sóŋgú wán.» Bwá mú ci nə nyə ná: «Sá cugé bwân wâ tóón, sá búsə nə sóŋgú ŋgwúd ji Zembî.»

42 Yésus nə bwo ná: «Í mbəm bə nə sóŋgú wán wə Zembî, ki bí ŋgə ceel mə, nəcé ja mə jí wa ga, mə á zhu nyédí. Mə a shígé ntâg zə nə lúu wâm, nyə wə nyə á nti mə.

43 Ká nəcé jí bí aŋgê nə gwág lésú wâm yí? Jísə nəcé

bí cugé nә ҥkul gwágulә kéel dām.

⁴⁴ Sóṅgú wún wә Njwû mәjamb, bí ka námә ҥgә ceeł sá isâ sóṅgú wún má dú gwág yéesh yí. A ji ҥgwúl buud tééd mátéédúléd; a cugé nә ҥkul bwelә bwiing obúbálé, nәcé obúbálé bwә cugé nyádí cugud. Yé bwiingulә ijǰǰ í bwey námә dә nyîn ná a ji amádí ijǰǰ, nәcé a ji mbíya njínjǰǰ, nyә wә ijǰǰ sóṅgú.

⁴⁵ Ká bi aṅgә nә búgula mә nәcé mеe ҥgә jaaw bí obúbálé.

⁴⁶ Zó á na bídí jí nә ҥkul máalә mә ná mә má sәm yé? Ká, mеe ҥgә jaaw bí obúbálé, bi má ban ka *magulә mә nә jí?

⁴⁷ Múúd mә ká bә yé má Zembî, a gwágulә mákéel má Zembî. Ká bi bâṅ bi agwágúláyé, nәcé bí cugé bәṅg wә Zembî.»

⁴⁸ Oyúden bwә mú bәsa nә nyә ná: «Sá shí mpu ci ná wo ji mwâ Samariya, ná wo ji nә jamb.»

⁴⁹ Yésus mú bәsa nә bwo ná: «Mеe cugé nә jamb, mеe ҥgә gúmal Sóṅgú waamâ, bi bâṅ kú gúmal mә.

⁵⁰ Mеe mә aṅgә nә sǰ ná má ҥwa gúmal. Muud ҥgә sǰ ná mә bәg nә gúmal yé jisә, nyә wә má dә cígal mílású.

⁵¹ Búbálé, má jaaw bí ná, múúd mә ká bә íciyá byâm, a kú bá bwelә yә.»

⁵² Bwә nә né ná: «Sá má ka mpu ja gaád ná wo ji nә jamb. Aburaham nyә á yә, *buud ә micúndá yә; wеe má ci ná: múúd mә ká bә íciyá byâm, a kú bá bwelә yә.

⁵³ Wеe má bul bә fwámé múúd ntǰ sóṅgú wúsú Aburaham muud nyә á yә yé? Wó ntǰ námә búúd ә

8:44 Mәt 3.1-5; 1Yn 2.4; 3.8 **8:46** 2Kr 5.21; 1Pr 2.22; 1Yn 3.5

8:47 10.27; 18.37 **8:48** 4.9; 7.20; 10.20; Mak 3.21-22 **8:50** 7.18

8:51 5.24 **8:53** 4.12

mícúndá buud bwé á ngə yə wá? Wo ngə cɛɛl ci ná wo jí jí?»

⁵⁴ Yésus mú bɛsa ná: «Má ká ngə ηwa gúmá məmɛfwó, í bə ntó cwag. Dâ wé ngé sá ná mə ηwág gúmá, nyə muud bí ngé kudə ibud ná: “A jisə Zembî wúsú” yé.

⁵⁵ Bi ampúyé ntâg námá nyə. Mɛɛ mə mpú nyə. Má ká ci ná mə ampúyé nyə, mə bə njínjǝǝ nda bí. Ká mɛɛ mə mpú nyə, mə ngə ntâg námá bɛ iciyá byé.

⁵⁶ Sóŋgú wún Aburaham nyə á bwey kɔɔs nə məshusug nə tédágálə ná a bá dúg jwów mə bá wóós yí; nyə a shí námá dúg jwôw dɔɔngú, a kɔɔs ntâg nə məshusug».

⁵⁷ Ja Oyúden bwé má gwág ntúni yí, bwé mú ci nə nyə ná: «Wo afwóyé kumə mímbú məwúm mətóɔn, wó ci ná wo a dúg Aburaham í?»

⁵⁸ Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Búbále, má jaaw bí ná, Aburaham nda námá fwo bə, mə jisə‡.»

⁵⁹ Oyúden bwé mú ntâg ηkêny məkwoógú ná bwé lúmá nyə; Yésus mú shwaaw ná ndeé, nyɔɔs cúwo tóɔn.

9

Yésus má lwag áncím-ncím

¹ Yésus ngé cǝ ntúni, a mú dúg ηgwól múúd ná nye nyə a byél a njúl áncím-ncím.

² *Ompwín bwé mú jî Yésus ná: «*Rabi, ja múúd éne nyə á byél áncím-ncím ni, í á bə nəcé *sám má zé, ye nyəməfwó sám yé, ye obyól bé?»

³ Yésus mú bɛsa ná: «Í á shígé bə nəcé sám, mbô;

8:55 4.34; 7.28-29 **8:58** 1.1; 17.5 ‡ **8:58** Váál ηgwúd nə 8.24 nə 8.28. **8:59** 10.31 **9:2** MmN 20.5; Eze 18.20; Luk 13.2, 4 **9:3** 11.4

kú bæ tæw sém yé, kú námá nyingə bæ sém obyâl bé. Í á yida bæ né buud bwé dúgúg sâ Zembî jí nə ñkul sá yí na nyádí.

⁴ Í jii ná shé sáág iséy í múúd nyə á nti mə yé, té mwásé wúsé ná yí. Bulú í zag, muud cugé ntâg nə ñkul sêy mpwó-bulú.

⁵ Té má jí ná wa shí ga dí yí, mə wé jí mánkenya má ñgé kwan buud wâ shí ga má.»

⁶ Ja nyə á shîn ci ntáni yí, a mú sey mántənd shí, a fugə mwo nə məndəlú né ndéé, a bwiid áncím-ncím ish wáfá byəŋg míshúd.

⁷ A mú ci nə nyə ná: «Kyeyúg kə gusa cwoogú bwé jôw ná Siloy yí» (Siloy mə ké ná: «muud lwámá»). Áncím-ncím mú kə, kə gusa ná ndéé a mú nyingə a ñgé dúgya.

⁸ Né ndéé, nə buud bánón bwé á dɛ bæ məbwugúlu wá, nə bəŋg bwé á dɛ dúg a dúgé gwáám b buud isâ wá, bwé mú ñgə kə məshwán ná: «Muud éga dí nyə á dɛ ji wá a dúgé gwáám búúd isâ yé?»

⁹ Í á ka bæ, bóól bwé ñgé ci ná: «Jísə nyə», bóólúgá ná: «Mbô! A yida bɛɛla nyə.» Nyəmэфwó mú ñgə ci ná: «Jísə mə.»

¹⁰ Bwé mú jí nyə ná: «Ntədəlé mísh mə ámə bāŋ wo yé?»

¹¹ Nyə nə bwo ná: «Muud bwé ñgé jôw ná Yésus yé nyə ámə fugə ish wáfá bwiid mə míshúd, a mú ci nə mə né mə kég gusa Siloy. Mə ámə ka námá kə, kə gusa ná ndéé, mísh má mú dúgya mə.»

¹² Bwé mú shilə nyə ná: «Muud wəŋgú jí ñgow?» Nyə ná: «Mə ampúyé.»

13 Bwé mú kə nə muud nyə á ðə bə ancím-ncím éne *Ofarizyêη dí.

14 Jwôw Yésus nyə á fugə ish wáfá bwiid múúd éne míshúd ni í á bə ntâg jwôw lú Sábaad.

15 Ofarizyêη bwé mú námé jî múúd éne váál mísh má ámə dúgya nyə yí. A mú bəsa nə bwo ná: «Nyə ámə bwiid mə ish wáfá míshúd ná ndéé, mə mú kə gusa, mə músə ntâg dúgya.»

16 Ja bwé má gwág ntó yí, bóól Ofarizyêη bwé mú ci ná: «Muud nyə ámə sá sâ ni yé nyə aηgê nə wú wé Zembî. Dugá, nyə agúmálé jwôw lú Sábaad.» Bóólágá ná: «Ye sóol misám ji nə ηkul sá mbií *shimbá ni?» Bwé mú bə nə mbéégí mpádúgá nyáη.

17 Bwé mú nyingə jî ancím-ncím ná: «Wεε ηgə dúg ná muud nyə ámə bēny wo mísh éne ji ntudél?» Nyə ná: «A ji *muud micúndá má Zembî.»

18 Nji, *Oyúden bwé mú sá məshwán ná muud éne nyə a shígé bə ancím-ncím ná ndéé mísh má mú dúgya nyə. Bwé mú ntâg kənd búúd kə jôw obyêl bé,

19 zə jî bwo ná: «Ye mwân wán bí má ðə ci ná nyə a byêl ancím-ncím wé éga? Ka ntudélé a mú ηgə dúgya yé?»

20 Obyêl bwé mú bəsa ná: «Sé má mpú ná mwân wúsú wé éne, ná nyə a byêl ancím-ncím.

21 Nji, váál í má zə wóós ja gaád ná a ηgág nə dúgya yí, sé bāη sé ámpúyé; sé kú námé mpu múúd nyə ámə bēny nyə mísh yé. Shílógá nyə mēfwó, a bəsag, a cugé ná mwántombú.»

22 Obyêl bwé á bəsa ntáni nəcé bwé á fúndá Oyúden. Oyúden bwé á bwey tōw cāη nə ηkí muud

má mæm ná Yésus ji *Krîst íí, bwá yîl múúd wəɔŋg *mpáánzə minjígúlád.

²³ Gwá wá bwá á shwal ci ná: «Shílágá nyəméfwó, a cugé ná mwántombú, nyəméfwó bɛsag sâ í dúgyá nə nyə yí.»

²⁴ Ofarizyêŋ bwá mú nyingə jôw múúd nyə á dɛ bə ancím-ncím éne ja ábɛé zə ci nə nyə ná: «Yág Zembî gúmá. Sá má mpú ná muud nyə ámə lwag wo éne ji sól misám.»

²⁵ Nyə nə bwo ná: «Ŋkí a ji sól misám óo, mɛɛ mə ampúyé. Mɛɛ mə mpú nji sâ ŋgwûd ná: mə á dɛ bə ancím-ncím, mə mú ŋgə dúgya ja gaád.»

²⁶ Bwá mú nyingə jî nyə ná: «Nyə ámə sá wo ji? Ntɔdɛlé nyə ámə bɛny wo mísh yé?»

²⁷ Nyə nə bwo ná: «Ŋgaá mə shí bwey jaaw bí, bí nda gwág. Bi má cɛɛl ná mə nyingəg jaaw bí ja ábɛé? Bi wál námá cɛɛl zə bə ómpwíín bɛ?»

²⁸ Bwá mú lwîy nyə ná ndɛé bwá ná: «Wo wá ji *mpwíín yé. Sá báá, sá búsə ompwíín ó Moyîz.

²⁹ Sá má mpú ná Zembî nyə a lésha nə Moyîz, sá ámpúyé nyîni nyɛɛ ŋgə zhu wá.»

³⁰ Muud nyə á dɛ bə ancím-ncím yé mú ci ná: «Mə káám ná bi ampúyé á ŋgə zhu wá; ká nywáá má bɛny dí mə mísh íí.

³¹ Sá má mpú ná Zembî nyə ádé magulə májəgula má ósól ɔ misám. Nji, muud ŋgə yə Zembî gúmá yé, á ŋgə sá sâ Zembî mə jíí yé, Zembî magulə májəgula mé.

³² Sá abwélé námá fwo gwág ná muud má bɛny áncím-ncím a byélé mísh.

33 Í mbâm bæ ná muud éne nyə aŋgê nə wú wá Zembî, a kú bæ nə ŋkul mə sá tɔɔ sâ.»

34 Bwə mú bɛsa nə nyə ná: «Wεε mbeé sâ í á byêl mísómúd ncindî nə ncindî yí, wó cεel zə yə sá minjígulá?» Bwə mú ntâg wíŋg nyə.

35 Yésus mú gwág ná bwə ámə wíŋg múúd éne. A mú kə bwəma nə nyə, a mú jî nyə ná: «Ye wo búgúlá *Mwân mə Múúd?»

36 Nyə nə Yésus ná: «Cwám̄ba, Mwân mə Múúd wá zə ná mə búgúlág nyə?»

37 Yésus nə né ná: «Nyə wá wó ŋgə dág á ŋgə lésha nə wo éga.»

38 Muud éne mú ci ná: «Cwám̄ba, mə má *búgula.» A mú kúd mpwóombá shí na wá Yésus.

39 Ná ndéé, Yésus mú ci ná: «Mə á zə shí ga dí ná mə zə sám̄b ŋkúmba lésú. Sémyé lésú wəɔŋg wúsə nə mə zə sá nə wəancím-ncím bwə dúgyág, buud bwə ŋgə dúgya wá bæ wəancím-ncím.»

40 Búbaalé Ofarizyêŋ bwə á bæ cínəŋg wá bwə mú gwág á má ci ntó, bwə mú shilə nyə ná: «Ntó jî ná sá bí námə wəancím-ncím?»

41 Yésus nə bwo ná: «Bí mbâm bæ wəancím-ncím, bí kú bæ nə mísóm. Ká bí ŋgə ci ná: “Sá ŋgə dúgya”, sám̄ wán í má nada.»

10

Jɔjɔ mbaagwə itəw

¹ «Búbálé, má jaaw bí ná, múúd mə kə ŋkáál itəw dí yé má ká bæ kú nyí mpumbéd, a yida kə kyey zhí shúsúd, kə ntɔ kóógúléd gwəw, nyíni múúd jisə juwâl, a jisə zhiləŋgaané.

² Muud nywáá má nyíi mpumbé dí yé, mbaagulə itəw wə éne.

³ Í də bə, muud má də baagusə mpumbé yé juw nyə mpumbé, itəw í mú gwág mbaagulə wəŋ kál. A mú ŋgə jəw itəw byé, jəw təw jəsh nə jínə dé, a mú kə nə byo tóón. ⁴ Ja á má shîn cúwâl byêsh tóón yí, a kə təw byo shwóg, í ka ŋgə bɛ nyə nəcé í ŋgə yag kál dé.

⁵ Itəw í cúgé nə ŋkul bwelɛ bɛ njínə muud, í yida ŋgə túb nyə, nəcé í ádé yag mákál má ójínə ɔ búúd.»

⁶ Yésus nyə á ŋwa bwo mpwokwoond ni, nji bwá á shígé wámbulə sâ nyə á ŋgə cɛɛl ci yí.

⁷ Nə ndéé, a mú ka nyiŋgə ci nó: «Búbálé, má jaaw bí nó, mɛɛ wə jisə mpumbé ŋkáál itəw.

⁸ Buud bəsh bwá á tééd zə nə mə wá básə ijúwâl, izhiləŋgaaná, itəw í áshígé gwágulə bwo.

⁹ Mə wə jisə mpumbé. Muud mə kyéy mádí yé nyə e dúg cug; nyə é də nyíi, də cúwo, a kwey ídāw.

¹⁰ Juwâl í də zə nji nó í zə júwo, zə gwú, zə caam. Mɛɛ mə á zə shú nə buud bwá bág nə cug, bwá bág nə gwo kú nə minji.

¹¹ «Mə wə jisə jəjə mbaagulə itəw. Jəjə mbaagulə má də kɛɛnzɬ cug jé shú itəw byé.

¹² Nyəŋgə mbaagulə mə séy nji shú *mwaanê yé, a cugé fwámé mbaagulə itəw, a mpú nó itəw í cúgé nyə byé yí; á də bə, á ká dúg ŋkweny ŋgə zə, a myaas itəw, a túb; ŋkweny mú zə ŋgə bii itəw, itəw í ŋgə cɛɛma.

10:4 10.27; Mbá 14.4 **10:6** 16.25 **10:8** Zhe 23.1-2; Eze 34.2-3
10:9 14.6; Sôm 23.2; Eze 34.14 **10:11** jəjə mbaagulə itəw: Sôm 23.1; Eze 34.11-16; Zhe 23.3; Mat 18.12-14; Heb 13.20; Mbá 7.1
kɛɛnzɬ cug jé: 15.13; Rom 5.8; 1Yn 3.16 **10:12** Mis 20.29

13 A sá ntó nəcə a ηgə sêy ibamba, itəw í acéyε nyə lámúd.

14 «Μεε wə jíśá jəjə mbaagulə itəw, mə mpú ítəw byâm, ítəw byâm mpu mə,

15 námə nda Dâ mə mpú mə, mə mpu námə nyə ná. Mə κεεnzɥ cug jâm shú ítəw.

16 Mə ji námə nə bíl ítəw, byâη í cúgε wa ηkáál gaád. Í jii ná mə kyéyug námə nə byo, í é gwágulə kál dâm ná ndéé səənz mú bə ηgwúdâ, mbaagulə námə ηgwúdâ.

17 Dâ mə cεel mə nəcə mə κεεnzɥ cug jâm ná mə bá nyiηgə ηwa gwo.

18 Muud nyə adéégε mə cug jâm; məmэфwó wə mə κεεnzɥ gwo. Mə ji nə ηkul mə κεεnzɥ cug jâm, mə nə ηkul mə nyiηgə ηwa gwo: wáda Dâ nyə á yə mə wə cí.»

19 Lósú Yésus nyə á ηgə lás ni í á sá mbéégí mpédúgá *Oyúden.

20 Bóólúgá ηkí bulya bwə á ηgə ci ná: «Jamb í má bii nyə, í mú ηgə sá ná a lásúg ilís-lís; kúgá ná ηgə gwágulə nyə.»

21 Bóólúgá ná: «Ilís-lís í jamb dí íni; jamb í cúgε nə ηkul bwεε bēny áncím-ncím mísh.»

Bwə kudɥwa Yésus

22 Zan ifúb mpáánzə* í á ηgə s̄y Yurúsəlem, í á bə fwála lə ηkwân.

10:14 10.27; 2Tm 2.19 **10:15** Mat 11.27 **10:16** 11.52; Iza 56.8; Eze 34.23-24; 1Pr 2.25 **10:17** 3.35; 5.18 **10:18** 4.34 **10:19** 9.16 **10:20** 8.48 * **10:22** Bwə á dɥ téduga jwów Yúdas Makabé nyə á nyingə fúb alatâr á Mpáánzə yí, nyə a sá gwo ηgεé mbú 164 Yésus kú fwo byél.

23 Yésus nyə á ka bə *Luŋ má Zembî, a ngə kyey kúl bwá á gwiid ná Nyíngúlé† má Sálumun dí, a kə, a zə, a kə, a zə.

24 Oyúden bwá á ka kə lyɛ nyə, kə jî nyə ná: «Wo é ka bá səl sá milâm shí jáyé ja? Nkí wo wá jisá *Křst, jaawug sá ná kpwoó.»

25 Yésus mú bɛsa bwo ná: «Mə a shí bwey jaaw bí nji bí ngə shwána. Misóólúgú má ngə sá jíná má Dâ dí myá mí ngə námá lwágulə ntó.

26 Mí ngə tɛɛm lwágulə ntó, bí ngə shwána shwánág, nəcé bí cugé mádí sənz ítəw dí.

27 Itəw byâm í dɛ gwágulə kál dâm; mə mpú byo, í dɛ bɛ mə. 28 Mɛɛ ngə ntâg yə byo cug á kandugə kandugə, í ábúlé bwele yə, muud nyə abúle námá bwele déég mə byo mbwád.

29 Dâ muud nyə á yə mə byo yé má ntɔ múúd yêsh ŋkúlud; muud cugé nə ŋkul déég nyə sâ mbwád.

30 Sá Dâ sá búsa nda muud ŋgwúd.»

31 Oyúden bwá mú nyingə ŋkény mákwóógú ná bwá gwú nyə nə ndî.

32 Nji, Yésus mú jî bwo ná: «Mə má lwágulə bí jɔjɔ mısóólúgú mí ngə zhu wá Dâ myá, bí má cɛel gwú mə nə wáyé?»

33 Oyúden bwá mú bɛsa nə nyə ná: «Sá acéélé gwú wo nə jɔjɔ sóólúgú; sá má yida cɛel gwú wo nəcé wo ngə lás nə Zembî *bwaasúlə mpu; wɛɛ njúl muud, wo ngə bále ci ná wo ji Zembî.»

10:23 Mis 3.11 † **10:23** Sâ sá ngə jŋw ná nyíngúlé ni í cúgé zhizhe mpumbé; jisə milwoŋ mí mámpinŋ mimbá, bwá ka wá kwáminá gwów ná gúgúwá bəg. **10:24** Luk 22.67 **10:25** 5.36 **10:26** 16.9 **10:27** 8.47; 10.3, 14 **10:28** 5.24; 6.39 **10:30** 5.18; 17.21 **10:31** 11.8 **10:33** Ləv 24.16; Mat 26.65

34 Yésus mú feel ná: «ŋgaá cilyá wúsə bídí kálaad məççéd ná: “Bí búsə ozembî”

35 Na mə lwágulə ná buud Zembî nyə á ŋgə lás nə ndí wá, Kálaad Zembî mə jôw bwo ná ozembî. Ká ji? Muud nyə ajéláyé nə yîl sâ Kálaad Zembî ŋgə ci yí.

36 Bí bân bi mə sá ná, mə muud Zembî nyə a féesh, a mú nti shí ga dí yé, bí mə ci ná mə ŋgə *lás nə Zembî bwaasúlə mpu nəcé mə ŋgələ bwaagulə ná mə ji Mwân mə Zembî.

37 Ŋkí mə aŋgê nə sá misóólúgú mí Dâ, shwánágá mə.

38 Nji, ŋkí mə ŋgə sá myo, bí tɛɛm ŋgə shwána mə, *maguləgá misóólúgú; bí mə ká magulə myo, bí yag, bí mpu námə ná Dâ njul mádí, mə njúl wé Dâ.»

39 Nji bwə á gwág ntáni yí, bwə mú nyiŋgə sɔ ná bwə bii nyə, a mú faam.

40 A mú nyiŋgə lína kə Zhurdê faŋwíny, kúl Yuánes nyə á fwo ŋgə duu buud yí, a mú kə ji wu.

41 Zhwog buud bwə mú də zə nyédí. Bwə mú də ci ná: «Yuánes nyə a shígé bwɛɛ sá tɔɔ *shimbá; nji, sâ jêsh nyə á ci shú mə múúd éga yí jísə búbálé.»

42 Zhwog buud bwə mú *búgula Yésus kúkúl jɔɔŋgúd.

11

Shwiy mə Lazâr

1 Ŋgwól múúd nyə á bə ná Lazâr, muud á Betanî, lɔɔm mə Maríya bá mínyɔŋê shilə Mááta. Lazâr éne nyə á ka kwas.

10:34 Sôm 82.6 10:36 1.34 10:38 10.25 10:39 7.30; 8.20
 10:40 1.28 10:41 1.29-34; 3.27-28 10:42 2.23 11:1 12.1-3;
 Luk 10.38-39

² Lazâr nyə á bwás éne nyə á bæ ncwûm má Mariya, Mariya nyə á gwááǵulə Yésus labínda makuúd, a fim mwo nə shilú yé.

³ Mariya bá Mááta bwá á ka kənd Yésus məkál ná: «Cwámba, muud woó ηǵə bwás.»

⁴ Ja Yésus nyə á gwág məkál mənɪ yí, nyə á ci ná: «Bwas ni í cúǵé bwás shwiy, í yida bæ bwás i é sá ná Zembî ηwág gúmá yí, í ka námá sá ná *Mwân má Zembî ηwág gúmá.»

⁵ Yésus nyə á du bul cɛel Mááta bá mínyəηû shilə Mariya, nə Lazâr.

⁶ Né ndéé, nyə á tɛem gwág ná Lazâr ηǵə bwás í, nyə á fwo nyiηǵə cǵηǵali mwôw mábá kúl nyə á bæ yí.

⁷ Mpésə mwôw mábá məəηǵú, a mú ka ci nə *ompwíín bé ná: «Shé nyiηǵəǵá kə Yudéa.»

⁸ Ompwíín nə nyə ná: «*Rabi, Oyúden bwá má nywá fwo kúnəw gwú wo nə məkwoóǵá nûη Yudéa, wó cɛel námá nyiηǵə kə wu?»

⁹ Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «ηǵaá mwásé wí nə məwəla wûm nə mábá? Múúd mə ká ηǵə kyey məwəla məəηǵ di, nyə abúle ηǵə mága, nəcé nyə é ηǵə dúǵ iηǵúnǵəη yá shí ga.

¹⁰ Nji, múúd mə ká kyey mpwó-bulú, nyə é ηǵə mága, nəcé kú nə iηǵúnǵəη lámúd.»

¹¹ Ja nyə á shîn ci ntúni yí, nyə ná: «Shwé wúsú Lazâr má kə gwád, nji, mə é kə juumashi nyə.»

¹² Ompwíín ntâǵ ná: «Cwámba, ηkí Lazâr má kə gwê di, nyə é yâl.»

¹³ Í á bæ, Yésus ηǵó cɛel ci ná Lazâr má yə, bân bwá

ngá dúg ná a ngə ci gwó múúd má dɔ ja ná á woga nyúúl yí.

¹⁴ Yésus mú ka jaaw bwo ná kpwoó ná: «Lazâr má yə.

¹⁵ Mə gwág nywa nəcé mə shígé bə ja nyə ámə yə yí, sá jəng í é sá ná bi búgúlág. Nə ndeé, ɪŋkyená kúl á jí yí.»

¹⁶ Tómas bwé á dɔ námə nyɪŋgə jəw ná Wáás yé mú ka ci nə bóól ómpwíín ná: «Íŋkyená, shénɔŋ Cwámba bəsh kág námə yə.»

Yésus ji cɔg

¹⁷ Ja Yésus má kə wóós yí, a má kə kwey ná Lazâr má bwey dɔw mwəw mánɔ.

¹⁸ Nda wúlə Betanî kə Yurúsələm wúsə jee bə ókílómadá ólól* ná,

¹⁹ zhwog *Oyúden bwé á kə dúg Mááta bá Maríya, kə cweel bwo milâm nə shwiy mə ncwûm wánɔ.

²⁰ Ja Mááta nyə á gwág ná Yésus mə zə wóós yí, nyə á lɛɛl kə, kə bwəma nə nyə, Maríya nyɛ njúl ná shí, njəw.

²¹ Mááta mú ka ci nə Yésus ná: «Yé Cwámba, wo mbəm bə wa, ŋki ncwûm waamə shígé yə.

²² Nji, tɔɔ kíkídíga, mə mpú ná Zembî nyə é yə wo sá jəsh wó é gwáámɔ nyə yí.»

²³ Yésus mú ci nə nyə ná: «Ncwûm woó mə bá gwûm.»

²⁴ Nyə nə Yésus ná: «Mə mpú ná a bá gwûm ja búúd bwé bá gwûm jwów á məzhúgúlá yí.»

11:16 Mak 14.31; Rom 6.8 **Tómas:** 20.24 * **11:18** Osátəd wûm nə ótəɔn. **11:21** 11.32 **11:24** 5.29; 6.40, 54; Dan 12.2

25 Yésus mú ci nə nyə ná: «Mə wə mé də gwûmushi búúd, də nyiŋgə yə bwo cug. Muud mə *búgúlá mə yé, a tɛɛm yə, a bá nyiŋgə cugə.

26 Muud ŋgə ntâg cugə yé ká *búgula mə, a kú bá bwele yə. Ye wo *magulə ntó?»

27 Mááta ná: «Haaw Cwámba. Mə mé magulə ná wo jisə *Krîst, *Mwân mé Zembî nyə á zə shí ga dí yé.»

28 Ja Mááta mé shîn ci ntúni yí, a mé kyey kə jôw mínyəŋê shilə Maríya, kə nyímbula nə nyə ná: «Cwámba mé wóós, a ŋgə jôw wo.»

29 Nji Maríya nyə á gwág ntúni yí, nyə a tów ná máás kə wə Yésus.

30 Í á bə, Yésus kú fwo nyíi baŋ lɔɔmɛd, a njúl ná kúl Mááta nyə á kə bwəma nə nyə yí.

31 Oyúden bənôŋ Maríya bwé á bə njów bwé ŋgə cɛel cweel nyə lâm wá bwé mú dúg á tów ná máás cúwo tóón. Bwé mú bɛ nyə, bwé ŋgə dúg ná a ká jii shwóŋɛd.

32 Maríya mé kə kumə kúl Yésus nyə á bə yí; nji nyə á dúg Yésus yí, nyə á wusə nyúúl shí Yésus dí shí məkúú, nyə ná: «Yé Cwámba, wo mbəm bə wa, ŋki ncwûm waamá shígé yə.»

33 Yésus mú dúg Maríya bənôŋ Oyúden bwé á ŋgə lúgal nyə wá bwé ŋgə jii, mbɔɔm mú shwíy nyə nyúúléd, mitédágá búbulə nyə lámád.

34 A mú jî ná: «Bi á dɛl nyə ŋgow?» Bwé nə né ná: «Zaá kə dúg, yé Cwámba.»

35 Yésus mú ntâg jii.

36 Oyúden bwé mú ŋgə ci ná: «Bi mé dúg í, nyə á bul cɛel nyə ɛɛ.»

37 Bóólégá wâ bwé dí sámbád bân bwé mú ηgə ci ná: «ηgaá muud éga wé nyə a bēny ancím-ncím mísh? Ká a shígé dí bə nə ηkul sá ná Lazâr kú yə.»

Yésus mə gwúmáshí Lazâr

38 Yésus mbəəm mú nyηgə shwiy nyúúlúd, a mú kə kúl bwé á dəl Lazâr yí. Shwoη í á bə ku, mbwagulá kwóógúd, bwé ka fad nə dúl kwóógú.

39 Yésus mú ci ná: «Yílégá kwóógú.» Mááta á kóól mə múúd nyə á yə yé mú ci ná: «Ey Cwámba, a mə dəw mwəw mánĥ múús, a mú ηgə mpə.»

40 Yésus mú ka ci nə nyə ná: «ηgaá mə shí ci nə wo ná wó ká *búgula, wo e dúg nda Zembî nyə é ηwa gúmé ná.»

41 Bwé mú ka yíl kwóógú. Yésus mú bân mp-wóómbú, a mú lás ná: «Ye Dâ, mə yə wo akíba nəcé wo ámə magulə məjəgula mâm.

42 Haaw. Mə ámə bwey ηgə mpu ná wó də magulə məjəgula mâm ja jēsh. Mə ámə yida lás shú ná zhwog buud bwé mə lyə mə óga bwé mpúg ná wo wé wo ámə ntí mə.»

43 Ja á mə shîn lás ntúni yí, a mú kîm nə ηkulú ná: «Lazâr, cúwóg tóón.»

44 Muud nyə á bə mbimbə yé mú cúwo tóón, a njúl nə obándáshi ηgwóólá məkuú nə məbwéd, mpwóómbú ηgwóólá nə kúl káándé. Yésus mú ci nə buud ná: «Wiinzhugá nyə isá íni bî bídúg nyə, a kág.»

Cijá-cindâ ná Yésus yág

(Mat 26.1-5; Mak 14.1-2; Luk 22.1-2)

45 Zhwog *Oyúden bwé á zə wé Mariya wá, bwé á dúg sâ Yésus nyə a sá yí, bwé mú *búgula nyə.

46 Nji, bósólégá bwé á kə *Ofarizyêḥ dí, kə jaaw bwo sâ Yésus nyə a sá yí.

47 Milúlúú myâ ofada bânôḥ Ofarizyêḥ bwé mú seεḥg *Gwoonḡ ósémye ó mílású wâ Zembî, kə ci ná: «Muud éga ḡgə bul sá *məshimbá. Shé mǎ sá ntədɛl?

48 Shé mǎ ká bíd ná a ḡgəg nə kə shwóg íí, buud bēsh bwé é búgula nyə ná ndéé, buud ɔ Róma bwé zə ntâg íí, zə búgə Mpáánzə íshé, bwú námá ləom íshé.»

49 Ḥḡwól múúd wáḡ nə jínə ná Kayíf íí, nyə muud nyə á bə Ajəláci á ofada mbû wəəḡg dí yé mú ci ná: «Bi agwágé təə sâ na lású níí.

50 Bi adúgé ná í yida bə bí nə mfíí ná muud ḡḡwúd yág shú kúl búúd jēsh ncindî, ləom í nda jɛ wēsh íí?»

51 Lású nyə á lás wəəḡgú, nyə a shígé lás nə lúu yé. Í á yida bə ná, nda nyə á bə Ajəláci á ofada mbû wəəḡg dí ná, nyə a lás tâḡ *muud micúndə ná í á jii ná Yésus yág shú ləom wēsh;

52 kú námá bə nji shú ləom wáméfwó, a yé shú ná bwân ó Zembî búsé íciimi íciimi wá bwé sééḡgyag bə sâ ḡḡwúd.

53 Jwəw ni wá bwé á ḡwa cigulá ná bwé ḡwú Yésus yí.

54 Yésus nyε mú yəw ḡgələ kyey bəl-bəl dî kúl Oyúden búsé yí; a mú kə kómb ləom jisə ḡḡε shí a shwééshá dí yí, bânôḥ *ompwíin bé kə ji dénd bwé á dɛ jəw ná Ifrēm yí.

55 Í á ka zə bə, nda *Páska Oyúden nyə á bə kúnə-kúnə ná, zhwoḡ buud bwé á ḡgə wú mǎkwáádá máḡúd ḡgə bád kə Yurúsələm ná bwé kə ḡgə gusa

11:47 2.11; Mat 26.3-5; Mis 4.16

11:49 18.14

11:52 10.16

11:53 5.18

11:54 5.13; 7.1

11:55 2.13; Iḡ 19.11-20; 2Ib

30.17-18

miŋgusa mi yábá†.

⁵⁶ Bwá á ka ηgə sɔ́ Yésus ná ndeé, kúl bwá á bə *Luŋ má Zembî yí, bwá á ηgə shilə bwámé nə bwámé ná: «Bì mə dúg ná jì? Nyə ajeyé zə zâη dî.»

⁵⁷ Í á bə, milúlúú myâ ofada bânôη Ofarizyêη bwá má cì ná í bág ná: «Muud nyə é mpu kúl Yésus nyə é bə yí, bágúlág, bwá kág bii nyə.»

12

Labínda má Maríya (Mat 26.6-13; Mak 14.3-9)

¹ Í á ka zə bə, í má lúg mwôw mésaman ná *Páska *Oyúden zág bə, Yésus má kə Betanî, dánd má Lazâr Yésus nyə a gwúmushi yé.

² Bóól búúd ɔ́ dánd dɔ́ηgú bwá á ka sá dína líu má Yésus dî. Mááta nyə á bə a ηgə sá milwámá dína jɔ́ηgúd, Lazâr njúl sámbá búúd bânôη Yésus bwá á ηgə də wád.

³ Maríya mú ka ηwa labínda álal-kus bwá á sá nə fwámé nâr* yé. Nyə á ηwa labínda nì kúl njwombɔ, zə gwáágulə Yésus məkuúd ná ndeé a mú fîm nyə mwo nə shilú jé; məcud má labínda má mú lwánd njów wêsh.

⁴ Ngwól *mpwíín mə Yésus nyə á bə cínəηg ná Yúdas Iskariyôt, mpwíín nyə á bə ná nyə wə má bá kusha nə Yésus yé. Ja Yúdas éne má dúg nda Maríya nyə á gwáágulə Yésus labínda nâr ná, a má cì ná

† **11:55** Oyúden bwá á də sá miŋgusa ná bwá gusa milâm myâη shú zálə də Páska. **11:56** 7.11 **12:1** 11.1-2 **12:2** Luk 10.40 **12:3**

Luk 7.37-38 * **12:3 nâr**: Jisə wúl kəɔ́l í dúgə mpə námə nda ntəŋga.

12:4 Yúdas Iskariyôt: 6.71; 13.2, 27; 18.2; Mat 10.4

5 «Jí bwá á mæ bæ kú kusha labínda éga odanarî† mitəd milóol ná ndéé bwá kwíínd mímbúmbúwá nə ndí yí?»

6 Nyə a shígé ci ntáni ná a baam nə mímbúmbúwá. Nyə á ci ntó nəc é nyə á bæ juwâl; nda nyə á du bii manğa *mwaanê ná, nyə á du júwo mwaanê cínəng.

7 Yésus mú ci ná: «Bídúg múdá éne ná shεε. A má sá sólúgú ni, ηgélə bwey téduga nda bwá bá dul mə ní.

8 Nəc é bi é du ji nə mímbúmbúwá mwôw mêsh, nji sánəη bí sé ábúlé ji mwôw mêsh.»

9 Na nyə á bæ, kúdə zhwog Oyúden bwá má gwág ná Yésus ji Bétanî; bwá á ka ηgə kə wu, kú bul bæ nji shú dé, bwá á ηgə námé kə né bwá kə dúg Lazâr nyə á gwûmushi yé.

10 Ná ndéé, milúlúú myâ ofada mí mú ηwa cígúlá ná bwá jəlá nə gwú námé Lazâr,

11 nəc é sâ í á bæ nə nyə yí í á sá ná kúdə zhwog Oyúden bwá béégyág nə bwo, yidá kə, kə *búgula Yésus.

Yésus mə nyí Yurúsəlem

(Mat 21.1-11; Mak 11.1-11; Luk 19.28-40)

12 Mán mæləm, ncúlyá buud bwá á zə zâη dí wá bwá mú gwág ná Yésus ηgə zə Yurúsəlem.

13 Bwá mú ηgə ηwa máη má ləndú ná ndéé, kə lág nyə bwá ηgə kîm ná:

Hosána! Gúmá í bég nə nyəəng ηgə zə jínə má

Cwámba dí yé,

Njwú-buud á Izərəyéł.

12:5 Iza 58.7; Mat 19.21; Zhk 2.15-16 † **12:5 danarî:** Danarî ηgwúd í á du kwaga nə myána myâ ηkúmba jwôw. **12:7** 19.40

12:8 Mbá 15.11 **12:9** 11.43-44 **12:11** 11.45 **12:13** Sôm 118.26; Mat 27.42; Yuá 1.49

14 Yésus mú kwey mwâ jakáás, a mú kəwa gwo gwôw nda Kálaad Zembî ηgé ci ná, ná:

15 Yé shilə Siyôn‡, kú fúndə.

Dugí njwú woó ηgé zə.

A mbád cwə jakáás dî.

16 *Ompwíín ó Yésus bwə áshígé fwo wámbulə sâ í á ηgé s̄y yí fwála dəəηgúd. Bwə á ka kə téduga gwo ja Yésus nyə á ηwa gúmá yí; bwə mú mpu ná í á bə cilyá shú má Yésus, sólúgú wəəηg námə wə bwə á sá nyə yí.

17 Í á bə na, ncúlyá buud bwə á bə ja nyə á jəw Lazâr gwúmushi nyə yí, bwə ηgé bwiηg lán yé.

18 Haaw. Bwə á ηgə zə bwəma nə nyə nəcé bwə á gwág ná nyə a sá *shimbá dəəηgú.

19 Ntú, *Ofarizyēη bwə mú ka ηgə ci bwəmé nə bwəmé ná: «Bi má dúg í? Bi cugé nə ηkul sá sâ. Dugá ləəm wēsh ηgé kə nyádí!»

Gúmá má Yésus

20 Búbaalé Ogurêk bwə á bád námə zə Yurúsəlem ná bwə zə yə Zembî gúmá zāη níid.

21 Bwə á ka kə dúgya nə Fílíp á mwâ Betusayída, kə jî nyə ná: «Mása, sə ηgə cəel dúg Yésus.»

22 Fílíp mú kə jaaw Andrê, bá bēsh bwə mú kə jaaw Yésus.

23 Yésus mú bəsa nə bwo ná: «Wəla má wós, wəla *Mwân mə Múúd mə jəlá nə ηwa gúmá yí.

12:15 Zak 9.9 ‡ 12:15 *Siyôn*: Nyə á bə məma mbáη bwə á lwə ηgwála á Yurúsəlem cínəηg gwów yí. 12:16 2.22; 17.1 12:17 11.42-45 12:19 11.48 12:21 1.44; Luk 19.3; 23.8 12:23 2.4; 12.16

24 Búbálé, má jaaw bí ná, bumá mpæg í ámə kə mándəlúd yí, í ká kə ji kú yə, í bwên gwáméfwó. Í ká yə, í wúmə íbumə mənəkund mənəkund.

25 Muud mə nywílyá nə cug jé yé nyə e jímbal gwo; muud mə yídá bə kú nywílyə nə cug jé wa shí ga dí yé, nyə é baagulə gwo kandugə kandugə.

26 Nkí muud má ceel síya nə mə, a bɛ mə, í mú bə ná, kúl má jísə yí, muud ηgə síya nə mə yé bə námə cínəηg. Múúd mə ká síya nə mə, Dâ yə nyə gúmá.

27 «Nda bí má dúg éga, mitédúgá mí má búbulə mə lámúd. Ká mə cíg ná jí? Né Dâ, ság ná mə fáámug nə cúη ηgə zə ga? Mbô. Mə á yida zə ná mə zég bwəma nə cúη wəəηg.

28 Dâ, ság ná jínə dwô í ηwág gúmá.» A ká námə shîn lás ntúni, kál mú wú jon dí ná: «Mə má sá, mə é nyiηgə námə sâ.»

29 Buud bwə á bə cínəηgú áncuncuma wá bwə á gwág kál dəəηgú, bwə mú ci ná jísə njum-mpú; bóólúgá ná ηgwól *éηgəles má lésha nə Yésus.

30 Yésus mú ka ci ná: «Kál ní shígé lás na shú dām, í ámə yida bə shú dún.

31 Nəcə shí ga í zə bwəma nə sémyé mílósú kíkídíga, cî á shí ga wusəw tóón.

32 Mεε, ja má bá wú shí gaád bānəw gwów yí, mə bá julə búúd bēsh mádí.»

33 Ja Yésus nyə á ηgə ci ntúni yí, nyə á ηgə lwágulə váál shwiy á bá yə yí.

34 Zhwog buud óni bwə mú bɛsa ná: «Sá á jíηg

12:24 Mat 10.39; 16.24-25; 1Kr 15.36 12:26 14.3; 17.24 12:27 12.23; Mat 26.38 12:28 17.1; Mat 3.17; 17.5 12:31 5.22; 14.30; 16.11 12:32 3.14 12:33 18.32 12:34 Sôm 89.37; 110.4; Eze 37.25; Yuá 12.23; 3.14

*mbwoomb mácxε dí ná *Kríst mæ bá cugə kandugə kandugə. Wó nyinjé zə jaaw sé ná í bá jii ná Mwân mæ Múúd búnówúg gwów, ntó nyε wé ji? Mwân mæ MúúdŠ wəəŋg wé zə?»

³⁵ Yésus mú bεsa bwo ná: «Məŋkenya másə ná wa bídí nə fúfwálá. Ngəgá nə kyey té bí básé ná nə məŋkenya yí, yídúgú í kú bá zə byaluga nə bí; nəcé, muud mæ kyéy yídúgúd yé nyə ádé mpu kúl á ŋgə kə yí.

³⁶ Ngəgá nə *búgula məŋkenya té məŋkenya másé ná bídí yí, bí ŋgəg nə bə bwân ó məŋkenya.» Ja Yésus nyə a shîn lás nə bwo ntúni yí, nyə a béégya nə bwo, a mú kə shwaaw.

Buud bwé á búgúláyé Yésus

³⁷ Yésus nyə á tεem sá bímbí lú *móshimbá máni buud bwé ŋgə dóg íí, buud bwé áshígé *búgula nyə.

³⁸ Sâ jəəŋg í á sá ná ciyá má Izayí *muud micúndó í bwámag. Nyə á ci ná:

Cwámaba, zə nyə a búgula kéel sé á ŋgə bwiinj yí?
Zə Cwámaba nyə a lwágulə mpífé nyé yé?

³⁹ Gwé wé í sá ná buud óni bwé bég kú búgula sâ Izayî nyə á ci yí.

⁴⁰ Zembî nyə a shwu bwo ncím míshád,
a ləushi bwo milâm,
nəcé mísh máŋ má á bá dóg,
milâm myáj mí á bá wámbələ,
bwé á bá cénd kuú njəənd,
ná ndéé mæ mú lwag bwo.

Š **12:34** *Mwân mæ Múúd*: Ntó má kó ná «Mesî Zembî nyə á nti yé. (Wo ji nə ŋkul dóg Dan 7.14.) **12:35** 7.33; 8.12 **12:36** 5.13 **12:37** 16.9 **12:38** Iza 53.1; Rom 10.16 **12:40** Iza 6.10

41 Izayí nyə á lás ntó nəcə nyə á bwey dúg milwaná mí Yésus, a mú lás sâ í dúgyá nə Yésus yí.

42 Í á tɛɛm bə ntó, bóól zhwoɔg buud wá sámbá ótówɛ ɔ shwóg bwə á shí búgala Yésus. Nji, bwə áshígé bə nə ŋkul məm nyə mísh má búúd dí, bwə á ŋgə fúndə ná *Ofarizyêŋ bwə á bá yíl bwo *mpáánzá minjígúlá.

43 Nəcə bwə á cɛɛl ŋwa gúmə mísh má búúd dí, kú bə mísh má Zembî dî.

44 Nji, tɛɛm bə ntó, Yésus nyə á cúndə gwów-gwów ná: «Muud mə búgúlá mə yé nyə abúgúlayé nji mə, a búgúlá námə múúd nyə á nti mə yé.

45 Muud mə dúg mə yé, a mə dúg námə múúd nyə á nti mə yé.

46 Mɛɛ muud jísə mənkenya yé, mə á zə shí ga dí ná, muud yêsh mə búgúlá mə yé bág kú nyiŋgə ŋgə cəgə yídúgúđ.

47 «Muud mə gwágulə lósú má ŋgə lás yé, nji a kú sá nda mə ŋgə ci ná, mə dí má yə nyə intágúlí; mə áyayé nyə intágúlí nəcə mə a shígé zə ná mə zə yə búúd ɔ shí ga intágúlí, mə á yida zə sá ná buud ɔ shí bwə fáámug.

48 Muud mə ká ban mə, ban lósú má ŋgə lás yí, muud wəɔŋg mə bwey bə nə sâ í bá yə nyə intágúlí yí; lósú má ŋgə lás ga wə í bá yə nyə intágúlí jwów á məzhúgúlá.

49 Mə aŋgê nə lás nə lúu wâm; Dâ muud nyə á nti mə yé nyə a bwey lwágulə mə sâ má bág də ci yí nə sâ má bág də bwiiŋg yí.

50 Mə mpú ntâg ná sâ Dâ mə cí ná í bág yí, gwə wə í

12:41 Iza 6.1-3

12:42 2.23; 9.22

12:43 7.18

12:44 5.24

12:45 14.9; 5.18

12:46 12.35-36

12:47 3.17; 5.22

12:49

7.16-17 12:50 4.34

du ya búúd cug á kandugə kandugə. Nə ndeé, sâ jêsh mə ngə lás yí, mə ngə lás nda Dâ nyə á ci nə mə dúg lás ná.»

13

Ngusa mákuú

¹ Í á ka zə bə, zaŋ *Páska í ngə bə nə í zə tééd íí, Yésus nyə á ngə bwey mpu ná wəla í mə wóós nə a wúg shí gaád kə wə Dâ. Nda nyə á bul ceel buud bé ná, nyə á ka námá ceel bwo kə wóós máshíné mə cug jé.

² Nə ndeé, bánôŋ buud bé bwá á ka ngə də; bwá ngə də ntáni, ndug Njwú məjamb mə bwey wá Yúdas mwân mə Shímun Iskariyôt tédúgá lámúd nə a kúshag nə Yésus.

³ Nə ndeé, Yésus nywáá nyə á ngə bwey mpu ná Dâ nyə a mə sá nə a jwúg nə isâ byêsh, a ngə mpu ná nyə á zhu wə Dâ, a zə námá nyingə kə wə Dâ.

⁴ Yésus ngə bwey mpu ntó, a mú tów shí, yíl káándə nyə á bə nə ndí gwów yí, a mú ŋwa táwəla cəxlə kugəd.

⁵ A mú shwu májúwó bíshim dî, tééd ngələ gusa *ompwíín bé məkuú, ngə fím nə táwəla nyə á cəxlə kug dí yé.

⁶ Í mú zə wóós nə a gúsag Shímun Pyêr mé mákuú. Shímun Pyêr mú ci nə né ná: «Wo, Cwámbe? Wó gusa mə məkuú?»

⁷ Yésus nə né ná: «Sâ mə ngə sá ga, wo cugé nə ŋkul fwo mpu gwo kíkídíga, wo bá yida shúgəla wámbələ gwo.»

⁸ Pyêr mú ci nə nyə ná: «Mbô! Wo abálé bwele gusa mə məkuú.» Yésus mú bęsa nə nyə ná: «Má ka bə kú gusa wo məkuú, wo nda ná nyiŋgə bə múúd waamê.»

⁹ Shímun Pyêr mú ka ci nə nyə ná: «Ŋkí ntó Cwámba, kú gusa mə nji məkuú; gusag námə mə məbwə, nə lúu!»

¹⁰ Yésus mú ci nə nyə ná: «Muud nyə ámə bwey gusa yé má də jii ná bwə gúsag nyə nji məkuú, kú ná nyiŋgə bə nyúúl nyêsh, nəcé á bwey bə fúbán. Bi báá bi búšə ntág mífúbán, nji kú bə bí bêsh.»

¹¹ Yésus nyə á ŋgə bwey mpu muud mə bá kusha nə nyə yé; gwə wə nyə á ci nə bwo ná: «Bi bêsh dí búšə mífúbán» yí.

¹² Ja Yésus nyə a shîn gusa ompwíin bé məkuú ntáni yí, nyə á nyiŋgə bwáád káándə yé ná ndeé a mú nyiŋgə kə ji shí, də. A mú jî bwo ná: «Sâ mə ámə sá bí ni, ye bi mə mpú nda í kə ná?»

¹³ Bi má də dí jôw mə ná: “Yígguli”, gúl ja ná: “Cwámba.” Bi má də mpu sâ, nəcé mə jisə Yígguli, mə Cwámba.

¹⁴ Ŋkí mə Yígguli, mə Cwámba, mə má gusa bí məkuú, bi má jəla námə nə də sá ntó mpədúgá nyín.

¹⁵ Nəcé yuug wə mə má yə bí ni. Nda mə ámə sá bí ni, dugá síya ntó.

¹⁶ Búbálé, má jaaw bí ná, lwaá í ádé bwele ntə mása, *muud lwámá nda bwele ntə múúd nyə ámə kənd nyə lwámád yé.

¹⁷ Bi má mpu ntó wə ni; bí má ká də sá ntó, bi má jəla.

18 Mə anɣê nə ci bi bêsh. Mə mpú búúd má á féesh wá. Nji, í jii ná sâ jí cilyá Kálaad Zembî dí yí í bwámag. Jí cilyá ná: “Muud sá ngə də səŋ ngwúd yé má tééd ná a lúmbúlí nə mə”.

19 Mə má fwo bwey jaaw bí gwo kídíga, í kú fwo s̄y, shú ná ja í bá s̄y yí, bi bág *magulə ná mə jisə.

20 Búbálé, má jaaw bí ná, muud mə lóg múúd lwámá wám yé, a má lóg mə; muud mə lóg ntâg mə yé má lóg múúd nyə á nti mə yé.»

*Yúdas mə zó kusha nə Yésus
(Mat 26.20-25; Mak 14.17-21; Luk 22.21-23)*

21 Ja Yésus nyə a shîn ci ntáni yí, mitédúgá mí á búbulə nyə lámúd; a mú lás ná: «Búbálé, má jaaw bí ná, ngwól múúd á na bídí nyə é kusha nə mə.»

22 *Ompwíín bwé mú ngə dúgya mpádúgá nyán ngə s̄ə ná bwé mpúg muud Yésus ngə ci yé.

23 Mpwíín Yésus nyə á də bul cɛel yé nyə á bə a njúl Yésus dí koogá.

24 Shímun Pyêr mú ngə nyúg nyə mpu ná: «Shílág nyə muud á ngə ci yé.»

25 Mpwíín wəŋg mú yid, jéég Yésus lúu bəd dí jì nyə ná: «Cwám̄ba, jisə zó eé?»

26 Yésus mú b̄sa ná: «Mə zó juwo kúl bələd íd̄wəd, muud má é yə yé, muud wəŋg wé écí.» Yésus mú ŋwa kúl bələd juwo íd̄wə dí, yə Yúdas Iskariyôt, mwân mə Shímun.

27 Nji Yésus má yə nyə kúl bələd ni yí, *Sátan má nyíi wé Yúdas. Yésus mú ci nə nyə ná: «Leelug sá sâ wó ngə jii ná wo sá yí.»

28 Buud bwá á bæ cínəŋg wá, kú nə təə ηgwúd nyə á mpu sâ Yésus nyə á ci nə nyə ntó yí.

29 Nda í á bæ ná Yúdas nyə á də bii maŋga *mwaanê ná, bóól bwá á ηgə téduga ná Yésus nyə á ηgə ci nə nyə ná a kég kusə ísâ í zâŋ, ηkí ntâg ná a kég yə mímbúmbúwá gúl sâ.

30 Yúdas nyə nyə á shwal cúwo tóón ja nyá á ηwa kúl bələd yí, í njúl mpwó-bulú.

31 Nji Yúdas nyə a cúwo tóón yí, Yésus mú ci ná: «Mwân mə Múúd mə ηwa gúmá ja gaád, a mə sá námə ná Zembî ηwág gúmá.

32 Zembî nyəməfwó nyə e lwóya gúmá mə *Mwân mə Múúd, a wál námə zə lwóya gwo.

33 Yé bwán bām, sənəŋ bí sá é ji nji fúfwálá. Bì mə bá sɔ mə; ná ndeé, námə nda mə á ci nə *Oyúden ná, mə ci námə nə bí ja gaád ná: “Bí cugé nə ηkul kə kúl mə zə kə yí.”

34 Mə yə bí cɛɛ agúgwáan, dúsa ná: “Ciiłagá biméfwó nə biméfwó. Námə nda mə á cɛel bí ná, ciiłagá biméfwó nə biméfwó.

35 Sâ í é sá ná buud bwá dúg mpu ná bi búsa ompwíin bām yí jisə cɛelí bí é ηgə ciiła biméfwó nə biméfwó yí.”»

Pyêr nyə e kúlya Yésus

(Mat 26.31-35; Mak 14.27-31; Luk 22.31-34)

36 Shímun Pyêr mú ci nə nyə ná: «Cwámba e, wo kə ηgow ée?» Yésus nə nyə ná: «Kíkídíga, wo cugé nə ηkul bɛ mə kúl mə é kə yí, wo e bá shúgula bɛ mə.»

³⁷ Pyêr mú bɛsa ná: «Cwám̄ba, m̄a cugé n̄a ɲkul ka bɛ wo kíkídíga n̄acé jí? M̄a jí n̄a ɲkul keenzh cug j̄am shú dwô.»

³⁸ Yésus mú bɛsa ná: «Wo jí n̄a ɲkul b̄alɛ keenzh cug gwô shú d̄am? Búbálé, m̄a jaaw wo ná, shúshwóógú ná ɲgwúm kúwó kwáágúgi, wo e kíílya m̄a ija ilóol.»

14

Yésus jisə zhíí

¹ «Mitódúgá mí nda beeg búbulə bí mílúúd. Búgúlágá Zembî, bí *búgula m̄a.

² Njów m̄a Dâ wúsə n̄a zhwog ikál búúd bí n̄a ɲkul jí yí. Í mb̄am b̄a kú b̄a ntó, ɲki m̄a m̄a námá jaaw b̄i. M̄a z̄a k̄a kwambulə bí jiya.

³ Ja m̄a bá sh̄in kwambulə bí jiya yí, m̄a bá nyiŋgə zə ɲwa bí, kə n̄a b̄i. M̄a bá kə n̄a bí ná bi bág námá b̄a kúl m̄a jisə yí.

⁴ Bi m̄a mpú ntâg zhíí í ká kúl m̄a z̄a kə yí.»

⁵ Tómas mú ci n̄a nyə ná: «Cwám̄ba, s̄a b̄an̄ nda mpu kúl wó z̄a kə yí, s̄a é ka mpu zhíí á wu nt̄udele?»

⁶ Yésus mú ci ná: «M̄a wó jisə zhíí, m̄a obúbálé, m̄a cug. Muud cugé n̄a ɲkul kə wó Dâ kú ciŋgya m̄adí.

⁷ Í ká b̄a ná bi m̄a mpú m̄a, bi é mpu námá Sósŋgú waam̄. Ná ndéé, tééd kíkídíga, bi m̄a mpu nyə, bi m̄a námá dúg nyə.»

⁸ Fílíp mú ci ná: «Cwám̄ba, lwóg s̄a Dâ, bímbí d̄oŋg í é j̄əla n̄a s̄ə.»

⁹ Yésus ná: «O Fílíp! Wo afwóyé mpu m̄a? Bímbí shwá m̄a jí ga? Muud m̄a dúg m̄a yé, m̄a dúg Dâ. N̄acé jí wó nyíngə ci ná m̄a lwóg bí Dâ yí?

10 Ye wo aṅgê nê *magulê ná mæ jî Dâ dí cwû, Dâ njúl mádí cwû? Lású wêsh mé ñgê lás nê bí yí, mæ aṅgê nê cî tɔɔ ciyá nê lúu wâm. Dâ muud njúl mádí cwû wé ñgê sá misóólúgú myé.

11 Magulêgá ná mæ jisê Dâ dí cwû, Dâ njúl mádí cwû. Nywágá námé ka magulê nê dúgúlê misóólúgú mé ñgê sá myá.

12 Búbáélé, mé jaaw bí ná, muud mæ búgúlá mæ yé, a bá námé sá misóólúgú mé ñgê sá myá; a bá námé sá myɔɔṅ mí búl nyiṅgê ntɔ myá. A bá sá myo nêcé mæ zé kè wé Dâ.

13 Sâ jêsh bí mé bá gwaáamb nê jínê dâm yí, mæ bá sá gwo; ntó, Mwân mú bá sá ná Sóóṅgú ñwág gúmê.

14 Bí mé ká gwaáamb *[mæ] gúl sâ nê jínê dâm, mæ sá gwo.

Yésus má kaag ómpwíín Nkêṅkê Shíshim

15 «Bí mé ká cɛɛl mæ, bi e wá mílúú máccɛɛ mâm dí,

16 mɛɛ ka bá jəgula nê Dâ. A bá ntî bí ñgwól múúd mæ bá zə du bándulê bí yé, binónṅ nyâṅ zə bá jî kandugê kandugê.

17 Nyâṅ wé Shíshim óbúbáélé; Shíshim búúd ɔ shí ga bwé cúgê nê ñkul lág yí. Bwé cúgê nê ñkul lág nyê nêcé bwé áṅgê nê dúg nyê, bwé ámpúyé námé nyê. Bi bânṅ bi mæ mpú nyê, nêcé binónṅ wé bússé, a bá námé ñwa jiya bídí.

18 Mæ abulé lúgê bí bwân ónyulú, mæ bá nyiṅgê zə bídí.

14:10 3.35 **14:11** 5.18, 36; 10.37-38 **14:13** 15.16; 17.1

* **14:14** Míl mícilyá mí ayág mí cugé nê “mæ”. **14:15** 14.21, 23; 15.10; 1Yn 5.3; 2Yn 6 **14:16** 7.39; 14.26; 15.26; 16.7, 13; 20.22; 1Yn 3.24; 4.13; Mís 1.4; 2.4 **14:17** 1Kr 2.10-16

19 Í mó lúg búbaalé fwála, buud bwé á nyingəyé ná dúg mə. Bi bân bi mə bá dúg mə mə ηgə cugə, bi ka ntâg bá cugə.

20 Jwôw dɔɔŋgú, bi mó bá mpu né mə ji Sóŋgú waam dí cwû, bi njúl mádí cwû, mə námá bídí cwû.

21 Nkí muud mə gwág ísâ byêsh má ηgə ci ná í bág yí, a bɛ byo, muud wɔɔŋg má cɛel mə. Í njúl ntâg ná, muud mə céél mə yé, Dâ nyə é cɛel nyə, mə mú námá cɛel nyə, mə sá ná a mpúg mə.»

22 Yûdə, kú bə Yúdas Iskariyôt, mú ci nə nyə ná: «Cwám̄ba, wo sá ná sá mpúg wo, kú sá ná buud ɔ shí ga bwé mpúg wo, ntó nyɛ wá ntɔdel?»

23 Yésus mú bɛsa ná: «Múúd mə ká cɛel mə, nyə e sá sâ mó ηgə ci yí, Dâ mú bá cɛel nyə; ná ndeé, sá bá zə nyódí zə ji jiya.

24 Muud nyə acéélé mə yé, nyə á bəyé nə məgwág nə lósú wâm. Í njúl ná lósú bí ηgə gwág mə ηgə lás ní í áŋgê nə zhu mádí, í ηgə zhu wá Dâ muud nyə á nti mə yé.

25 Mə á dɔ jaaw bí ísâ íni sánôŋ bí sá njúl ná.

26 Nji, muud mə bá dɔ zə bándulə bí yé, Nkɛŋkɛ Shíshim Dâ mə bá nti bí jínó dáámud yé, a bá jíguli bí ísâ byêsh, a dɔ sá ná bi dúg téduga ísâ byêsh má á jaaw bí yí.

27 Mə lúgá bí nə mətəla, mə yó bí mətəla mām. Mə ayáyé bí mwo nda búúd ɔ shí ga bwé dɔ yə bí ná. Mitédúgá mí nda bɛeg búbulə bí mílúúd, kúgá bə nə ifwaas.

28 Bi a shí gwág mó á ci nə bí ná: “Mə é kyey, nji

mə bá nyiŋgə zə.” Í mbâm bə ná bi mə cɛel mə, ki bi mə gwág máshusug nə mə zə kə wé Dâ, nəcé Dâ mə cɔ mə.

²⁹ Mə bwey ná jaaw bí gwo kidiŋga, í kú fwo sɛy, shú ná bi bág *búgala ja í bá sɛy yí.

³⁰ Tééd kíkidiŋga, mə á nyiŋgəyé ná ŋgə bul lésha nə bî, nəcé cî á shí ga ŋgə zə. A cugé yida bə nə tɔɔ zhízhíí ná a sá mə sâ;

³¹ í yida jii ná buud bwé mpúg ná mə cɛel Dâ, mə du sá ísâ nji váál Dâ nyə á cɛɛlə nə mə bág du sá yí. Tówúgâ shé wúgá wa!»

15

Fwámé shug lá kwoolú vînya

¹ «Mə wé jísé fwámé shug lá kwoolú *vînya, Dâ jisə mbɔɔl.

² Lôw wêsh í nóód mádí í kú nə ibumə yí, a yîl wo. Wɔɔŋg wêsh í ŋgé wúmə yí, a kwambələ wo shú ná í nyíŋgəg mpu wúmə.

³ Bi mə bwey ntâg bə mífúbán, minjígúlá mə mə jíguli bí myá mí mə bwey fúb bî.

⁴ Nadagá nə mə, námə nda mə mə nada nə bí ná. Lôw líí í cugé nə ŋkul wúmə ntáni, í kú bə í nóód kug lííd. Námə váál ŋgwúd, bí cugé nə ŋkul bə nə mpumə ŋkí bi anádáyé nə mə yí.

⁵ Mə wé jísé shug lá kwoolú vînya, bi bân milôw. Nyɔɔŋg mə nádá nə mə, mə ŋwa jiya nyédí lámúd yé, a bá bə nə ibumə mən̄kund mən̄kund; bi mə mpú ná bí cugé nə ŋkul sá sâ mə kú bə. ⁶ Múúd mə ká bə kú

14:29 13.19 **14:30** 12.31 **14:31** 15.10; Mat 26.46 **15:1** Ozê 10.1; Sôm 80.9-12 **15:2** Mat 3.10 **15:3** 13.10 **15:4** 6.56; 15.7, 10, 16; Rom 11.17-18; 2Kr 3.5; 4.7; 1Yn 2.6, 28; 3.6, 24 **15:6** Mat 7.19

nada nə mə, bwə bá wusə nyə tóón, a mú bæ nda lów kwoolú vînyə í áshígé wúmə yí. Milów myəəŋg mí ðə shwáás ná ndéé, bwə cwéég myo kul kuda dí, mí kə jígə.

⁷ Bí má ká nada nə mə, iciyá byâm ŋwa jiya bídí mílámúd íí, bí je gwáám̄b sâ jêsh bí má jíí yí, í bæ.

⁸ Zhíí bí bí nə ŋkul sá ná Dâ ŋwág gúmá yí nyísə ná, bí bóg nə ibumá mən̄kund mən̄kund íí, lwágulə ná bí búšə *ompwíín báamə.

⁹ Mə má cēel bí námə nda Dâ mə céél mə ná; nadagá mádí cēelíd.

¹⁰ Bí má ká wá mílúu mácēē mām dí, bí nada mádí cēelíd, námə nda mə má wá lúu mácēē má Dâ dí, mə nada nyódí cēelíd ná.

¹¹ «Mə má lás nə bí ntúni nəcé má jii ná məshusug mām má kálag bídí, bí bóg nə məshusug kú nə ŋji.

¹² Cēē dām wá: Cīlagá biméfwó nə biméfwó námə nda mə céél bí ná.

¹³ Gúl cēelí í ányíngé ntə jəəŋg ji ná muud má kēenzh cug jé shú óshwə bé yí.

¹⁴ Bí má ká wá mílúu mácēē mām dí, bí búšə oshwə bām.

¹⁵ Mə aŋgê ná ŋwa bí nə osóol ə mäsáal, sóol mäsáal nyə ádé mpu sâ mása yé ŋgə sá yí. Mə ŋgə ŋwa bí nə oshwə bām, mə a mə sá ná bí mpúg sâ jêsh mə á gwág nə Sóŋgú waam yí.

¹⁶ Bí dí bí a féésh mə; mə wə mə a féésh bí, mə yə bí séy ná bí kág, kə ŋgə bæ nə ibumá, ibumá byəəŋg í

15:7 15.16 **15:8** 14.13; 17.1 **15:9** 13.1; 5.18 **15:10** 14.15
15:11 16.22, 24; 17.13; 1Yn 1.4 **15:12** 13.34; 1Yn 4.11 **15:13**
10.11 **15:16** 14.13; 15.7; 16.23-24; Mat 18.19; 1Yn 3.22; 5.14-15;
Yuá 6.70; 13.18

ji kandugə. Í ká bə ntó, Dâ dɛ bá yə bí sâ jêsh bí má bá dɛ gwáamb nə jínə dâm yí.

¹⁷ Sâ má ηgə cɪ ná bi sáág yí jí ná bi cílag biméfwó nə biméfwó.»

Zhíη a shí ga

¹⁸ «Búúd ɔ shí ga bwə ká mpíi bî, mpugá nə bwə á fwo námə tééd mpíi mə.

¹⁹ Bi mbêm bə búúd ɔ shí ga, ki buud ɔ shí ga bwə má cɛɛl bî ná bi búsə buud bán. Ká, bí cugé búúd ɔ shí ga, mə a féesh bí, mə wá mbéégí mpádúgá binón bwo, gwə wə búúd ɔ shí ga bwə ηgə mpíi bí yí.

²⁰ Bi ɔ tédúgá lósú má á lás nə bí yí, ná: “Lwaa í ádé bwele ntɔ mása”. Kagá mpu ná ηkí bwə á lwágulə mə cúwúlí, bwə bá námə lwágulə bí cúwúlí; ηkí bwə á bə nə məgwág nə lósú wâm, bwə bá námə bə nə məgwág nə lósú wún.

²¹ Bwə bá dɛ sá bí isâ íni byêsh nəcé bí bálə búúd bâm, bán bwə ámpúyé ntâg muud nyə á nti mə yé.

²² Mə a mbêm bə kú zə, zə lésha nə bwo, bwə nda bə nə *sám; ká, bwə cúgé nə kɔɔd bwə káadug shú sám wán ja gaád yí.

²³ Muud ηgə mpíi mə yé ηgə mpíi Sósóηgú waamê.

²⁴ Mə a mbêm bə kú sá mísólúgú mə á sá bwədí myá, mísólúgú múúd nyə abwélé sá myá, bwə nda bə nə sám; ká, bwə á má dóg mísólúgú myɔɔηgú, nji bwə ηgə mpíi sá, nə mə nə Sósóηgú waamê.

²⁵ Nji, í ηgə bə ntó shú ná sâ jísə cilyá bwədí mácéɛɛ dí yí í bwəmag; jísə cilyá ná: “Bwə á mpíi mə kú nə sâ má á sá bwo yí.”

²⁶ «Muud mə bá dɯ zə bándulə bí yé mə bá zə, nyə wə Shíshim óbúbálé mə Dâ. Mə bá ηwa nyə wə Dâ, mə nti bî. Ja á bá zə yí, a bá zə dɯ bwiing sâ í dúgyá nə mə yí.

²⁷ Bî, bi mə bá námá dɯ bwiing sâ í dúgyá nə mə yí, nəcé shé á mə bə sámbá té mátéédúlé.»

16

¹ «Mə ηgə bwey jaaw bí isâ íni shú nó bí nda bá biil məbwəbúlánúd.

² Mpugá nó bwə bá dɯ yîl bí *mámpáánzə mə mínjígúlád. Dúl wəla í bá ntâg zə bə nó, buud bwə bá dɯ téduga nə ja nyâη mə gwú ηgwól a bídí yí, a mə yə Zembî gúmá fwámé yə.

³ Bwə bá dɯ sá ntó nəcé bwə áshigé mpu Dâ, kú námá mpu mə.

⁴ Nji, mə ηgə bwey jaaw bí isâ íni shú nó ja wəla dɔɔηg í bá wós yí, bi ɔ bá téduga nə mə á shí jaaw bî.»

Séy Nkẹ̀ηkẹ̀ Shíshim mə bá zə dɯ sêy yí

«Mə a shigé fwo bwey jaaw bí isâ íni mátéédúléd nəcé sánɔη bí sá á bə ná sámbá.

⁵ Ká ja gaád íí, mə zə kə wə muud nyə á nti mə yé, tɔɔ muud a bídí sámbá nyə ashilé ntâg mə nó: “Wo kə ηgow?”

⁶ Nji, nda mə ηgə jaaw bí isâ íni nó, bi mə shîn bul bə nə məcɛy mílámúd.

⁷ Nji, tɛɛm bə ntó, mə mə jaaw bí búbálé. Í yida bə bí nə mfíí nó mə kyéyug; mə ká bə kú kə, muud mə

bá zə du bándulə bí yé kú zə bídí. Mə ká yida kə, mə mú bá ntí bí nyə.

⁸Ja á bá ntâg zə yí, a bá zə sá né buud ə shí ga bwə mpúg iwushí básé nə ndí kóómb á *səm, nə otútəlí, nə sémyé mílósú yí.

⁹Iwushí básé nə ndí kóómb á sém yí básé né bwə abúgúláyé mə.

¹⁰Bwə nyiŋgə bə nə iwushí kóómb á otútəlí dî; byán bísé nəcé mə zə kə wə Dâ, bi ányiŋgəyé ná dúg mə.*

¹¹Bwə ka námá nyiŋgə bə nə iwushí kóómb á sémyé mílósúd; bísé nəcé Zembî má bwey sámb Cí á shí ga lósú yé†.

¹²«Mə ji ná nə zhwog isâ né mə ŋgág nə jaaw bî; nji, bí cugé nə ŋkul jísow byo kíkidíga.

¹³Ja Shíshim á obúbálé mə bá zə yí, a bá jaand nə bí né ndeé bí wámbulə óbúbálé bêsh. Nyə abulé du lás isâ nə lúú yé, a bá du kala bí isâ bwə bá du jaaw nyə yí, a du jaaw bí isâ í bá sîy yí.

¹⁴A bá sá né mə ŋwág gúmá, nəcé a bá du lág isâ byâm a du jaaw bî.

¹⁵Sâ jêsh Sóóŋgú waam jí nə ndí yí jísə sâ jâm, gwə wə mə cí ná a bá jaaw bí isâ á bá lág mádí yí.»

Macey mə lâm mə bá nyεε máshusug

16:8 Mis 24.25 **16:9** 2.23; 5.38; 6.36, 64; 7.5; 10.26; 12.37

* **16:10** Yésus nyə á ŋgə cœl cí nó: Zembî nyə e lwágulə otútəlí bé nə kəndúlə Mwân yé kwolós dî shú mísám mí búúú, ná ndeé a mú bân ŋwa nyə gwəw nyódí caaŋgəd. **16:11** 12.31 † **16:11** Iwushí básé né buud ə shí ga bwə amágúláyé né Zembî má bwey sámb nyə lósú yé.

16:13 14.16; 15.26; Mis 16.6-10; 1Yn 2.27 **16:14** 17.1 **16:15** 17.10

16 «Í má lúg búbaalé fwála, bi á nyingəyé ná dúg mə; búbaalé fwála ká nyingə c̆, bi mú nyingə dúg mə.»

17 Bóól *ómpwíín bwə mú ηgə ci bwámé nə bwámé ná: «Jí gwóméfwó á ηgə c̆el ci yí? A ci ná: “Í má lúg búbaalé fwála, bi á nyingəyé ná dúg mə; gúl búbaalé fwála kú nyingə c̆, bi mú nyingə dúg mə.” Nyə ámə fwo námá ci ná: “Mə zə kə wá Dâ.” Ntó má ká ná jí?»

18 Bwə ná: «“Búbaalé fwála” ntó nyε mə ká ná jí? Sə ampúyε sâ á ηgə c̆el ci yí.»

19 Yésus músə mpu ná bwə wál c̆el zə jî nyə mishílí, a mú ka ci nə bwo ná: «Mə ámə ci nə bí ná: “Í má lúg búbaalé fwála, bi á nyingəyé ná dúg mə; búbaalé fwála ká nyingə c̆, bi mú nyingə dúg mə.” Gwə wə bí ηgə s̆ biméfwó nə biméfwó ná bi mə wámbulə yí?

20 Búbálé, má jaaw bí ná, bi mə bá jii máyâ, bí tədawa, buud ɔ shí ga bân bwə ηgə zhwiimbya. Bi mə bá bə nə məc̆ey mə lâm, nji məc̆ey məɔηg mə bá nyεε bí məshusug.

21 Ja múdá wəla lə byéyí í də wós yí, ngaá á də bə nə məc̆ey. Ngaá ja á má byâ yí nyə ádé ná téduga məc̆ey, a yida gwág məshusug ná a má byá?

22 Námá mbií ηgwúd wɔηgá, bí básə nə məc̆ey ja gaád; nji, mə bá nyingə dúg bí, bí ka bá bə nə məshusug; muud nyə abúle bwεε déég bí mân məshusug.

23 Ja jwôw dɔηg í bá bə yí, bi abúle ná nyingə jî mə shílí tɔ gúl sâ nə gúl. Búbálé, má jaaw bí ná, bí má ká gwáamb Dâ sâ nə jíná dâm, a yə bí gwo.

24 Wós nə kíkídíga, bi afwóyε ná gwáamb sâ nə

jíné dâm. Gwááambúgá, bi é bii, məshusug ka bə bí kú nə nji.»

Yésus mə ntə shí ga

²⁵ «Mə mə ηgə lás nə bí lású ni wêsh ómpwokwoond dî. Nji, dúl wəla í bá zə bə, wəla dɔɔηgá, mə abúle ná ɔu lás nə bí ntó, mə bá ɔu jaaw bí isâ í dúgyá nə Dâ yí ná kpwɔɔ kpwɔɔ.

²⁶ Jwɔw dɔɔηgá, bi mə bá gwááamb Dâ isâ nə jíné dâm, mə acíyé ná mə bá jəgula nə nyə shú dún, mbô;

²⁷ nyəméfwó mə cɛel bí. A cɛel bí nəcé bi á cɛel mə, bí magulə nə mə á wú wə Zembî.

²⁸ Mə á wú wə Dâ, mə zə wa shí mishwun; ja gaád íí, mə zə wú wa shí mishwun kə wə Dâ.»

²⁹ *Ompwíin bé bwə mú ci nə nyə ná: «Wo mə dúg íí, wo mú ηgə lás ja gaád ná kpwɔɔ kpwɔɔ, kú ná nyiηgə bə ómpwokwoond dî.

³⁰ Sá mə mpu ja gaád ná wɛɛ mə mpú sâ jêsh, ná í ajíyé ná muud shílég wo shílí. Gwə wə sá mə ka magulə nə wo a wú wə Zembî yí.»

³¹ Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Bí mə ka tɛem magulə ja gaád ɛɛ?

³² Dugá, dúl wəla í bá zə bə, í mə bwey námə bə, wəla á ná bi é cüma, muud yêsh kə jé kómb, bí lúgə mə məméfwó. Nji, mə cugé məméfwó, sá Dâ wə búśá.

³³ Mə ηgə bwey jaaw bí isâ íni shú nə bi bəg nə mətəla mádí kwoηud. Shí ga í bá lwágulə bí *incwaw í ntug; nji bi ó lwóyá íηkán, məɛ mə ntə *máηkul mâ shí ga.»

17

Məjəgula mə Yésus

¹ Ja Yésus nyə á shîn lás ntáni yí, nyə bân mpwoombú dúg gwów a mú ci ná: «Ye Dâ, wəla mə wós. Ság né Mwân woó ηwág gúmə shú né Mwân woó kág námə yə wo gúmə.

² A ηwág gúmə shú ná a yág buud bēsh wo á yə nyə wá cug á kandugə kandugə, nda wo á yə nyə ηkul né a jwúg nə buud bēsh ná.

³ Cug á kandugə kandugə jəwng jisə né muud mpúg wo, fwámé Zembí ηgwúd nə ηgwúd jisə yé, ka námə mpu Yésus-Kríst muud wo á nti yé.

⁴ Mə mé sá né wo ηwág gúmə shí gaád, mə mé casulə ísey wo á ci ná mə sáág yí.

⁵ Dâ, mə á bwey də bə nə gúmə wódí koogú, shí nə gwōw nda fwo bə; ság ja gaád ná mə nyíngəg bə nə gúmə jəwng wódí koogú.

⁶ «Buud wo á féesh yə mə mpédúgá buud ə shí ga wá, mə á mé sá né bwé mpúg sâ wó jisə yí. Bwé á bə buud bwô, wo á ka yə mə bwo, bwé mú gúmal lésú wô.

⁷ Bwé mə mpu ja gaád né sâ jēsh wo á yə mə yí í á wú wódí,

⁸ nəcé iciyá wo á yə mə yí, mə á yə bwo byo. Bwé á mé bii byo, bwé á mé mpu fwámé mpu né mə á wú wódí, bwé á mé ntâg magulə né wo á nti mə.

⁹ Mə ηgə jəgula shú dán, kú bə shú búúd ə shí ga; mə ηgə jəgula shú búúd wo á yə mə wá, nəcé básə buud bwô.

17:1 2.4; 11.4; 12.16, 23, 41; 13.31-32; 14.13; 15.8; 16.14; 17.10, 22, 24 **17:2** 3.35; 5.24; Mat 28.18 **17:3** 1Yn 5.20 **17:4** 4.34 **17:5** 1.1-2; 8.58; 17.24 **17:6** 17.26

10 Sâ jêsh má jí nə ndí yí jísə sâ gwô, jəŋg jêsh wó jí nə ndí yí jísə sâ jâm. Buud wo á yə mə wá bwé á má sá ná mə ŋwág gúmá.

11 Mə ányŋgəyé ná bə wa shí, mə ŋgə zə nŋŋ wódí, nji bəŋ búsə ná wa shí. Dâ, wo muud wó ádé sɛɛŋgya nə məbôw yé, baaguləg bwo nə ŋkul nyísə wódí jíná dí yí, ŋkul wo á yə mə yí. Baaguləg bwo ntó, bwé bág sâ ŋgwúd námə nda mə nə wo, shwé búsə sâ ŋgwúd ná.

12 Ja sənón sá á bə yí, mə á ŋgə baagulə bwo nə ŋkul nyísə wódí jíná dí yí; mə á də baagusə bwo ná ndéé, tɔ ŋgwúd nyə a shígé jimb, susaalê námə nji nyəŋg nyə á bə ná a bá jimb yé. Ntó, sâ jí mícilyád yí í á má bwəma.

13 Mə ŋgə zə wódí ja gaád; mə ŋgə ná lás lésú ga mə njúl wa shí shú ná məshusug mām mə kálag bwé dí kú nə nji.

14 Mə á yə bwo iciyá byô, buud ɔ shí ga bwé mú ntág mpíi bwo; bwé mpíi bwo nəcé báá bwé cúgé búúd ɔ shí ga, námə nda má cúgé múúd a shí ga ná.

15 Mə aciyé ná wo yílúg bwo shí gaád, mbô. Má yida ci ná wo báaguləg bwo, Mbúwálú múúd nda sá bwo sâ.

16 Bwé cúgé búúd ɔ shí ga, námə nda má cúgé muud a shí ga ná.

17 Ság ná bwé ŋgág nə bɛ obúbálé bwô, bwé ka ŋgə béégya nə məbôw; kéel dwô dúsə obúbálé.

18 Wo á nti mə shí gaád, mə zé námə kənd bwo shí gaád.

19 Mə tál móméfwó jâm cé shú ná obúbálé bwé

17:10 15.8 17:11 6.39; 13.18 **bwé bág sâ ŋgwúd**: 10.30; 17.21-23; Gal 3.28 17:13 15.11 17:14 7.7; 8.23 17:15 Mat 6.13; 2Te 3.3; 1Yn 5.18 17:18 20.21

sáág ná bwé béégyág nə məbôw.

²⁰ «Mə aŋgê nə bul jəgula nji shú dánj. Mə jəgula námə shú búúd bēsh bwé bá *búgula mə nəcé lánj wáj wá.

²¹ Mə jəgula nə wo ná bēsh bwé bág sâ ηgwúd. Dâ, wo ji mádí cwû, mə njúl wódí cwû*. Námə nda shwé búsé ntó ná, mə jəgula nə wo ná bwé bág námə shwé dí cwû, buud ɔ shí ga bwé mágaləg ná wo á nti mə.

²² Mə a mə yə bwo milwané wo á yə mə myá, ná bwé bág sâ ηgwúd námə nda shwé búsé sâ ηgwúd ná,

²³ í bég ná, mə njúl bwé dí cwû, wo njúl mádí cwû, bwé mú bə sâ ηgwúdu váál í jála yí, buud bwé mú mpu ná wo á nti mə, wó cɛel ntəg námə bwo nda wó céél mə né.

²⁴ Dâ, mə jii ná kúl mə jísá yí, sənôη buud wo á yə mə wá sá bég, bwé bényug milwané wo á yə mə myá. Wo á yə mə myo nəcé wo á bwey cɛel mə wo nda fwo fwɔ shí nə gwôw.

²⁵ Dâ, wo muud jí tátəlí yé, buud ɔ shí ga bwé ámpúyé wo, mɛɛ mə mpú wo, buud wo á yə mə óga bwé á mə mpu ná wo á nti mə.

²⁶ Mə a mə sá ná bwé mpúg sâ wó jísá yí, mə é nyiŋgə námə ηgə sá, shú ná váál cɛəlí wó céél mə yí í bég bwé dí ícug dí, mə njúl bwé dí ícugud.»

18

*Bwé zá bii Yésus
(Mat 26.47-56; Mak 14.43-50; Luk 22.47-53)*

17:21 5.18; 17.11 * **17:21** Váál á ná, ηkí muud mə nyíi mə nyúúlád, a kwey wo; ηkí a nyíi wo nyúúlád, a kwey mə. **17:24** 12.26; 17.5 **17:25** 1.9-10; 8.55; Mat 11.25-27 **17:26** 17.6

¹ Ja Yésus nyə a shîn ci ntúni yí, nyə á kyey, bánôñ *ompwíín bé bwé mú ntə Kédron, kə fanwíny; gúl fambá í á ðu bə nûñ, bánôñ ompwíín bé bwé á ðu bwey kə cínəñg.

² Na ji ná, Yúdas, muud nyə á kusha nə nyə yé, nyə á bwey ðu mpu kúkál jəəñgá, nəcé Yésus nyə á kə ðu seəñgya nə ompwíín bé wu ija ija.

³ Milúlúú myâ ofada bánôñ *Ofarizyêñ bwé á ka kənd kında ózimbi nə ifulish ná bwé kég bii Yésus. Bwé á ka ñwa iməəs nə mələmba nə məkwəzə mə dósomb. Yúdas mú ñwa bwo, bánóñ bwé mú kə fambá jəəñgád.

⁴ Yésus nyə á ñgə bwey mpu sâ í zə bə nə nyə yí; a mú ka shísh bwádí, kə jî bwo ná: «Bí ñgə sə zə?»

⁵ Bwé ná: «Sə ñgə sə Yésus á Nazarêt.» Nyə nə bwo ná: «Mə wá éga». Yúdas, muud nyə á kusha nə nyə yé, bánôñ buud óni bwé njúl sámhá.

⁶ Í á ka bə, Yésus ká námə ci nə bwo ná: «Mə wá éga», seegya nji bwé mú ñgə cúculə nə mikwoñ ná ndéé kə ñgə búla shí.

⁷ Yésus mú nyiñgə jî bwo ná: «Bí ñgə sə zə?» Bwé ná: «Sə ñgə sə Yésus á Nazarêt.»

⁸ Yésus mú ci nə bwo ná: «Mə shí ci ná: “Mə wá éga”. Nkí mə wá bí ñgə sə yé, bídúgá búga, báá bwé kég.»

⁹ Yésus nyə á ci ntó shú ná ciyá nyə á fwo bwey ci yí í bwámag; nyə á fwo bwey ci ná: «Buud wo á yə mə wá, mə a shígé jímbal təə ñgwúd.»

¹⁰ Ná ndéé, Shímun Pyêr nyə á bə nə kafwele. A mú wéém gwo, taad ñgwól sóol məsáal mə Ajaláci á

ofada, í mú sám̄b nyə lwá á mbwá m̄ancw̄um. Sóol m̄əsáal w̄əŋg nyə á bə nə jínə ná Málkus.

¹¹ Nji, Yésus mú ci nə Pyêr ná: «F̄eenúg kafwele gwô kúl í ðu ji yí. Ye mə bóg kú ŋgul bálá Dâ má yə mə yí?»

¹² Ná ndeé, nə kında ózimbi, nə tówe shwóg wáj, nə ifulish í *Oyúden bwá mú bii Yésus, wóolə nyə m̄əŋkəda.

Bwá kə nə Yésus wá Hána

(Mat 26.57-58; Mak 14.53-54; Luk 22.54)

¹³ Bwá mú tééd fwo kə nə nyə wá Hána, cií mə Kayíf muud nyə á bə Ajəláci á ofada mbú w̄əŋg dí yé.

¹⁴ Kayíf w̄əŋg wá nyə á ci nə *Oyúden ná í yida bə nə mfíí ná muud ŋgw̄ud yág shú kúl búúd j̄esh ncindí yé.

Pyêr mə kúlyá Yésus

(Mat 26.69-70; Mak 14.66-68; Luk 22.55-57)

¹⁵ Shímun Pyêr bá ŋgwól *mpwíin bwá á ŋgə bę Yésus kúl bwá á ŋgə kə nə nyə yí. Kálə wósos Ajəláci á ofada dí njów, mpwíin éne nywáá bán̄ŋ Yésus bwá mú nyí, nəcé Ajəláci á ofada nyə á ðu mpu mpwíin w̄əŋg.

¹⁶ Pyêr nye nyə a lúg tóŋn, kúnə-kúnə ná mpumbé. Mpwíin Ajəláci á ofada nyə á ðu mpu éne mú zə tóŋn, zə lésha nə mudá nyə á ðu baagulə mpumbé yé ná ndeé nyíngal Pyêr cw̄u.

¹⁷ Mudá nyə á ðu baagulə mpumbé yé mú ci nə Pyêr ná: «ŋgaá wo ji námá mpwíin mə múúd éne.» Pyêr ná: «Kú bə m̄é! Mə cugé mpwíin yé.»

18 Osóal ɔ mósáal bánônɥ ifulish bwé á bə bwé má jida kuda máág, ka ngə gwáalə, nəcé yôn. Pyêr nyə á ka námá ngə gwáalə kuda cínɔng bwéadí.

Ajeláci á ofada mə shíló Yésus mishílí

(Mat 26.59-66; Mak 14.55-64; Luk 22.66-71)

19 Ajeláci á ofada mú ngə shílə Yésus mishílí mí dúgyá nə *ompwíin bé nə minjígúlá nyə á də jíguli myá.

20 Yésus mú bɛsa nə nyə ná: «Mə á də lás nə buud bēsh ná kpwoó-kpwoó, mə á də yə buud minjígúlá ja jēsh *mámpáánzə má mínjígúlád nə *Luɥ mə Zembí dí, kúl *Oyúden bēsh bwé á də seɛngya yí, mə a shígé də lás máshwoó məshwoó.

21 Nəcə jí wó zé ngə jí mə mishílí yí? Shílég búúd bwé á də gwág mə wá sâ mə á də lás yí, bwé mpû sâ má á də ci yí.»

22 Ja gúl fulish má gwág Yésus má bɛsa ntáni yí, a má tí Yésus bóónz, a bām nə nyə ná: «Wo bɛsa nə Ajeláci á ofada ntáni?»

23 Yésus mú bɛsa ná: «ŋkí mə ámə jag lás íí, lwóg sâ mə ámə jág ci yí. Ká, ŋkí mə ámə mpu lás íí, nəcé jí wó yíd mə yí?»

24 Hána mú ci ná bwé kég nə Yésus wá Kayíf, bwé mú kə nə nyə, a njúl máŋkədad.

Pyêr mə kwo kílya Yésus

(Mat 26.71-75; Mak 14.69-72; Luk 22.58-62)

25 Na nyə á bə, Shímun Pyêr ngə gwáalə kuda. Bwé mú ci nə nyə ná: «Ŋgaá wo jí námá *mpwíin yé?» Pyêr mú kílya nyə, nyə ná: «Kú bə mē! Mə cugé mpwíin yé.»

26 Ngwól sóol mäsáal má Ajeláci á ofada, a njúl nə byél nə muud Pyêr nyə ámə sámb lwé yé, mú máalə nyə ná: «Ŋgaá mə shí dúg bíná nūŋ fambó?»

27 Pyêr mú námə nyingə kílya nyə, ngwúm kúwó í wə kwáág ntâg.

*Bwə ká nə Yésus wə Pilât
(Mat 27.1-2, 11-14; Mak 15.1-5; Luk 23.1-5)*

28 Nə ndéé, bwə mú wú nə Yésus wə Kayíf, kə nə nyə luŋ mə ngwəməna. Í á bə mán í má ngə lâm. Nji, bwə áshígé nyíi luŋ, nə bwə á bá lweegushi ícug nə ndéé bwə kú ná nə zhií bwə dá *Páska.

29 Pilât mú wú luŋ kə kwey bwo tóón, nyə nə bwo ná: «Bí ngə ci nə muud éga nyə ámə sá ji?»

30 Bwə mú bęsa nə nyə ná: «Sə ámə zə yə wo nyə ntáni ntó a kú sá sâ?»

31 Pilât mú ci nə bwo ná: «Ŋwagá nyə, biméfwó bi kóg sámb nyə lésú váál máccęx mún má ngə ci yí.» *Oyúden ná: «Maccęx mású má ángé nə yə sə ŋkul nə sə gwúg muud.»

32 Ciyá ni í mú bwəma nə lwólə Yésus nyə á bwey lwágulə váál shwiy á jálá nə bá yə yí.

33 Pilât mú nyingə nyíi luŋ. A mú jəw Yésus, jí nyə ná: «Ye wo jisə Njwú Oyúden?»

34 Yésus mú bęsa ná: «Ye wo ngə ci ntáni nə lúú wô, ye bóól búúd bwə ámə jaaw wo ntó shú dâm?»

35 Pilât mú bęsa nə nyə ná: «Ye mə ji mwâ Yúden? Ləom wô nə milúlúú myâ ofada mí ámə zə nə wo zə yə mə; wo ámə sá ná bwo ji?»

36 Yésus mú bęsa ná: «Ijwúga byâm í cúgé yâ shí ga; í mbəm bə ntó, ki buud bəm bwə má zə lúmbúlíd, zə

kaambulə nə Oyúden ná bwé nda bii mə. Ká, ijwûga byâm í cúgé yâ wa.»

³⁷ Pilât mú ci nə nyə ná: «Ntó ji ná wo ji Njwú-buud íí?» Yésus ná: «Wo má ci, mə ji Njwú-buud. Nkí mə á zə byêl shí gaád íí, í á bə shú nkúmba sâ: ná mə zég lwágulə búúd sâ bwé jów ná obúbálé yí. Buud bēsh búsé búúd wâ obúbálé wá bwé də gwágulə sâ má cí yí.»

³⁸ Pilât mú jî ná: «Jí jí ná obúbálé yí?»

Bwé sámb ná Yésus yág

(Mat 27.15-31; Mak 15.6-20; Luk 23.13-25)

Nji nyə á ci ntúni yí, a mú nyingə wú lun cúwo tóón, kə ci nə Oyúden ná: «Μεε mə adúgé ná múúd éga má sá gúl sâ móbéξ bí má jíí nyə shwiy nə ndí yí.

³⁹ Nji, í də bwey bə ná mə dúg bíd bí mbwug ηgwûd fwála lə Páska; ná ndeé, ye bi má jii ná mə bídúg bí Njwú *Oyúden?»

⁴⁰ Bēsh bwé mú nyingə kîm ná: «Mbô! Kú bə nyə! Yidagú bíd sé Barábas!» Barábas éne nyə njúl zhiləŋgaanó.

19

¹ Ná ndeé, Pilât mú kə, kə sá ná bwé fyámúség Yésus milwón.

² Ozimbi bwé mú ηwa ísâ yâ məgwaagalá, bwé lwə *túm gúmá ná ndeé jil Yésus lúúd; bwé mú námé bwééd nyə káándó ící atítíí.

³ Bwé mú də shísh nyédí də zə ci ná: «Yé Njwú Oyúden, sé ηgə báág nə wo»; bwé mú ηgə nyífə nyə məmpóónz.

4 Pilât mú nyingə wú luŋ, cúwo tóón kə ci nə Oyúden ná: «Mə zə sá ná bwə zəg yə bí nyə; nji mpugá ná mə adúgέ ηkúmba sâ á mə sá yí.»

5 Bwə mú zə nə Yésus tóón a njúl nə tùm gúmá á mægwaagalá nə káándá ícî atítî. Pilât nə bwo ná: «Dugá, muud wə éga.»

6 Dúgúlə mílúlúú myâ ofada bánônɥ ifulish bwə á dúg Yésus yí, bwə á zə ji kímúlə ná: «Bwambuləg nyə kwolós dî, bwambuləg nyə kwolós dî.» Pilât mú ci nə bwo ná: «Ŋwagá nyə, biméfwó bi bwámbuləg nyə kwolós dî, mεε mə adúgέ ηkúmba sâ á mə sá yí.»

7 Oyúden bwə mú fεel ná: «Sə búsə nə dúl cεε, dwó wə í ηgə ci ná á jəlá nə yə, nəcé a ηgə jaaw nyúúl ná a ji Mwân mə Zembî.»

8 Ja Pilât nyə a gwág ntó yí, nyə á bul nyingə gwág íkukwendε.

9 A mú nyingə kə luŋ kə ci nə Yésus ná: «Wo á zhu ηgow?» Yésus kú bεsa.

10 Pilât ntâg nə nyə ná: «Wó yida ban ná wo ayáláné mə? Wo ampúyé ná mə ji nə ηkul mə bíd wo, mə ji námá nə ηkul mə sá ná bwə bwámbuləg wo kwolós dî?»

11 Yésus mú bεsa nə nyə ná: «Í mbêm bə Zembî kú yə wo ηkul nyəɔηgá, wo kú sá mə sâ. Gwə wə jí ná, muud nyə ámə zə nə mə wódí yé mə jág bul byaagulé.»

12 Tééd fwála ni dí, Pilât nyə á ηgə sɔ zhií né a bíd Yésus, Oyúden bwə mú ηgə kîm ná: «Wó ká bíd nyə, sə mpu ná wo cugé shwə mə *Káázεl. Nəcə muud

19:4 18.38; Luk 23.4 **19:6** 18.31 **19:7** Lev 24.16; Mat 26.63-65;
 Yuá 1.34; 5.18 **19:9** Mat 26.62-63; 27.12, 14 **19:11** 10.18
19:12 18.37; Luk 23.2; Mis 17.7

yêsh mə ɲwá ící nə bəd yé mə lwágulə nə a ji zhízhín mə Káázəl.»

¹³ Nji Pilât nyə gwág ntáni yí, nyə a cúwo nə Yésus tóón, a mú kə ji jiya nyə á də cígal mílósú yí, kúl bwé á də jôw nə Mbaadá á məkwóógú məkwóógú yí, heburê dí nə Gabáta.

¹⁴ Na í á bə í njúl jwów bwé dú kwəməsa *Páska yí, jwów í mú ɲgeε tólóg dí. Pilât mú ci nə Oyúden ná: «Dugá Njwú-buud wún.»

¹⁵ Bwé mú ɲgə kîm ná: «Nji shwiy, nji shwiy. Bwambuləg nyə kwolósud.» Pilât ná: «Mə bwámbuləg Njwú-buud wún kwolós dí?» Milúlúú myâ ofada mí mú bəsa ná: «Sé búsə nə Njwú-buud nji Káázəl.»

¹⁶ A mú ka yə bwo Yésus nə bwé kág bwambulə nyə kwolós dí.

*Bwé bwambulə Yésus kwolós dí
(Mat 27.32-44; Mak 15.21-32; Luk 23.26-43)*

Bwé mú ka bii Yésus, kyey nə nyə.

¹⁷ Nyəməfwó mú ɲgə ɲkêny kwolós jé, ɲgə wú ɲgwála, ɲgə kə kúl bwé jów nə «Kúl á bwundú lúu» yí, heburê dí nə «Golgota.»

¹⁸ Bwé mú kə bwambulə nyə kwolós dí wu, bənêɲ bóól búúd obá, nyíga jé kwolós dí ká, nyíga jé dí ká, Yésus jéd tútám.

¹⁹ Pilât nyə á ka cilə búbóómbúd bwé kə bwambulə Yésus dí lúú kwolós dí ná: «Yésus á Nazarêt, Njwú *Oyúden.»

²⁰ Ncúlyá Oyúden bwé á lə búbóómbú jəɲg, nəcé kúl bwé á bwambulə Yésus kwolós dí yí í á bə kúná-kúnə nə ɲgwála, cilyá í á bə ntəg heburê dí, nə laté dí, nə gɛrêk dí. ²¹ Milúlúú myâ ofada ó Oyúden mí mú ci nə Pilât ná: «Kú beεg cilə ná: “Njwú Oyúden”.

Yidagú cilə ná: “Muud éga nyə á ci ná a ji Njwû Oyúden”.»

²² Pilât mú ci nə bwo ná: «Sâ má má cilə yí, gwó wé má má cilə yí.»

²³ Ja ózimbi bwé á shîn bwambələ Yésus kwolós dí yí, bwé á ka ηwa mikáándé myé bwé kaaw máηkəw mənə, muud nyé ηkəw, muud nyé. Í mú ka lúg wáma jé á cwû. Jâη í á bæ síyá ncindî, wú gwôw wósós shí kú nə leedyá.

²⁴ Ozimbi bwé mú ka ci bwámé nə bwámé ná: «Shé kúgá nyaa, shé yídágá jwç bya, dúg múúd nyə é ηwa yé». Í mú sîy nda gúl kúkúl mícilyá mí Kálaad Zembî í ηgə ci ná, ná: «Bwé á kawəla mikáándé myâm nji, bwé á jwç bya shú mbwéédí wâm». Ntáni wé ózimbi bwé á sá yé.

²⁵ Í á bæ, nyəçηgú yé bá mínyçηû bwé tál nyə kúná-kúnə nə kwolós, nə Maríya mudá má Klópas, nə Maríya á Magudála.

²⁶ Yésus mú dúg nyóçηgú, *mpwíín Yésus nyə á də cēel yé tál nyə kúná-kúnə. A mú ci nə nyəçηgú ná: «Dugí Muda, mwân woó wé éga.»

²⁷ A mú námé ci nə mpwíín ná: «Dugí nyəçηgú woó.» Tééd wəla ní di, mpwíín wəçηg mú ηwa nyóçηgú mə Yésus, kə jil nyédí.

Shwiy mə Yésus

(Mat 27.45-56; Mak 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Ja í má shîn bæ ntáni yí, Yésus ηgə mpu ná isâ byêsh í má shîn cishəli, nyə á ka ci ná: «Mə ηgə gwág shwáásúlə minú»; ciyá jəçηg í mú sá né sâ í á bæ cilyá Kálaad Zembî dí yí í bwémag váál í jéla yí.

29 Nyúl mpíí í á bæ í tál nə məlwəg mə ábibyenzhâ; bwə mú ηwa eponzh, juwo cínəng málwəg mə ábibyenzhâ dí, ka fəen mbúmbwə *ízop dí. Bwə mú ka kənd gwo kə dásulə nyə.

30 Nji Yésus nyə á ywó məlwəg mə ábibyenzhâ mánì yí, nyə ná: «Sásúsá jêsh í má bæ.» A mú jweeg lúu, a mú nyiŋg kənd *jîm jé wə Zembî.

Məcií nə məjúwó

31 Na nyə á bæ, í njúl jwów bwə dú kwəməsa Sábaad yí. *Oyúden bwə áshígé ka cəel ná mimbimbə mí jíg íkwolós dí kə wóós jwów lú Sábaad. Í á ηgə ntâg bæ ná nyâη Sábaad nyə é cə bóólúgá bēsh*. Ná ndéé, bwə á ka kə jî Pilât ná a yég bwo ηkul ná bwə búgəg buud óni məkuú, ka yíl bwo íkwolós dí.

32 Ozimbi bwə mú kə, kə búgə áshúshwóógú məkuú, búgə námá ábēē.

33 Ja bwə á kə wóós wə Yésus yí, bwə mú kwey ná a mə bwey yə, bwə nda ntâg búgə nyə məkuú.

34 Ngwól zimbì mú yida ηwa kwəq, juwo nyə ntâg lú mwəq dí, məjúwó nə məcií má ó júg ntâg.

35 Muud ηgə bwiŋg isâ íni yé nyə a dúg byo nə mísh mé. Bwiŋgálə á ηgə bwiŋg yí wúsə nda óbúbálé bwə ηgə magulə ná; a mpú ná a ηgə bwiŋg sâ jísá búbálé yí. A ηgə bwiŋg gwo shú ná bi búgúlag námá.

36 Í á s̄y ntúni ná s̄a jí cilyá Kálaad Zembî dí yí í bwəmag, ná: «Təə yasə jé ηgwúd nə ηgwúd í áshígé bwele búg.»

19:29 Sòm 69.22 **19:31** Mbá 21.22-23 * **19:31** Nyə é cə bóólúgá bēsh nəcə a bwəmalə nə Páska. **19:34** 1Yn 5.6 **19:35** 15.27; 21.24
19:36 Sòm 34.20-21; MmN 12.46

37 Í nyingə námə bæ cilyá Kálaad Zembî dí ná: «Bwə bá dág múúd bwə á cúwal nyúúl yé.»

Bwə ká dul Yésus

(Mat 27.57-61; Mak 15.42-47; Luk 23.50-56)

38 Ngwól múúd nyə á du bæ Arimatê ná Yóseb, nyə á du bæ *mpwíin mə Yésus shwoód a dágə fúndə *Oyúden. Ja ózimbi bwə á shîn kə búgə buud ɔ íkwolós məkuú bwə juwo Yésus kwɔɔ ntúg lú mwɔ dí yí, Yóseb nyə á ka wə Pilât ná Pilât yég nyə wáda ná a kág yíl mbimbə mə Yésus kwolós dî. Pilât mú magulə. Yóseb mú kə ŋwa mbimbə mə Yésus.

39 Nikodēm muud nyə á fwo kə wə Yésus gúl búlú dí yé mú námə zə, a mbíd bíl íkáá í labínda bwə á du jôw ná aloês† yí fulá nə mîr‡. Fulá wəɔŋg wêsh í á jee bæ okílo məwûm málóol.

40 Yóseb bá Nikodēm bwə á ka ŋwa mbimbə mə Yésus, bwə fálə wo nə obándashi, wá olabínda, váál Oyúden bwə dú sá ja bwə dúl mbimbə yí.

41 Gúl fambá í á du bæ nûŋ kúl Yésus nyə á bæ kwolós dí yí, nyúl shwôŋ njúl cínəŋgú gúgwáan, bwə kú fwo bwelə dul múúd cwû.

42 Nda jwów dəɔŋg í á bæ jwów bwə dú kwəməsa Sábaad yí ná, bwə á shwal wá mbimbə mə Yésus shwəŋ nyəɔŋgúd nəcé í á bæ kúnə-kúnə.

20

Ompwíin bwə ká dág shwəŋ

(Mat 28.1-10; Mak 16.1-8; Luk 24.1-12)

19:37 Zak 12.10; Mbá 1.7 **19:38** 9.22 **19:39** 3.1-2 † **19:39**
aloês: Í á bæ labínda bwə á du gwáágulə mimbimbə yé. ‡ **19:39**
mîr: Nyə á bæ mól mákúl má lí bwə á du sá ból olabínda nə míl mímyudú nə ndí yí. Wo é kwey féél-féélí yé ŋkəw á oféél-féélí ɔ íciyá dî. **19:40** 12.7

¹ Jwôw shwénde má dú tééd yí, ná námé yídúgú yídúgú, Mariya á Magudála nyə á kə shwon dî. A mú kə kwey kwóógú kú ná nyinǵə bə kúl í á ǵə juwal shwon yí.

² A mú kə nə kúlá wə Shímun Pyêr bá nyɔɔŋg *mpwíin Yésus nyə á dɛ cɛel yé. A mú kə jaaw ná: «Bwá má yíl Cwám̄ba shwóŋɛd, sá ámpúyé kúl bwá má kənd nyə yí.»

³ Pyêr mú cúwo tóón, ǵgwól mpwíin cúwo námá, bwá mú kə kúl bwá á dɛl Yésus yí.

⁴ Bêsh obá bwá á ǵə kə nə mikúlá, nji, ǵgwól nyə á ǵə bul ju cɔ Pyêr, a mú kə tééd kumə shwon dî.

⁵ A mú bɔɔlə, a mú dúg nji obándáshi bwá á dɛl Yésus nə ndí wá bwá mbwúgú. Nji nyə a shíge nyíi shwon dî cwû.

⁶ Shímun Pyêr nyə á ǵə bɛ nyə, a mú zə wóós jé ja, a nyíi shwóŋɛd. A mú dɛ dúg óbándáshi bwá á bə bwá mbwúgú cínɔŋg wá.

⁷ A mú námé dɛ dúg kúl káandá bwá á wóolə mbimbə lúu nə ndí yí, jâŋ í á shíge bə kúl óbándáshi bwá á bə yí, í á bə yé fálá, í mbwúgú jé kóómb.

⁸ Na, ǵgwól mpwíin, nyɔɔŋg nyə á tééd wóós yé, mú ka zə nyíi shwóŋɛd, a mú dúg, a mú *magulə.

⁹ Í á bə nəcé bwá áshíge fwo mpu wámbulə sâ í á bə mícilyád yí, ná Yésus má jəlá nə bá gwúm.

¹⁰ Ja ómpwíin bwá á shîn dúg ntáni yí, bwá á ka nyinǵə kə bwádí.

*Mariya á Magudála mə dúg Yésus
(Mak 16.9-11)*

11 Mariya nyə a lúg tóón, shwoŋ dí kúná-kúnə a ɲgə jii. Nyə á ka námə kə bɔɔlə shwoŋ a ɲgə jii.

12 A mú dúg wáɲgəles obá nə mikáándə mí áfufumê bwə ɲjúl kúl mbimbə má Yésus í á bə í mbwúg yí, nyíga ɲgeɛ kóómb lúú, nyíga ɲgeɛ kóómb məkuú.

13 Wáɲgəles bwə mú jî nyə ná: «Amuda, jí wó ɲgə jii yí?» Nyə nə bwo ná: «Bwə má yíl Cwámba waamá wa, mə ampúyé kúl bwə má kənd nyə yí.»

14 A ɲgə ná lás ntáni, a mú yid, a dúg ntâg Yésus tál, ɲji a kú mpu ná jísə nyə.

15 Yésus mú ci nə nyə ná: «Amuda, jí wó ɲgə jii yí? Wo ɲgə sɔ zə?» Mariya mú téduga nə muud má də sêy cínɲgú fambá wə ɲgə jî nyə ntáni éne. A mú ci nə nyə ná: «Cwámba, ɲkí wo wə wo ámə yíl nyə, jaawug mə kúl wo ámə kə kənd nyə yí, mə kə ɲwa nyə.»

16 Yésus mú jôw nyə nə jíná dé ná: «Mariya.» A mú yid wə Yésus ci nə nyə hebarê dí ná: «Rabúni», ntó má kə ná «Yíguli.»

17 Yésus mú ci nə nyə ná: «Kú kúnya nə mə, nəcé mə afwóyé bád kə wə Sóóɲgú waamê. Yidagú kə jaaw ómínyɔŋú bâm ná mə zə bád kə wə Sóóɲgú waamê jísə námə Sóóɲgú wún yé, wə Zembî waamê jísə námə Zembî wún yé.»

18 Mariya á Magudála músə kə jaaw *ómpwíín ná: «Mə ámə dúg Cwámba», a mú ntâg jaaw bwo nda Cwámba nyə ámə ci ná.

Ompwíín bwə dúg Yésus
(Mat 28.16-20; Mak 16.14-18; Luk 24.36-49)

19 Námá mpwó-kugú á jwôw ηgwúd nə ηgwúd ni, jwów shwénde má dɛ tééd yí, *ompwíín bwé á bə njów. Bwé á ηgə ji nə mimpumbé minjuwalá, ηgələ fúnda *Oyúden. Seegya ná, Yésus má cúwo, zə tów bwo tútám, a mú ci nə bwo ná: «Səlugá milâm shí.»

20 Ja á má ci ntúni yí, a mú lwágulə bwo məbwé nə ntúglá mwɔ. Ompwíín bwé mú bul gwág məshusug nə dúgúlə Cwám̄ba.

21 Yésus mú nyiηgə ci nə bwo ná: «Səlugá milâm shí. Námá nda Dâ nyə á nti mə ná, má ka námá kənd bî.»

22 Ja á má shîn ci ntúni yí, a mú yámb bwo ηgúl, nyə ná: «Ləgúgá Nkəηkə Shíshim;

23 buud bí má bá dɛ juu nə *misám wá, bwé bá dɛ ləg íjuugá; bəηg bí ábúle dɛ juu wá, bwé ábúle dɛ ləg íjuugá.»

Yésus bá Tómas

24 Na, Tómas, ηgwól múúd á buud wûm nə óbá, nyəηg bwé á dɛ námá nyiηgə jów ná Wáás yé, nyə a shígé bə ja Yésus nyə á zə wós *ómpwíín bə dí ni.

25 Ból ómpwíín bwé á ka jaaw nyə ná: «Sə báá sə ámə dúg Cwám̄ba». Nyɛ mú ci nə bwo ná: «Má jii ná mə dúgúg məluun má məsún nyédí məbwád, mə wá nyiná cínəηgá, mə juwo mbwé kúl bwé á juwo nyə kwɔ́ ntúglá mwɔ dí yí. Té má afwóyé dúg íyuug byəηg yí, mə cugé nə ηkul *magulə.»

26 Í á ka bə, ja shwénde ncindí nyə a bwəma yí, ompwíín ó Yésus bwé á nyiηgə bə seηgyá njów, bə́nəη Tómas jəη ja. Seegya ná, Yésus má zə, zə tów

bwo na tútám, mimpumbé mí njúl minjuwulá, a mú ci nə bwo ná: «Səlugá milâm shí.»

²⁷ Nyə ntâg nə Tómas ná: «Ntiig nyiné mbwə gwô wa, dugí məbwə mām; ntiig mbwə zə wá wa mǎdí ntúg lú mwə dî, yowug ngələ sá məshwán, magulág.»

²⁸ Tómas mú bəsa nə nyə ná: «Cwamba waamə nə Zembî waam.»

²⁹ Yésus mú ci nə nyə ná: «Wo mə ka magulə nəcé wo dúgúlə mə! Buud bwə ngə magulə bwə kú fwo dúg mə wá, báá bwə mə jəla.»

³⁰ Yésus nyə a sá námə mǎól zhwoğ məshimbá ompwíín bé bwə ngə dúg; mǎñ mə cúgə cilyá wa kálaad égaád.

³¹ Mǎng məsə cilyá wa má məsə shú ná bi máguləg nə Yésus jisə *Křist, *Mwán mə Zembî, bí mə ká magulə ntó bí *bə nə cug jínə déd.

21

Ompwíín zangbá bwə dúg Yésus

¹ Nə ndéé, fwála í á zə cǔ; Yésus mú námə nyiŋgə zə lwóya *ompwíín bé nyúul ncindye mǎñ Tiberyad. Í á bə ntúga:

² nə Shímun Pyêr, nə Tómas bwə á du námə nyiŋgə jôw nə Wáás yé, nə Natanaêl muud á Kana faan lú Galilê, nə bwân ó Zhébedé, nə bǎól ompwíín bé óbá bwə á bə bwə njúl.

³ Shímun Pyêr mú zə ci nə bǎól ná: «Mə zə kə shwey óshû». Bwə ntâg nə né ná: «Shé mə zə kə.» Bwə mú kə, kə kəwa byóólú. Nji, bwə áshígé bii tǎo shú búlú nííd.

4 Nə ndeé, ja mán í má zə ηgə lâm yí, Yésus mú zə, zə tɔw cínú, ompwíín nda mpu ná jísə nyə.

5 A mú ci nə bwo ná: «Náaá, bwân e, bi á bəyé nə búbaalé óshû na?» Bwə ná: «Mbô.»

6 Nyə nə bwo ná: «Wusəgá wód dán kóómb byóól á mbwə mənəcwûm, bi é bii óshû.» Bwə mú wusə, wód í mú bii óshû bímbí á nə bwə kú ná nə ηkul júgə.

7 Mpwíín Yésus nyə á də cɛel yé mú ci nə Pyêr ná: «Cwámba wə éne!» Nji Shímun Pyêr nyə a gwág ná jísə Cwámba yí, nda nyə á bə shushwáás ná, a má bwáád míkáándə, má kul nyúúl məjúwó.

8 Bóól bwə mú ηgə zə nə byóól bwə ηgə julə oshû lwándúla wódúđ nə cwóó. Bwə áshígé bul bə shwóg-shwóg nə bwûη, í á jee bə nji omáda təd*.

9 Ja bwə má wóós cínú yí, bwə mú kwey kuda máág, oshú bwə mbád cínəηg, nə íbuléd.

10 Yésus mú ci nə bwo ná: «Zəgá nə bóól óshû bí má bii óni.»

11 Shímun Pyêr mú nyíngə kəwa byóólúđ, a mú kə julə wód lwándúlá nə məma óshû təd nə məwûm mətóon nə ólól. Oshû bwə á tɛem bə ntáni, wód í áshígé nyey.

12 Yésus mú ci nə bwo ná: «Zəgá də.» Təə muud nyə áshígé ji nyə ná: «Wo wə zə?» Bêsh bwə á ηgə bwey mpu ná jísə Cwámba.

13 Nə ndeé, Yésus mú shísh, a ηwa íbuléd yə bwo, a ηwa námə óshû yə bwo.

14 Na nyə á bə ja aléel Yésus lwóyálə nyúúl ompwíín bé dí ja nyə á shîn gwûm yí.

21:4 20.14; Luk 24.16 **21:6** Luk 5.5-7 **21:7** 13.23; Mat 14.29

* **21:8** Okudé mitəd mimbá. **21:11** Luk 5.6 **21:13** 6.11; Mat 14.19; 15.36 **21:14** 20.19, 26

Yésus bá Pyêr

¹⁵ Ja bwá má shîn də yí, Yésus mú jî Shímun Pyêr ná: «Shímun mwâ mə Yuánes, ye wó cɛel mə cɔ́ bímbí búga bwá céél mə yí?» Shímun ná: «Haaw, Cwámba. Wo mpú ná má cɛel wo.» Yésus ntâg nə nyə ná: «Wíflúg mə bwán ó ncwəmbɛ bâm.»

¹⁶ Yésus mú nyingə jî nyə ja ábeé ná: «Shímun mwâ mə Yuánes, ye wó cɛel mə?» Nyə ná: «Haaw, Cwámba. Wo mpú ná má cɛel wo.» Yésus nə né ná: «Bág mə mbaagulə incwəmbɛ.»

¹⁷ Yésus mú nyingə jî nyə ja aléel ná: «Shímun mwâ mə Yuánes, ye wó cɛel mə?» Pyêr mú bə nə məcɛy mə lâm nə Yésus jílə nyə ja aléel ná: «Ye wó cɛel mə?» A mú ntâg bɛsa ná: «Cwámba, wo mpú ísâ byêsh, wo mpú ntâg ná má cɛel wo.» Yésus mú ci nə nyə ná: «Wíflúg mə incwəmbɛ byâm.»

¹⁸ Búbálé, má jaaw wo ná, ja wó á dɛ bə ncwámá yí, woméfwó wo á dɛ cɛɛlə kandá, wo kə kúl wó céel kə yí. Ja wó bá bə cwúcwúul yí, wo bá dɛ téég mábwá, buud oshús dɛ cɛɛlə wo kandá, kə nə wo kúl wó shígé cɛel kə yí.»

¹⁹ Na nyə á bə ná, Yésus nyə á ngə lwágulə mbií shwiy Pyêr mə bá yə yí, shwiy í bá yə Zembî gú má yí. Ja nyə á shîn ka jaaw nyə ntó yí, nyə á ka ci nə nyə ná: «Bɛg mə.»

²⁰ Pyêr nyə á ka yid, a mú dúg *mpwíín Yésus nyə á dɛ cɛel yé ngó zə nyádí mpús, mpwíín nyə á jágəwo Yésus bud dí ja bwá á ngə də yí, jî nyə ná: «Cwámba, zə nyə é kusha nə wo?»

21:15 Wíflúg mə bwán ó ncwəmbɛ bâm: 10.14-16; Mis 20.28; 1Pr 5.2

21:18 2Pr 1.14

21:19 13.36

21:20 13.23, 25

²¹ Ja Pyêr mé dúg mpwíín éne yí, a mé jî Yésus ná: «Nyíga nye mə bá shúgula ntudɛl?»

²² Yésus mú bɛsa nə nyə ná: «Mə ká ci ná a bág cugə kə wóós ja mə bá nyingə zə yí, jí í dúg wo cínɔŋg yí? Wɛɛ bɛg mə.»

²³ Tééd fwála ni dí, lân mú kyey óbúgula bēsh dí ná mpwíín wɔɔŋgú nyə abúle yə. Í njúl ná Yésus nyə a shígé ci nə Pyêr ná mpwíín wɔɔŋgú nyə abúle yə, nyə yida ci ná: «Mə ká ci ná a bág cugə kə wóós ja mə bá nyingə zə yí, jí í dúg wo cínɔŋg yí?»

²⁴ Mpwíín wɔɔŋg wá ŋgá bwiing isâ íga, nyə wá nyə á cilə byo; sá mé mpú ntâg ná bwiingúlə yé wúsə nda óbúbálé bwá ŋgə magulə ná.

²⁵ Bíl ncúlyá isâ Yésus nyə a sá yí bísə. Byêsh í á mbâm ŋgə kə mícilyá di, shí ga bə bíbilyá shú ókálaad ɔ mícilyá myɔɔŋg.

Kálaad Zεmbî : Sə, á Gúgwáan New Testament in Makaa

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Makaa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Makaa

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
d1606f4a-0ada-5be8-9b44-23b40e4b3495